

Gardner Dozois, Jack Dann, Michael Swanwick

Bohové Marsu

Byli právě venku a uvolňovali přistávací modul, když vypukla bouře.

S Johnboyem a Woodym po boku Thomas přestříhl poslední držáky. S opatrnou kadencí se odklopily i ostatní úchyty a osvobodily modul. Ocelová pouta se zaleskla v ostrých paprscích slunce, odletěla pryč a kroutila se jak poraněný had, když padala dolů z oběžné dráhy. Modul se teď vznášel volně, připojen k Plowshare jedinou tenkou pupeční šňůrou. Johnboy sevřel klíčem matici na horní příčce přistávací podpěry a uvolnil ji. Jako pomalá, grációzní pavoucí noha se podpěra odklopila od trupu modulu. Přiložil klíč k další matici a prudce zatáhl. Neměl ale dobrou stabilitu, podklouzla mu noha a on udělal plavný přemet. Se smíchem se na své pupeční šňůře převrátil nazpět. Klíč mezitím odplul k Plowshare, narazil do její kovové slupky a zamířil kamsi do volného prostoru.

"Vy plejtváci!" křikl Thomas do zapnutého interkomu. Vlivem zvýšené sluneční aktivity byl signál nevyrovnaný, ale přesto slyšel Woodyho a Johnboyův smích. "Přestaňte už! Žádné baletění nebude. Ať máme tu práci za sebou."

"Je tam u vás všechno v pořádku?" ozval se kapitán Redenbaugh z útrob Plowshare. V kapitánově hlase zazněla lehká nevrlost a Thomas se zašklebil. Když naposledy zkoušeli tento manévř pro EVA, Johnboy začal hloupnout a omylem upustil těžký klíč tak nešikovně, že roztříštil lůžko zdrojového krystalu a zničil tak laserové spojení se Zemí. Nejen, že kapitán by jim nejradyji všem nakopal, ale vztekala se i NASA - se ztraceným laserovým spojením byli odkázáni pouze na radiové vlny, které v roce zvýšené sluneční aktivity, jakým byl tento, nebyly příliš spolehlivé.

Po těch dlouhých, klaustrofobních měsících, kdy byli namačkáni v Plowshare, bylo těžké někoho obviňovat z nekázně, ale odpovědnost za všechny maléry ležela na Thomasovi. Tady venku byl on velitelem. Někdy se kvůli tomu cítil osamělý a izolovaný od ostatních, ale koneckonců měl to, po čem toužil od prvních dnů letového tréninku. Přistávací manévř bude pod jeho velením, bude to jeho šance ke slávě a Thomas nemohl dopustit, aby ji něco nebo někdo zmařil.

"Všechno v pořádku, kapitáne," řekl. "Uvolnili jsme přistávací modul a jsme skoro připraveni vyrazit. Počítám, že do odpoutání od lodi zbývá dvacet minut."

Thomas hovořil klidným, věcným hlasem, jaký vyžadovala tradice, ale uvnitř cítil vzrušení a doufal, že na kontrolkách nebude příliš znát jeho zrychlující se puls. Za několik minut provedou první pilotované přistání na Marsu! Do hodiny bude stát tam dole, jak o tom odmalička snil. Na Marsu.

A on bude přistání velet. Co tomu říkáš, tati, říkal si v duchu Thomas se zábleskem ironie. Stačí ti to už konečně? Johnboy mezitím připlul zpět k Plowshare.

"Tak jo," řekl Thomas suše. "Jestli jste připraveni, můžeme se pustit do práce. Ty a Woody vyložíte to haraburdí z modulu. Já zůstanu venku a budu dohlížet na sklad."

"Ano, pane," řekl Johnboy s přátelskou ironií a Thomas si povzdychl. Johnboy byl správný kluk, ale nescházelo by mu trochu víc kázně - čas od času potřeboval trochu přibrzdit. Woody s Johnboyem začali vykládat z modulu bedny, aby získali víc prostoru uvnitř Plowshare, používali modul jako skladiště zásob na zpáteční cestu. Padlo několik vtipů o tom, že by klidně mohli několik beden té zmrzlé hmoty, které NASA říká nestoudně jídlo, nechat odplout do vesmíru, ale nakonec se dvě postavy ve skafandrech obtížené krabicemi dovezly podle rozkazu k přetlakové komoře a zmizely uvnitř.

Thomas se osaměle vznášel v prostoru.

Tady je člověk opravdu sám, ze všech stran obklopen pouze rozšklebenou nezměrností vesmíru. Jde z toho trochu hrůza, ale zároveň ten pocit člověk rád vychutná po dlouhých měsících tísnění uvnitř Plowshare s dalšími třemi muži. Špetka soukromí byla na palubě kosmické lodi vzácností - tady venku, v osamění, nebylo nic než soukromí. Jen člověk, hvězdy, kosmický prostor ... a samozřejmě Mars.

Thomas nechal své myšlenky volně plynout, nehybně se vznášel a pozoroval zářící narudlý povrch Marsu, který se pod ním otáčel jako obrovský, zvolna se pohybující, řezem zčervenalý vlček. Mars! Beze spěchu pátral očima po známých útvarech. Prastaré řečiště, tvořící údolí Kasei Vallis, s dnem zbrzděným impaktními krátery ... šedorudá jinozatka a mlžný opar v Noctis Labyrinthus, v Labyrintu noci úchvatný šrám Vallis Marineris, největšího kaňonu, táhnoucího se přes dvě třetiny viditelné části rovníku ... obrovité vulkanické stavby v Tharsis ... a tady, pánev Chryse, po které budou zanedlouho kráčet.

Mars znal stejně dobře jako ulice svého rodného města - dokonce ještě lépe, protože když byl malý chlapec, jeho rodina se neustále stěhovala z místa na místo. Ale Mars zůstal stále stejný. Celé své dětství byl posedlý vesmírem a Marsem zvláště jako kdyby věděl, že se jednoho dne ocitne tady, vznášející se nad zvolna rotující rudou planetou jako nějaký pradávný bůh. Na vysoké škole vypracoval studii o tektonice marsovských pevninských ker. Jako školák, v deseti, možná v jedenácti letech, se naučil nazpaměť každý kráter, údolí a horské pásmo ze všech dostupných map Marsu.

Jeho myšlenky lenivě zapluly ještě dál, až do onoho dne na půdě starého domu ve Wrihstownu, nedaleko letecké základny McGuire Air Force (zvuk startujících letadel mísící se se zvuky unaveného sobotního odpoledne, povykujících dětí hrajících baseball, štěkotem psů a bzučením žacíh strojků a do toho vůně pelu, přicházející oknem spolu

s jemným jarním vzduchem), když objevil starý, odrbaný výtisk románu Edgara Rice Burroughse Princezna z Marsu.

Zůstal na té půdě několik hodin a četl, zatímco den nepozorovaně plynul, až se sešelfilo natolik, že neviděl na písma. A v noci pak potají knihu četl v posteli pod peřinou při světle tužkové baterky. Když pak konečně usnul, v jeho snech se proháněli zelení čtyřruční obři, thoatové, zitidarové, hrdinové mávající dlouhými meči a krásné princezny ... helijská města ... dna mrtvých moří, osvětlená opalizujícím svitem dvou měsíců... nomádské příbytky Tharků, barbarští jezdcí ověšení blyštivými drahokamy a drahým hedvábím. Když nyní hleděl dolů na Mars, na okamžik pocítil dětské rozčarování, že to všechno ho tam dole nečeká, a pak se sám pro sebe pousmál. Nebylo pochyb, že ty dětské sny měly svou moc - vždyť právě díky jim se dostal až sem, nebo ne?

Právě v té chvíli vypukla písečná bouře.

Přihřítla se z pánevních pouští a planin a - jak Thomas se zděšením sledoval - *začala* se pomalu rozlézat po celém Marsu. Dole se rychlostí stovek kilometrů za hodinu proháněly vichry nad povrchem planety a zaplňovaly oblohu vířícími žlutobílými oblaky písku. Bouřková clona.

"Vidíte to, Thomasi?" uslyšel kapitánův hlas.

"Jo," řekl Thomas mrzutě, "vidím."

"Nevypadá to zrovna pěkně."

Zatímco ji pozorovali, bouře pozvolna zastřela celý viditelný povrch Marsu. Nejprve zmizely drobné útvary jako příkopy, trhliny a kamenná pole, pak i ty větší. Potom přišly na řadu polární čepičky. Nakonec zmizel i vrcholek Olympus Mons - nejvyšší hory ve sluneční soustavě.

"No a máme to," řekl kapitán sklesle. "To je paráda. Dnes z přistání nic nebude."

"Do prdele práce!" vybuchl Thomas, žaludek sevřený rozčarováním a náhlým vztekem. Už byl tak blízko.

"Kontrolujte se trochu, Thomasi," varoval ho kapitán.

"Mluvíte do otevřeného kanálu." Tím chtěl říct, že nesmíme znepokojit Široké Vrstvy Posluchačů Tam Doma. Ó, hrůzo, to by byl malér.

"Kdyby to počkalo pár hodin, už jsme mohli být dole."

"Můžete být rád, že tam nejste," řekl kapitán klidně. "Jinak byste seděli tam dole a všechen ten písek by se vršil kolem vás. Vítr tam při písečné bouři může dosahovat sto čtyřiceti mil v hodině. Nechtěl bych tam někoho poslat. Uklidněte se, Thomasi, máme spoustu času. Jakmile se počasí uklidní, půjdete na přistání. Nemůže to trvat věčně."

Po pěti týdnech bouře konečně utichla.

Pro Thomase to byly těžké týdny, byl nabitý nadbytečnou energií jako tygr v kleci. Stal se přecitlivělým ke svému okolí, k pronikavému, nakyslému pachu lidských těl, ke kovově chutnajícímu vzduchu. Bylo to jako žít uvnitř továrny, mezi pokroucenými trubkami a labyrintem uliček, obklopen kovovými stěnami všude kam člověk dohlédne. Poprvé za dlouhé měsíce expedice doopravdy pocítil klaustrofobii.

Ale největší nepřítel byl čas. Thomas doslova cítil tikot neúprosných hodin nebeské mechaniky. Věděl, že se zanedlouho otevře optimální startovací okno na zpáteční cestu a oni budou muset nabrat kurs k Zemi, nebo svou rodnou planetu už nikdy neuvidí. Ať už bouře utichne či ne, ať už na Marsu přistanou nebo ne, ať už Thomas dostane konečně šanci ke své právem vybojované roli či ne, jakmile se okno otevře, budou muset odletět.

Už jim zbýval necelý týden na orbitě a písečná bouře zuřila dál.

To čekání šlo na nervy každému. Thomas zjistil, že mu je zvlášť proti srsti Johnboyova živelná energie. Stále častěji se na Johnboye utrhlával během jídla i při "hodině štěstí", dokud

ho kapitán neusadil a neřekl mu, aby se uklidnil. Thomas něco zamručel na omluvu, ale kapitán ho po očku pozoroval a pokračoval: "Je ještě spousta času, kamaráde. Jen se nebojte. My vás tam dolů dostaneme."

Oba muži se na sebe přátelsky ušklíbli. Kapitán Redenbaugh byl dobrý velitel, klidný, pragmatický novoangličan, který byl tůň klidnější a flegmatictější, čím napjatější byla situace a ostatním už tekly nervy. Johnboy mu začal říkat kapitán Achab. Zdálo se, že se kapitánovi ta přezdívka líbí, což byl jeden z mála náznaků, že se za mrtvolnou fasádou jeho obličeje může skutečně skrývat smysl pro humor.

Kapitán stiskl Thomasovi paži na povzbuzení a odešel ke komunikační konzoli. Thomas se za ním díval a polykal náhlý příval hořkých slov, o kterých věděl, že je nikdy nevysloví... alespoň ne tady nahoře, kde i stěny mají doslova uši. Už od dob Skylabu astronauti létali s nikdy nahlas nevysloveným vědomím, že cokoli na lodi řeknu je tajně odposloucháváno a vyhodnocováno v NASA. Zřejmě ještě tento den udělá kdosi v Houstonu černou tečku u jeho jména v záznamech psychické způsobilosti jen proto, že se nechal "znervóznit čekáním a kapitán ho musel uklidňovat.

Zatraceně, o co snadnější to měli ostatní - oni neměli v NASA pověst "negra na obloze". Je nesledovali všichni běloši dole na Zemi v očekávání, co se mu podělá. Cítil se jako páte kolo u vozu - Woody s kapitánem mohli klidně ndít loď sami, a dokonce by přitom *zvládli* i většinu plánů rutinních experimentů - ale přistávací operace měla být čistě na jeho povel, měla to být šance být konečně něčím víc než povinnou černou tvář na fotografiích "statečných astronautů z NASA". Vzpomínal na tvrdou výchovu přísného otce, který mu v mládí stokrát opakoval: "Tam nahoře, to je svět bílejších. Když ho chceš dosáhnout, musíš ukázat, že jsi lepší než kdokoli z nich. Musíš se jim vnutit, oni tě musí potřebovat. Musíš být dvakrát tak lepší, než kdokoli z nich ..." Jasně, táti, pomyslel si Thomas, máš pravdu, táti ... a jako vždy si vzpomněl na jedinou chvíli ve svém životě, kdy viděl otce, jak se opile potácí, slintá a vane z něj nepříjemný *zápach*, na tu noc, kdy toho starého muže potřetí minulo povýšení na brigádního generála a on musel odejít do výslužby. Nejdřív musíš dostat šanci, táhlo mu hlavou. Vždy si přitom vzpomněl na kreslený vtip od Rona Cpbba, který viděl, když byl ještě dítě, a který měl od té doby obtisknutý v paměti: vtip zobrazoval černochoy ve skafandrech na Měsíci, jak zametají kolem Apolla 58.

"Zase ztrácíme Houston," řekl Woody. "Prostě nemůžeme chytit signál." Zapnul příjem a do kabiny vstoupil hlas Kontroly mise, přerušovaný a téměř přehlušený praskáním statických poruch, které zněly jako když se tučet vajíček smaží na velké pánvi. "... slyšíte?... není spojení... Plowshare ... ztrácíme..."

Již několik týdnů byla sluneční aktivita neobvykle vysoká a právě před několika hodinami je NASA varovala před enormně mohutnou sluneční erupcí, která zaplaví dobrou polovinu sluneční soustavy radiovým šumem. Hlas, který poslouchali, byl během přenosu úplně pohlcen poruchami a praskáním. "Šlus," řekl Woody mrzutě. "A máme to. Sluneční erupce všechno zaplaví. Kdybychom měli laserové spojení - vyslal kyselý pohled na Johnboye, který se alespoň obtěžoval zatvářet se rozpačitě - "byli bychom OK. Ale bez něj ... sakra, to může trvat celé dny, než se příjem vyčistí. Možná týdnů."

Woody vztekle vypnul příjem a praskot poruch ustal. Čtyři muži chvíli mlčeli a všichni pocítovali vzrůstající osamělost.

Měsíce byl jejich jediným kontaktem se Zemí tento slabý hlas ve vysílači a teď se i toto spojení přerušilo. Začali se cítit osamělejší než kdy jindy a také nějak vzdálenější domovu.

Thomas se odvrátil od komunikační konzole a automaticky pohlédl hlavním průzorem na Mars. Chvilí mu trvalo, než si uvědomil, že v tom pohledu je cosi odlišného. Pak mu došlo, že se jednotvárná, špinavě žlutá pokrývka mraků trhá, proměňuje planetu v obří strakatou kraslici a svůdně odhaluje části jejího povrchu. "Hej!" vyjekl Thomas a ve stejném okamžiku Johnboy zavýskl: "No fakt, mrkňte se tamhle! Hádejte kdo se nám vrátil, chlapci?"

Všichni se začali mačkat u průzoru.

Jak hleděli ven, bouře náhle utichla, rychle jako mávnutím kouzelnou hůlkou, a znovu se objevil povrch planety. Johnboy vyrazil uši drásající válečný pokřik. Všichni zářili, smáli se, vtipkovali a plácali se po zádech a pak, jeden po druhém, utichli.

Něco nebylo v pořádku. Thomas cítil, jak mu vstávají chloupky na zátylku a na pažích, jak se mu sevřel žaludek. Něco opravdu nebylo v pořádku. Ale co? Uslyšel kapitánovo polknutí a ve stejném okamžiku do jeho vědomí prorazilo poznání a on cítil, jak se mu krev vytrácí z obličeje.

Woody promluvil první.

"Ale ..." řekl udiveně a téměř rozmrzele, jako oklamané dítě. "Ale ... tohle není Mars."

Na Marsu je řídká atmosféra. Tak řídká, že neudrží částičku prachu nad zemí, pokud nefouká zvlášť silný vítr. Když vítr utichne, prach spadne jako kámen, rychle a všechen najednou.

Po pěti týdnech bouře vítr utichl. Prach klesl dolů.

A odhalil úplně jinou planetu.

Povrch byl dál převážně rudooranžový, ale nyní po něm byly roztroušeny skvrny zeleně a šedavého okru. Tvář planety vypadala najednou měkčí, se zaoblenějším reliéfem. Po chvíli si uvědomili proč. Krátery - které se na Marsu tvarem i rozmístěním podobají měsíčním - byly pryč, stejně tak větší na pohoří, trhlín a rýh, pryč byly i gigantické vulkány. Na jejich místě tu byly tucty dokonale rovných modrých linek. Byly opklopeny pásy zeleně a rozprostíraly se po celé planetě, od pólu k pólu, jako nějaká důmyslná křížovka.

"Nemůžu nic najít," řekl Woody rozčileně. "Co se s tím vším stalo? Bože, nevidím dokonce ani Olympus Mons, tu největší podělanou sopku ve sluneční soustavě! Kde je? A co jsou zač ty zasraný čáry?"

Znovu Thomas pocítil někde uvnitř omračující výtrysk poznání. Zíral na planetu pod sebou, neschopný odpovědět. Johnboy to udělal za něj.

Johnboy byl přilepený na průzor, čelist měl pokleslou údivem, ale v tváři měl podivný, zasněný výraz a když promluvil, řekl věcným, téměř neslyšitelným hlasem: "To jsou kanály."

"K čertu s kanálama!" vyštěkl kapitán, neschopný se ovládat poprvé za celou misi. "Na Marsu nejsou žádné kanály. Ten nápad zemřel spolu se Schiaparellim a Lowellem."

Johnboy pokrčil rameny. "A co je teda tohle?" zeptal se klidně a ukázal prstem k planetě. Thomasovi podél páteře přeběhl mráz.

Na první pohled neměl povrch planety žádné rozeznatelné útvary, všem známé z fotografií Marineru 9 a Vikingu. Johnboy však znepokojil kapitána poukazem na to, že největší kanály, které Percival Lowell v devatenáctém století popsal a zmapoval - Strymon, Chanrotis, Erebus, Orcus, Dis - tam jsou, přesně podle Lowellova popisu.

"To musela být ta bouře," tápal Thomas zoufale po racionálním vysvětlení. "Možná, že vítr přikryl pískem útvary, které známe, a odkryl jiné ..."

Zarazil se, protože viděl, jaké má taková teorie mezery. Johnboy odfrkl a řekl: "To je dobrý. To je opravdu dobrý. Ale Olympus Mons tam dole prostě není a to je hora třikrát vyšší než Everest! Kdybys ji chtěl zasypat pískem, musel bys ho mít sakra hodně. Tam dole to ale nevypadá, že by tam byla vůbec nějaká vysoká hora."

"Já vím, co se stalo," řekl Woody dřív, než mohl Thomas odpovědět.

Jeho hlas zněl tak cize, že se k němu všichni otočili. Sledoval povrch malým optickým teleskopem určeným pro projekt Mars-Sat, ale nyní se opíral o konstrukci teleskopu a hleděl na ně. Měl horečnatý, nezaostřený, rozzařený pohled, oči jako by se mu propadly hlouběji do tváře. Lehce se chvěl, obličej měl voskově ledlý.

On má strach, uvědomil si Thomas, Z očí se mu dere obyčejná hrůza.

"To všechno se už jednou stalo," řekl Woody chraplavým hlasem.

"O čem to proboha mluvíš?" zeptal se Thomas.

"Copak neznáte historii?" Woody býval mlčenlivý člověk, jako většina lidí od počítačů mluvil pomalu a uvážlivě, ale teď mu slova plynula z úst ve zrychlujícím se přívalu, div že se nepřevalovala jedno přes druhé ve snaze prodrat se ven. Nyní měl hlas vyšší než jindy a chvílemi v něm probleskovala hysterie. "Automatický průzkum z Marineru 9. Ještě v roce 1971. Vzpomínáte? Hned jak se sonda přiblížila k orbitě Marsu, ještě než mohla začít vysílat fotografické snímky, vypukla ohromná bouře, stejná jako tahle. Šíleně rozsáhlá. Pokryla úplně všechno. Na několik týdnů skryla celou planetu. Viditelnost povrchu nulová. Vědci doma si trhali vlasy na hlavě. Ale když se bouře konečně usadila a začaly přicházet fotky, bylo to pro každého překvapení. Nebyl tam žádný z Lowellových útvarů, žádné kanály, nic - jenom krátery a rýhy a vulkány, prostě to, co jsme tentokrát čekali, že uvidíme." Křečovitě se zasmál.

"Takže každý jenom pokrčil rameny a řekl si, že se Lowell spletl - špatná viditelnost, optické klamy, on si prostě jen myslel, že vidí kanály. Snad si pospojoval skutečné útvary imaginárními čarami. Viděl to, co chtěl vidět." Woody zmlkl, olízl si rty a pak se rozhovořil ještě rychleji a napjatěji než předtím. "Ale tak to nebylo, víte? Teď už to víme, co, chlapci? Důkaz máme přímo za oknem. Můj bláznivý strýc Barry, on měl od začátku pravdu a všichni ostatní byli vedle. On mi říkal, co se stalo, ale já blbec mu nevěřil! Byli to mimozemšťani, ufoňi, Mart'ani! Viděli, jak se sonda blíží, rozpoutali bouři, abychom neviděli na povrch, a pak všechno změnili. Pod rouškou písečné bouře přeměnili celou svoji zatracenou planetu, aby nás zmátli, abychom se nepokoušeli hledat! Tady je důkaz! Změnili to nazpátek! Ty bytosti z létajících talířů jsou už kolem nás! Jsou tady."

"Hovno!" řekl kapitán. Jeho hlas byl tvrdý a silný a práskl jako bič, ale co nejvíc udivilo, byla nadávka, u jejich kapitána neslychaná. Ohlédl se k němu k velitelské konzoli. Dokonce i Woody, který vypadal jako na prahu zhroutení, vydechl a zmlkl.

Když si byl kapitán jistý, že mu všichni věnují pozornost, studeně se usmál a řekl: "Zatímco jste si tu odehráli to vaše malé psychodrama, ověřil jsem si několik základních věcí. Tady mám telemetrické údaje a hádejte, co ukazují? Všechno zůstalo stejné jako před bouří. Naprosto stejné. Podle hloubkového radaru, podle infračervené kamery, podle

všeho." Zaklepal na velitelskou konzoli. "Je to stejné, jaké to bylo vždycky, nedýchatelná atmosféra, nízký tlak, teploty pod bodem mrazu, nic než písek a pár prachobyčejných rezavě červených skal. Žádná vegetace, žádná vodní plocha, žádné kanály." Přepnul vnější kamery na lodi na monitor v kabině, aby na něm mohl každý vidět starý známý Mars Marinerů a Vikingů, skalnatý, rozervaný, pokryty krátery a bez života. Žádné oázy zeleně. Žádné kanály.

Všichni mlčeli, zaskočení dvěma protichůdnými obrazy.

"Nevím, co způsobilo tu podivnou halucinaci, kterou každý z nás vidí," řekl kapitán zvolna a rozvážně a ukázal k průzoru. "Ale já vím, že to halucinace je. Není to vidět na kamerách, není to na telemetrice. Prostě to není skutečné."

Přenesli diskusi k baru. Myšák Doofus - Johnboyova oranžová nafukovací hračka - se na ně blahosklonně usmíval, zatímco srkali z krabiček rekonstituovaný citrónový džus (NASA se rozhodla nesvěřit jim raději přiděl alkoholu a tu jednu láhev, kterou Woody propašoval na palubu, už dávno vyprázdnil) a probírali vzniklou situaci ze všech stran, aniž by dospěli k nějakému závěru. Jednotlivá "vysvětlení" byla čím dál víc přitažená za vlasy, při posledním kapitánově soudu na davovou sugesci začal Johnboy hýkat smíchem.

Pak dlouze mlčeli. Johnboy nakonec řekl velice tiše změněným hlasem: "Stejně na tom nezáleží. Odtud seshora se už nic víc o tom, co se děje, nedozvíme." Vážným pohledem přejel po ostatních. "Musíme udělat jen jediné rozhodnutí. Půjdeme dolů, nebo ne? Přistaneme?"

Ta otázka překvapila i kapitána. "Po tom všem - chcete pořád ještě přistát?"

Johnboy pokrčil rameny. "Proč ne? Vždyť proto jsme se trmáceli až sem, ne?"

"Je to příliš nebezpečné, Vždyť my ani nevíme, co se tam dole děje."

"A já myslel, že jde jen o davovou sugesci," řekl Johnboy uštěpačně.

"Já si to opravdu myslím," řekl rozhodně kapitán, aniž by se nechal rušit Johnboyovým sarkasmem. "Ale i když je tomu tak, pořád nevíme, proč máme takové halucinace. Může to být známka narušení našeho organismu, nebo nějaké dysfunkce způsobené bůhvíčím. Možná je tu nějaký druh intenzivního elektromagnetického pole, které jsme nezaregistrovali a které ovlivňuje elektrické signály v našem nervovém systému. Možná vznikla nějaká nečekaná závada v recyklačním systému a vytváří se nějaký toxin, který má vliv na neurochemii v našem mozku ... výsledek je zkrátka takový, že nefungujeme správně, vidíme věci, které nejsou!"

"To není podstatné," řekl Johnboy. Naklonil se dopředu a hovořil s velkou naléhavostí a pohnutím. Nikdo ho ještě neviděl tak vážného a nebyvalé soustředěného. "My musíme přistát. Ať už je riziko jakékoliv. Bylo už dost těžké dotovat tuhle misi. Když se tady na to vykašleme, nemusí už žádná další být. Samotná NASA by to nemusela přežít." Rozhlédl se po zbytku posádky. "Jak ty se na to díváš, Woody? Jsme na prahu největší záhady, s jakou se kdy lidstvo setkalo, a my hned začneme pelášit domů s ocasem staženým mezi nohy, aniž bychom tu záhadu prozkoumali? Připadá ti to správné?"

Woody polkl a zavrtěl hlavou. "Jasně že ne, kámo," odpověděl. Střelil pohledem po ostatních kolem stolu a pak řekl chladně: "Pojďme tam - dolů." Teď, když se už zřejmě přestal obávat příletu ufonů maskujících Mars, rozhodl se Woody pro roli superklidného hrdiny, jako by chtěl ukázat, že vlastně žádný strach neměl.

Znovu bylo ticho a Thomas si pozvolna uvědomoval, že všichni hledí na něj.

Bylo to teď všechno na něm. On má teď rozhodující hlas. Vyhledal Johnboyovy oči, hleděly na něj pevně a naléhavě. Nikdo nemusel tu otázku vyslovit, visela ve vzduchu mezi nimi a naplňovala prodlužující se ticho napětím. Thomas se necítil ve své kůži pod tíhou těch pohledů. Jaký to byl vlastně pocit? Nevěděl - podivný, to bylo asi to nejvhodnější slovo... něco mezi strachem a jakýmsi pomalu se rozrůstajícím pocitem, který nemohl identifikovat a ani o něm nechtěl přemýšlet. Ale jednou věcí si byl najednou jistý. Neuprou mu jeho roli v téhle misi, ne teď, když se dostali tak daleko. Určitě už nebude mít další šanci dostat se do učebnic dějepisu. Možná to byl i Johnboyův motiv, ukrytý za lkaním o přežití NASA. Johnboy měl dost chladnou hlavu k tomu, aby si uvědomil, že když se vrátí domů bez přistání, budou šašci a ne hrdinové. A někdo jiný v příští misi sebere všechnu slávu. Johnboyovo ego bylo příliš velké, než aby si nechal ujít takovou šanci. A měl pravdu! Thomas měl ještě víc důvodů k obavě, že ho štěstí a sláva minou: když je někdo černoch, příležitosti jako je tato nezaklejou na dveře dvakrát.

"Stejně nám zbývají skoro tři dny do doby, než se otevře startovní okno," řekl Thomas zvolna a s rozvahou. "Myslím, že bychom ten čas měli maximálně využít, a to tak, že půjdeme dolů a zjistíme, co se zjistit dá." Zvedl zrak a upřel jej přímo na kapitána. "Tím chci říct, že přistaneme."

Kapitán Redenbaugh chtěl nechat konečné rozhodnutí na Houstonu, ale po několika hodinách marných pokusů bylo jasné, že spojení se Zemí nedostanou.

Kapitán si povzdechl a prsty si unaveně prohrábl vlasy. Cítil se starý a unavený a neschopný. Věděl, co by Houston zřejmě odpověděl. S výjimkou kapitána (který pro své schopnosti musel být vybrán) byli členové této mise vybíráni de facto ze svobodných mužů bez osobních či rodinných závazků. To hovořilo za vše. Očekávalo se, Zejdou do určitého rizika. Proto tady byli. Patřilo to k jejich práci.

Když nad Chrasé začalo svítat, *zahájili* přistávací manévry.

Jako velitel přistávací operace vystoupil Thomas z modulu první. Neohrabaný ve svém skafandru vycouval z výstupního otvoru a slezl po vnějším žebříku dolů. Koutkem oka zavadil o marsovské nebe - bylo oranžové, tak jak mělo být. Jeho první instinktivní reakcí byla úleva, vzápětí vystřídaná mocnou vlnou rozčarování, což ho překvapilo. Jak tam visel na žebříku a jednou nohou se téměř dotýkal země, krátce se zastavil, aby zadrmolil slova, předepsaná kýmsi z NASA pro tuto příležitost: "Ve jménu celého lidstva, zasvětili jsme tuto planetu nikoliv válce, ale míru. Nechť nám tento čin požehná Bůh." Položil nohu na zem a otočil se, aby se rozhlédl okolo sebe.

"Ježíši Kriste," zašeptal s posvátnou učtou. Obloha sice byla podle očekávání oranžová, ale kolem dokola vyrůstal nějaký druh rostlinstva. Téměř po kolena stál v koberci spirálovitě zvláště, okrově šedé vegetace. Klekl si a opatrně se toho dotkl.

"Vypadá to jako nějaký druh mechu," hlásil. "Je to ohebné a poddajné, po doteku se to znovu zkroutí do původního tvaru. Dá se to vytrhnout rukou."

Spojení s Plowshare praskalo a bzučelo atmosférickými poruchami. "Thomasi," ozval se kapitánův hlas v jeho duchu, "o čem to mluvíte? Jste v pořádku?"

Thomas se napřímil a poprvé se dlouze a pomalu rozhlédl po okolí. Okrový mech se táhl všemi směry až k oranžovému obzoru, pokrýval planinu kolem nich a část oblých kopců ve střední vzdálenosti směrem k severu. Tu a tam byl mech osázen hustými chomáči trnitých keřů, většinou hnědé, leskle černé nebo purpurové barvy. Bylo tu i několik osamocených

stromů. Byly karmínově rudé, asi deset stop vysoké, kmeny zářily barvou čerstvé krve a tlusté, sklovité listy se třpytily jako plátky ametystů. Thomas jim dal jméno Ohnivé stromy.

Modul spočíval pouhých několik set yardů od jednoho z kanálů.

Byl to široký kanál a jeho klidná, dokonale průzračná voda odrážela nebe tmavé jako víno, rudé jako krev. Drobné žluté květiny ve vodě smáčely své jemné kořínky. Plazily se po ostrých polorozpadlých stěnách kanálu, vyzdobených podivnými geometrickými obrazci kliček a kudrlinek, které docela dobře mohly být runovým písmem.

Zřejmě to bude jen přelud, uvažoval Thomas omámeně.

Johnboy a Woody slézali z modulu, v nemotorných skafandrech vypadali jako skřítci. Thomas ustoupil, aby jim udělal místo.

"Panenko skákává!" vydechl Woody, rozhlížeje se kolem sebe s netajeným údivem v hlase. "Tak tohle je něco!" Položil ruku v rukavici na Thomasovo rameno. "Přesně tohle jsme viděli tam shora."

"Ale to není možné," řekl Thomas.

Woody pokrčil rameny. "Jestli je to halucinace, pak je teda zatraceně krásná."

Johnboy beze slova kráčel několik metrů od lodi, pak se vrátil a zůstal stát s pohledem upřeným přes mech pokrytou planinu k nedalekým vrchům. "Připadám si, jako bych se znovu narodil," zašeptal.

Velitel je znovu přerušil svým praskajícím a šumícím hlasem. "Podávejte hlášení! Co se tam dole děje?"

Thomas zavrtěl hlavou. "Kapitáne, to bych právě rád věděl."

Odmontoval z modulu vnější kameru, upevnil ji na trojnožku a sundal z objektivu kryt. "Řekněte mi, co vidíte."

"Vidím písek, skály, prach ... co jiného bych měl podle vás vidět?"

"Žádné kanály?" zeptal se Thomas smutně. "Ani stromy? Ani mech?"

"Panebože, vy snad máte znovu halucinace!" řekl kapitán. "Právě toho jsem se bál. Vy všichni, poslouvejte mě. Poslouvejte dobře! Tam dole nejsou žádné kanály. Možná je tam voda, pár metrů pod zemí jako permafrost. Ale povrch je suchý jako povrch Měsíce."

"Ale tady všude roste nějaký mech," ozval se Thomas. "Má šedavě okrovou barvu a výšku zhruba jeden a půl stopy. Jsou tu trsy keřů. Dokonce nějaký druh stromů. Nic z toho nevidíte?"

"Máte halucinace," řekl kapitán. "Věřte mi, kamera neukazuje nic než písek a skály. Stojíte na prachobyčejné měsíční poušti a bláboh^xte něco o stromech, Ježíši Kriste! To už je na mě moc. Chci, abyste se vrátili, teď hned. Neměl jsem se nechat přemluvit. Ať to rozluští Houston. To už není náš problém. Woody, vraťte se! Musíme táhnout zajeden provaz, sakra!"

Johnboy byl stále na místě, kde se jako v transu zastavil, ale Woody už vykročil směrem ke kanálu a pátravě se rozhlížel.

"Poslouvejte!" řekl kapitán. "Chci vás hned teď vidět všechny zpátky v modulu. Dostanu vás tam odtud dřív, než se někomu něco stane. Všichni hned zpátky. Je to rozkaz. Je to přímý rozkaz!"

Woody se neochotně otočil, začal se loudat k modulu a každých pár kroků se ohlédl přes rameno ke kanálům.

Thomas si povzdechl a nebyl si jistý, jestli cítil ulehčení, že odtud odletí, nebo smutek, že odchází tak brzo.

"Dobře, kapitáne," řekl Thomas. "Slyšíme. Jdem nahoru. Hned." Udělal několik lehkých kroků vpřed - přemáhaje nutkání skákat dlouhými skoky jako klokan - a jemně poklepal Johnboye po rameni. "Pojď. Musíme se vrátit nahoru."

Johnboy se zvolna otočil. "Musíme?" zeptal se. "Ty bys to opravdu udělal?"

"Rozkaz je rozkaz," zamumlal Thomas nejistě a cítil, že se v temných hlubinách jeho duše začíná cosi zvolna převracet a vířit. "Já odtud také ještě nechci, ale kapitán má pravdu. Jestli to jsou halucinace ..."

"Neříkej mně takovou kravinu!" vyštěkl Johnboy. "Halucinace, do řiti! Snad ses toho mechu dotknul, ne? Cítil jsi ho. To není žádná halucinace, ani davová psychóza, nic takového. Tohle je svět, nový svět, a je náš!"

"Johnboyi, okamžitě do modulu," ozval se kapitánův hlas. "Je to rozkaz."

"Polib mi prdel, Achabe!" řekl Johnboy. "A strč si tam i ty s voj^éro zkázy!"

Thomas byl zaskočen a zároveň pocítil zášleh radosti, ta emoce ho překvapila a snažil se ji potlačit tím, že řekl: "Uklidni se, Johnboyi, chci, abys mě teď poslouchal, musíme ..."

"Ne, ty budeš poslouchat mě," řekl Johnboy rozvášněně.

"Podívej se kolem sebe! Víím, že jsi četl Burroughse. Ty přece víš, kde teď jsme. Dno vyschlého moře porostlé okrovým mech^{em}. Zaoblené kopce. Kanál."

"Právě proto to nemůže být skutečnost," řekl Thomas nejistě.

"Je to skutečnost, když budeme chtít, aby to byla skutečnost," řekl Johnboy. "Je to tady kvůli nám. Je to tu pro nás. Pochází to z nás samých."

"Přestaňte žvanit a nastupte do modulu!" zakřičel kapitán. "Hněte sebou. Pohněte už těma svoj^íma zadkama!"

Woody se k nim připojil. "Možná bychom měli ..." začal, ale Johnboy ho přerušil:

"Poslouvejte! Já víím, co se stalo v tom okamžiku, když jsem se podíval ven a uviděl jsem Mars podle Schiaparelliho a Lowella, ten starý Mars. Woody, ty jsi řekl, že Lowell viděl to,

co vidět chtěl. Je to přesně tak, ale v jiném smyslu, než jsi si myslel ty. Jiní astronomové přece pozorovali Mars ve stejné době jako Lowell, se stejnými přístroji, a neviděli žádné kanály. Už jsi slyšel něco o konsenzuální realitě? Protože to Lowell tak chtěl vidět, tak to pro něj také existovalo! Tak jako to existuje pro nás - protože my chceme, aby to existovalo! Nepřijali jsme šedou realitu Achaba a všech těch šedivých pánů z NASA. Oni chtějí, aby tu byly skály a prach a mrtvá poušť, jim se to tak líbí..."

"Proboha," promluvil znovu kapitán, "strčte někdo toho cvoka do modulu."

"... ale nám se to tak nelíbí. Hluboko v každém z nás, Thomasi a Woody, na takový Mars nevěříme. Věříme na tenhle Mars - ten opravdový. Proto je tady pro nás! Proto to tak je - je postaven z našich snů. Kdo ví, co je za těmi kopci - bělostná pohádková města? Čtyřrucí zelení lidé? Krásné princezny? Helijské paláce? Může tam být cokoliv!"

"Thomasi!" vyštěkl kapitán. "Okamžitě dopravte Johnboye do modulu. Když to bude nutné, použijte násilí, ale dostaňte ho tam. Johnboyi! Jste emocionálně nestabilní. Udělím vám domácí vězení."

"Byl jsem v takovém vězení celý život," odpověděl Johnboy. "Teď jsem svobodný."

Opatrně zvedl ruce a odšrouboval si helmu.

Thomas k němu vystartoval s neartikulovaným varovným výkřikem, aby ho zadržel, ale už bylo pozdě. Johnboy měl helmu dole a pohodil hlavou, až se mu plavé vlasy zatřepaly v mírném vánku. Zhluboka se nadechl, pak ještě jednou a zašklebil se na Thomase.

"Vzduch tu chutná báječně," řekl. "Bože, jak je čistý!"

"Johnboyi?" zeptal se Thomas opatrně. "Jsi v pořádku?"

"Ježíšikriste!" zasténal kapitán. "Kriste! Dobrotivě nebe!"

"Je mi skvěle," řekl Johnboy. "Úžasné." Široce se na ně usmál, pak si čichl ke vnitřku helmy a protáhl obličej. "Brr. Smrdí to tam jak v opičinci!" Začal si svlékat skafandr.

"Thomasi, Woody," řekl kapitán naléhavě. "Odneste Johnboye o vo^{to} tělo do modulu a nastupte tam taky, rychle, než ztratíte dalšího muže."

"Ale ..." namítl Thomas, "Johnboyovi nic není. Mluvíme s ním."

"Zatraceně, podívejte se na kontrolky zdravotního stavu."

Thomas pohlédl na pásek kontrolky umístěných na malém čtverečku v pravé straně masky. Johnboyova zářila červeným světlem. "Bože!" zašeptal Thomas.

"Je mrtvý, Thomasi, je mrtvý. Vidím jeho tělo. Padl jako podřátý, jakmile si sundal helmu a vykašlal do písku krev z plic. Poslouvejte mě! Je mrtvý, to všechno je halucinace!"

Johnboy se zakřenil a vysoukal se konečně ze skafandru.

"Možná jsem mrtvý, chlapci," řekl s potutelným úsměvem, "ale dejte na mě, ať už to mám za sebou nebo ne, bez toho prašivého skafandru se cítím o sto procent líp, to mi věřte. Vzduch je trochu studený, ale jinak je fantastický." Natáhl paže a protáhl se jako kočka.

"Johnboyi?" zeptal se opatrně Woody.

"Poslouvejte," řekl kapitán. "Máte halucinace, Mluvíte sami se sebou. Jděte do modulu! Je to rozkaz!"

"Ano, pane," řekl Johnboy posměšně a zasalutoval k obloze. "Vy vážně budete poslouchat toho parchanta?" Přistoupil k nim, uchopil každého za paži a vši silou jimi potřásl. "Tak zdám se vám snad mrtvěj, vy poseroutkové?"

Thomas cítil, jak mu jeho prsty svírají paži a proběhl jím podivný, hluboký záchvěv - částečně z nedůvěřivosti a částečně z náhlého, zvláštního rozjaření. "Já ho cítím," řekl Woody udiveně a poplácával Johnboye dlaní v rukavici. "Dá se nahmatat. Je tady. Ať do mě hrom bací..."

"At?" zašklebil se Johnboy. "Starouši, už do tebe asi bacil."
Woody se usmál. "Žádná halucinace není takhle ukecaná," řekl Thomasovi. "Je opravdový, je v pořádku."

"Ale kontrolky..." začal Thomas.

"Asi se pletou. Musela se tu stát nějaká chyba."

Woody si začal uvolňovat helmu.

"Ne!" vykřikl kapitán a ve stejném okamžiku se Thomas vrhl vpřed s výkřikem: "Woody! Nech toho!" a snažil se ho chytit, ale Woody se mu vytrhl a odskočil z jeho dosahu.

Woody si sňal opatrně helmu,. Pochybovačně zavěťřil s tváří ztuhlou napětím, pak se uvolnil a nakonec se usmál. "Jupí!" zavýskl radostně.

"Nasaďte si helmu zpátky, rychle!" křičel kapitán. Ale Woodyho zdravotní kontrolka už svítila oranžově a ještě než kapitán dořekl poslední slovo, *rozzářila* se červená.

"Pozdě!" zabědoval kapitán. "Ach bože, příliš pozdě ..."

Woody hleděl do své helmy na vlastní zářící kontrolku. Na chvíli se mu v obličeji objevil údiv a pak se začal smát. "Jemnáčku," vyrážel ze sebe, "teď, když jsem oficiálně mrtvola, myslím, že tohle už nebudu potřebovat." Odhodil helmu stranou, dopadla na zem a odkutálela se po houbovitém mechu.

"Thomasi," řekl Woody, "dělej si co chceš, ale já jsem byl zavřený ve smradlavé konzervě několik měsíců a první, co teď udělám, bude, že si umyju obličej v díkybohu nerecyklované vodě!" Zašklebil se na Thomase a vydal se ke kanálu. "Možná, že si dokonce zaplavu."

"Thomasi..." pronesl zlomeně kapitán. "Nechtě ta těla být. Pusťte všechno z hlavy. Jenom se vraťte do modulu. Jakmile budete uvnitř, spustím startovací program."

Johnboy se na něj soucitně díval - a čekal.

"Johnboyi..." řekl Thomas. "Johnboyi, jak mám vědět, co je skutečné?"

"Sám si to vybereš," odpověděl Johnboy klidně. "My všichni jsme si vybrali."

"Poslouchejte, Thomasi," nařídil kapitán. Jeho hlas nesl známku paniky. "Znovu mluvíte sám se sebou. Cokoliv si myslíte, že vidíte, slyšíte, nebo dokonce cítíte, není prostě reálné. Halucinace může být i hmatová, to přece víte. Ve skutečnosti to neexistuje."

"Starý Achab si tam nahoře už taky vybral," řekl Johnboy. "Pro něj, pro jeho vlastní konceptuální vesmír, jsme já a Woody mrtví. Je to také realita - pro něj. Ale ty si tu realitu nemusíš vybrat. Můžeš si zvolit tuto."

"Já nevím," zamumlal Thomas. "Já prostě nevím."

Woody s plesknutím zajel do vody, udělal několik temp, zavýskl a obrátil se naznak. "Kluci, všichni za mnou," volal.

Johnboy se usmál, přiblížil tvář těsně k Thomasově helmě a hleděl na něj přes průzor. Stále ještě měl ten zvláštní, zasněný pohled, tak nepodobný jeho obvyklému výrazu, a jeho oči byly jasné, klidné a plné soucitu. "Říká se tomu akt víry, Thomasi. Možná právě tak vznikají světy," usmál se. "Než se rozhodneš, asi si půjdu také zaplavat." Rozeběhl se dlouhými skoky ke kanálu.

Thomas stál nepohnutě, mezi kontrolkami zářila dvě rudá světélka.

"Oba se šli vykoupat," řekl Thomas nechápavě.

"Thomasi, slyšíte mne, Thomasi?"

"Slyším," zamumlal.

Oni se z toho nového světa radují - viděl to. Radují se jako malé děti. Úplně jako děti. Radost z objevování všeho nového... ta radost, která v dospělosti kousek po kousku zešedne a zmizí.

"Vy mi prostě musíte důvěřovat, Thomasi. Důvěřujte mi. Dávám vám své slovo, že vím, o čem mluvím. Musíte mi věřit. Teď mne poslouchejte. Ať už si myslíte, že se tam u vás dole děje cokoliv, nesundá věřte si helmu."

Jeho otec ho vychovával stejným tónem, naléhavým, dominantním ... ale také povýšeným. Pohrdavým. Táta vždycky všechno věděl nejlépe. Poslouchej mě, kluku, já vím, o čem mluvím! Udělej, co ti říkám!

"Posloucháte mne? Nesundávejte si helmu. Za žádných okolností. Je to rozkaz."

Thomas bezděčně kývl hlavou. Teď tady znovu stojí hodný chlapec, malý Tommy, poslouchá rozkazy a dělá to, co mu nařídili. Zase musí poslouchat. A proč vlastně?

V dálce se cosi mihlo vzduchem a zamířilo to ke kopcům.

Nezdálo se to větší než pták, ale tvarem se to podobalo létajícímu draku, mělo to šest dlouhých křídel, jemných a průsvitných jako pavučina. Tvor jimi máchal s dokonalou pravidelností, jako kdyby vesloval vzduchem.

"Jděte do modulu, Thomasi, a zavřete za sebou poklop."

Žádné hraní a zábava. Musíš být dvakrát tak lepší, než kdokoli z nich, musíš pohnout kostrou.

"Je to rozkaz, Thomasi!"

Ti bastardi tě musí respektovat, musíš si zasloužit jejich uznání. To mu otec říkal milionkrát. A za jak krátkou dobu zpustl a zemřel, jakmile se přestal snažit, jakmile si uvědomil, že člověk nemůže získat to, co mu lidé nejsou ochotni dát.

Přes botu mu rychle jako myš přeběhla žlutočervená ještěrka. Měla šest nohou.

Začal si jeden po druhém uvolňovat úchyty své helmy.

"Ne! Poslouchej mě! Když si sundáš helmu, zemřeš! Nedělej to! Proboha, nedělej to!"

Poslední úchyt. Chvilí vzdoroval, ale nakonec i ten byl se vši rozhodností uvolněn.

"Zabíjíš se! Přestaň. Prosím. Přestaň! Ty zastracenej stupidní negre! Přestaň."

Thomas se usmál, kupodivu se v tomto okamžiku cítil kapitánovi mnohem blíž než kdykoliv před tím. "Pozdě," řekl s úsměvem.

Thomas pootočil helmu o Čtvrtinu otočky a sundal si ji s hlavy.

Když zazářilo třetí červené světélko, kapitán Redenbaugh se složil na řídicí pult a začal plakat. Vzlykal nahlas, bez zábran, protože to byli dobří muži a on je všechny ztratil, dokonce i Thomase, nejlepšího a nejklidnějšího ze všech. Nedokázal zachránit ani jednoho z nich!

Konečně se dal zase dohromady. Přinutil se pohlédnout na monitor, který ukazoval tři postavy ve skafandrech, ležící bez života na rezavě červeném pisku.

Sepnul ruce, sklonil hlavu a pomodlil se za duše svých společníků. Pak vypnul monitor.

Musel teď vymyslet, co dál. Jelikož nyní ponese Plowshare na cestě zpět podstatně lehčí náklad, bude mít dost paliva k tomu, aby se vrátil o něco dříve, než bylo v plánu. Začal ukládat údaje do computeru a hořce se usmál té ironii. Včera si zoufal, že mají tak málo času od odletu z orbity. Nyní spěchá, aby mohl zamířit zpátky domů co nejdříve... Stejně ho ale čeká několik dlouhých, těžkých měsíců letu - a doma se vši pravděpodobností soud.

Na okamžik se i kapitánův duch zachvěl při myšlence na zpáteční cestu. Ale rychle se ovládl. Bude to těžká, nepřijemná cesta, to je pravda, ale odhodlaný člověk dokáže vždy to, co je zapotřebí udělat.

I kdyby to měl udělat sám.

Když se zažehl plazmový pohon Plowshare, vytvořil na marsovském nebi hvězdu viditelnou i za denního světla. Vypadalo to jako hvězda padající vzhůru, nejprve nejjasnější, avšak stále blednoucí, jak se pohybovala pryč.

Thomas ji pozoroval, jak mizí. Opíral se o vlastnoručně vyrobený oštěp - zhotovený ze dřeva Ohnivých stromů, špičku vytvrdil v ohni - a sledoval Johnboye, stahujícího kůži z mrtvého hyenovitěho leoparda, když zabloudil zrakem k obloze. "Podívejte," řekl.

Johnboy sledoval Thomasův pohled a také ji spatřil. Ušklíbl se, zvedl pracku mrtvého zvířete a zamával s ní na pozdrav. "Sbohem, Achabe," řekl. "Hodně štěstí." Vrátil se zpět ke stahování kůže. Hyenovitý leopard - o něco větší než divoká kočka, šest nohou, šavlovitě zahnuté tesáky, purpurová kožešina s rezavě oranžovými skvrnami - je bez varování napadl a zuřivě bojoval, museli spojit všechny síly, aby ho zdolali.

Woody vzhlédl od tažných saní, které vyráběl ze dřeva Ohnivých stromů a z kabelů modulu. "Určitě to dokáže," řekl Woody tiše.

Thomas si povzdechl. "Jo," řekl a pak s větším elánem dodal: "Pomůži ti s těmi saněmi. Když sebou hodíme, mohli bychom ráno vyrazit."

Minulou noc, když vylezli na nejvyšší z kopců ležících na severu, uviděli světla vzdáleného města, třpytící se stříbrně a žlutě a oranžově kdesi na obzoru, blyštící se z dálky za temnou půlnoční plochou vyschlého moře jako důmyslně vyhotovený šperk posazený na černém sametu.

Thomas si stále ještě nebyl jistý, zdali doufá, že tam naleznou aristokratické rudé Marťany, čtyřruké zelené Tharky a spanilé marťanské princezny ...

***přeložil Ivan Adamovič
ilustroval Karel Soukup***

Henry Kuttner a Catherine L. Mooreová

Léčebná kúra

Když se Dawson vrátil z dovolené na Floridě, necítil se o nic lépe než dřív. Zdaleka nečekal zázračné vyléčení. Nečekal vlastně nic. Seděl ve své kanceláři, zamračeně si prohlížel věž Empire State Building a napadlo ho, jaké by to bylo, kdyby se najednou naklonila a zřítíla k zemi.

Vešel Carruthers, jeho společník v právní kanceláři, a *zapálil* si cigaretu. "Vypadáš nějak otráveně, Frede," pronesl kriticky. "Nezajdeš si se mnou na skleničku?"

"Nemám na skleničku chuť," řekl Dawson. "Ostatně je příliš brzy. Už jsem toho vypil dost na Floridě."

"Možná přespříliš."

"Ne. Bylo mi nanic z ... Já nevím."

"Stokrát nic umožilo osla. Napřed to nic není a pak je, z toho pěkná neuróza," řekl Carruthers. Jeho bledý obličej byl v té chvíli úplně bez výrazu.

"Takže teď je ze mě cvok?"

"Mohlo by k tomu dojít. Mohlo by. Proč se vlastně tolik bojíš psychiatrů? I já jsem jednou absolvoval psychoanalýzu."

"Co to?"

"Tehdy jsem si málem vzal pěknou dračici," řekl Carruthers. "Podívej se, psychiatrie - to není jako například astrologie. Třeba jsi jednou, ještě jako dítě, kouzl svou babičku. Jen si na všechno vzpomeň. Dokud si budeš říkat: Proč mám tak velké zuby?, tak se z toho duševního bahna nevyhrabeš".

"To není žádné bahno," řekl Dawson. "Prostě..."

"Jo. Prostě. Poslouchej, nechodil ty jsi na univerzitu s chlápem, který se jmenuje Hendricks?"

"Ano."

"Minulý týden jsem ho potkal ve výtahu. Přijel sem z Chicaga. Má pracovnu zrovna nad námi, v pětadvacátém. Prý je to jeden z nejlepších psychiatrů v zemi. Nechtěl bys ho navštívit?"

"A co bych mu jako řekl?" zeptal se Dawson. "Žádní zelení mužičci mě přece nepronásledují."

"Šťastný člověče!" zvolal Carruthers. "Mě ano. Ve dne v noci. Popíjejí mé zásoby alkoholu. Řekni prostě Hendricksovi všechno, i to, že cítíš mrtvé mouchy. Jako malý kluk jsi určitě trhal vázkám křídla, ne? Neboj se, je to úplně jednoduché." Vstal ze židle, položil Dawsonovi ruku na rameno a mírně dodal: "Udělej mi to kvůli, Frede."

"Hrn... Tak dobře."

"Fajn!" zvolal Carruthers nadšeně. "Čeká tě ve své pracovně" - pohlédl na hodinky - "za pět minut. Sjednal jsem ti to včera." Odešel a ignoroval Dawsonovy nadávky. "Nezapomeň, číslo 2540!" zavolal a práskl dveřmi.

Dawson se zachmuřil, ale vzal si klobouk, zeptal se vrátne na cestu a zamířil k výtahům. Málem přitom vrazil do obtlouklého mužička s andělským výrazem ve tváři, oděného v tvídovém obleku, který právě vycházel ze dveří.

"Nazdar Frede," řekl. "Nepoznáváš mě, co?"

"Raoul?" Dawsonův hlas zněl nejistě.

"Přesně tak, kamaráde - Raoul Hendricks po pětadvaceti letech, navíc pořádně při těle, co? Zato ty ses vůbec nezměnil. Vidíš, zrovna jsem měl namířeno do tvé kanceláře. Ani jsem se dnes ještě nestačil nasnídat. Dáme si něco na zub?"

"Copak ti Carruthers neřekl..."

"O tom si můžeme promluvit při jídle," řekl Hendricks a postrčil Dawsona k výtahu. "Chci se tě zeptat na spoustu věcí. Co dělají naši spolužáci z gymnázia? Neviděl jsem žádného spoustu let. Skoro celou tu dobu jsem byl v Evropě."

"Já jsem viděl spoustu lidí," odpověděl Dawson. "Pamatuješ se třeba na Willarda? Zrovna teď jsem se dozvěděl, že má nějaké potíže kvůli jakýmsi naftovým podvodům..."

Mluvili po celou dobu oběda, Hendricks většinou poslouchal. Občas pohlédl na Dawsona, ne však zkoumavě. Seděli v odděleném boxu. Když jim číšník přinesl kávu, zapálil si Hendricks cigaretu a začal vypouštět obláčky dýmu.

"Chtěl bys okamžitou diagnózu?" zeptal se.

"Ano."

"Ty se kvůli něčemu trápíš. Víš, co to je?"

"Ovšem že to vím," řekl Dawson. "Je to jako sen, ale jsem přitom vzhůru. Ale to ti přece Carruthers říkal."

"Řekl mi, že cítíš mrtvé mouchy."

Dawson se dal do smíchu. "Přesně tak! Mrtvé mouchy na skle. Na špinavém skle. Určitě to nemá nic společného se skutečností. Je to prostě jen vidina, nic víc. Ale nikdy nic nevidím. Jako by se mi zdokonalovala část smyslového vnímání."

"A co sen? Ve snu ten pocit nemáš?"

"Pokud ano, tak si na to nepamatuji. Vždycky to trvá jen okamžik. Ale nejhorší na tom je, že v tu chvíli cítím, že skleněná deska je skutečnost. Obvykle se mi to stává při nějaké běžné mechanické práci. Najednou jako když se zableskne. V jediném okamžiku se mi zdá, že právě teď sním. Že všechno kolem je jenom sen, skutečnost je někde jinde. Přitom cítím mouchy na špinavém skle."

"Vypadá to, že někomu se o tobě zdá a prostřednictvím toho snu ty existuje..."

"Ne. To *mně* se zdá o ... tomhle," a Dawson se rozhlédl po restauraci.

"Inu," řekl Hendricks, "proč ne? Je to možné." Oklepal cigaretu do popelníku. "Tady se blížíme do oblasti meta-

fyziky, a té já moc nerozumím. Nezáleží na tom, co je realita a co se nám jen zdá. Hlavní je, abys snu věřil ve chvíli, kdy se ti zdá. Nikdy jindy. Předpokládám teď, že nejde o žádný děsivý sen."

"Tohle taky není žádný děsivý sen," řekl Dawson. "Až dosud se mi žilo docela dobře."

"Takže co? Ty vlastně ani nevíš, co tě trápí. Sen - to je prostě symbol. Jakmile si ho ujasníš, zmizí. Obvykle tomu tak aspoň bývá."

"Čili strašidla před světlem prchají, je to tak?"

"Přesně tak. Ale nenech se mýlit. Z neurózy se někdy může vyvinout vážná psychóza. Ty trpíš jakousi čichovou halucinací. Ale nic přitom nevidíš. Ty víš, že to sklo neexistuje, nebo ne?"

"Ano," řekl Dawson. "Ale mám přitom něco v ruce."

"Hmatová halucinace? Jaké to je?"

"Studené a tvrdé. Nevím, co to je. Ale vím, že kdybych rukou pohnul, něco se stane."

"Zkoušel jsi to?"

Teprve po dlouhé chvíli Dawson odpověděl: "Ne."

"Tak jí pohni," řekl Hendricks. Vytáhl z kapsy tužku a notýsek a seřídil si hodinky. "Uděláme si asociační test, chceš?"

"Ale... proč?"

"Abychom zjistili, odkud ta skleněná tabule pochází. Jestli je tu nějaká psychická blokáda, pak ji test překoná a my se dovíme, co je ukryto uvnitř. Jako když se provádí jarní úklid a domácnost se čistí od pavučin. Kdybychom to dlouho nedělali, mohla by vzniknout vážná psychóza. Jak už jsem řekl, hlavní je zjistit, co se nachází uvnitř. Jakmile na to přijdeme, budeš i ty vědět, že jde o pouhé zdání a budeš mít po starostech."

"A kdyby to nebylo jenom zdání?"

"Pak budeš znát nebezpečí a budeš se moci bránit."

"Chápu," odpověděl Dawson. "Kdybych byl před lety zavinil smrt člověka, získal bych teď znovu klid tím, že bych se postaral o jeho sirotky."

"Přečti si Dickense," doporučil mu Hendricks. "Lakomec Scrooge - to je výborný příklad. Halucinace, vidiny, domněnky, zeje pronásledován, komplex viny - a vykoupení." Pohlédl na hodinky.

"Připraven?"

"Ano."

Když skončili, Hendricks dlouho studoval výsledky. "Normální," prohlásil. "Až příliš normální. Je tu několik navzájem podobných reakcí, ale k přesnému výsledku potřebuji víc testů. Nechceme být empiričtí - i když je to někdy třeba. Až se ti to příště přihodí, rozhodně tou věcí pohni."

"Nevím, jestli to dokážu."

Fred se jen zasmál. "Nic to není," řekl. "Uklidnil jsi mě. Měl jsem obavy, jestli jsi duševně v pořádku. Ale to zavinil ten tvůj přítel Carruthers. Ten každé psychické potíže hrozně nafukuje. Asi ti šel trochu na nervy."

"Snad."

"Opakuji: jakmile odhalíme příčinu, bude po všem. Přijď zítra, až budeš mít čas, a vyzkoušíme tvou fyzickou kondici. Dáš si kávu?"

"Ne, děkuji," řekl Dawson.

U výtahu se rozešli. Dawson pocítil podivné uklidnění. I když na profesionální optimismus přítele psychiatra příliš nedal, cítil, že jeho argumenty jsou správné. Všechny měly

svoulogiku. A bylo rozhodně nelogické, aby sen, který se zdá člověku v bdělém stavu, nějak ovlivňoval jeho duševní stav.

Když se Dawson vrátil do kanceláře, postavil se k oknu a pozoroval vzdálený rozeklaný obzor. Zespoda k němu stoupal hukot městské dopravy. Za dvaatřicet let toho zažil hodně. Měl svůj podíl v právní firmě, byl členem nejméně tuctu klubů a aktivně se zúčastňoval nejrůznějších podniků. To je dost na člověka, který začínal jako dítě ze sirotčince. Nějakou dobu byl ženatý, ale obě strany se nakonec dohodly na rozvodu. A bylo příjemnější bydlet ve staromládeneckém bytě nedaleko Central Parku. Měl peníze, úctu, moc - ale jestli se halucinace budou opakovat, nic z toho mu nepomůže.

Poslušen okamžitého nápadu odešel z kanceláře a zašel do lékařské knihovny. Výsledky návštěvy mu jen potvrdily Hendricksovy teorie. Dokud nevěřil v existenci špinavé skleněné tabule, byl zřejmě v bezpečí. Jakmile v ni uvěřil, dojde k rozštěpení a zbloudilá subjektivní logika nabude vrchu. Lidé mají potřebu věřit, že jednají rozumně. Nu a protože mnoho opravdových motivů jednání nelze hned pochopit, jsou nuceni si svá vysvětlení vymýšlet. Ale proč zrovna špinavá okenní tabule?

No ano, řekl Dawson a dál listoval v knize. Kdybych na tom snu trval, tak ... bych si vytvářel druhotné iluze. Hledal bych argument, který by mi vysvětlil existenci skla. Naštěstí zde není vůbec čím argumentovat.

Právě vycházel z knihovny a zahleděl se na pouliční dopravní ruch, když ho přepadl zvláštní pocit - přímo vnímal, že sní. Znovu tu byla skleněná tabule.

Věděl, že leží docela blízko vedle ní, že se jí skoro dotýká nosem, cítil, že vdechuje moře prachu a zároveň zvláštní, jakoby hnědavý zápach - pach mrtvých much. To bylo to nejhorší - smrtelná úzkost a pocit, že se co nevidět zadusí. V ruce cítil něco tvrdého a najednou se zoufalou jistotou věděl, že jestli tím teď nepohne, pravděpodobně zahyne s nosem přitisknutým zespodu k zaprášenému sklu, ztuhlý, neschopen pohybu. A věděl, že už nesmí sklouznout zpět, tam kde byl Dawsonem. Toto byla skutečnost. V Dawsonovi, v jeho naivním

ráji a v celém New Yorku nebylo vůbec nic skutečného. Kdyby zde zůstal ležet, tak zahyne, stejně jako mouchy, jejichž přítomnost stále pronikavěji cítil. Až do poslední chvíle mezi okamžikem probuzení a smrti nebude Dawson nic tušit. Potom ale už bude na pohnutí tou věcí pozdě.

Obklopilo ho hučení dopravy. Stál na chodníku, bledý a zpocený. Podivnost té nereálné scény ho naplnila ošklivostí. Nepohnul se, dokud skutečně neucítil reálnou hmatatelnost tohoto světa. Potom zavolal taxíka.

Dvě sklenky whisky mu pomohly nabýt ztraceného klidu. Byl už teď schopen přemýšlet o záležitostech, kterou v kanceláři studoval - dopravní nehoda, která nevypadala na to, že s ní budou větší potíže. Carruthers někam zmizel, takže ho neuvidí celé odpoledne. Věděl, že další... halucinaci už mít nebude.

Po večeru Dawson zatelefonoval své bývalé ženě a strávil s ní příjemný večer na terase. Příliš nepil. Snažil se znovu nalézt něco z té zapomenuté vitality prvních let manželství, ale moc se mu to nedařilo.

Druhý den ráno vešel Carruthers do Dawsonovy kanceláře, posadil se na kraj stolu a řekl si o cigaretu. "Tak jak zní verdikt?" zeptal se. "Slyšíš tajemné hlasy?"

"Ano, často," řekl Dawson. "Právě teď slyším jeden. Ten tvůj."

"Pomohl ti Hendricks?"

Do Dawsonova hlasu proniklo jakési podráždění, ke kterému neměl žádný důvod: "Představoval sis ho snad jako kouzelníka s čarovnou hůlkou? Každá terapie chce nějaký čas."

"Tak terapie! Řekl ti snad něco nedobrého?" "To zrovna ne." Dawson neměl pražádnou chuť o tom mluvit. Prudkým gestem rozevřel desky s případem. Carruthers si zapálil cigaretu, zápalku odhodil do koše a pokrčil rameny.

"Promiň. Myslel jsem si..."

"To nic. Je mi úplně dobře. A Hendricks je fajn. To jsou přetahované nervy."

Uklidněný Carruthers povstal a zamířil do své kanceláře. Dawson otočil stránku a najednou měl pocit, že nastala noc. Ranní slunce, které šikmo pronikalo do oken, náhle zmizelo. V ruce ucítil cosi tvrdého a studeného a jeho dech se naplnil úzkostí a zoufalstvím. Znovu poznal, že právě teď je ve skutečnosti.

Netrvalo to dlouho. Když pocit zmizel, pomalu se posadil a prohlížel si prázdnou kancelář a bílou zeď před sebou. Zvuky pouliční dopravy stoupající k němu z hloubky ulice mu připadaly nekonečně vzdálené. I proužek dýmu, vystupující z koše na odpadky, se mu jen zdál.

Z proužku dýmu najednou vyskočil oranžový plamen. Náhle se vzňala záclona. Okamžitě se chtěl probudit. Někdo vykřikl. U dveří stála slečna Anstrutherová a někam vydešeně ukazovala. Potom bylo slyšet hlasy, někdo kamsi odběhl a zdálo se ozvala siréna hasičů. Plameny pohasly a dým se rozplynul. "Ach, pane," vzlykala slečna Anstrutherová a utírala si šmouhu na nose. "Ještě že jsem zrovna vešla, pane Dawsons. Byl jste zahloubaný do spisu a..."

"Ano," řekl Dawson. "Ničeho jsem si nevšiml. Měl bych říct panu Carruthersovi, aby laskavě přestal házet sirky do koše na papír."

Ale místo toho zavolal Hendricksovi. Psychiatr byl ochoten přijmout ho za hodinu. Dawson strávil čekání luštěním křížovky a přesně v deset vyjel výtahem do Hendricksovy ordinace. Lékař ho prohlédl stetoskopem, změřil mu tlak a pozoroval ho spoustou dalších přístrojů, jejichž princip Dawson neznal.

"Tak co?" zeptal se, když byl Hendricks hotov. "Jsi dokonale ve formě." "Takže jsem praštěnej, je to tak?" Hendricks ho vyzval, aby mu vyprávěl, co se stalo. Dawson mu to podrobně řekl. "Je to jako epilepsie. Nikdy nevím, kdy přijde příští záchvat. Zatím žádný netrval moc dlouho, ale může se to zhoršit. A kromě toho ... pořád mám ten pocit, že sním. Viděl jsem, že v koši na papír hoří, ale cítil jsem, že to není skutečný požár."

"Sny v bdělém stavu někdy přetrvávají. Člověk se okamžitě není schopen úplně zorientovat."

Dawson si okusoval nehet. "Jistě, ale ... Představ si, že by byl Carruthers vypadl z okna. Nebyl bych mu pomohl, určitě, ne. Bože všemohoucí, já sám bych klidně skočil ze střechy. A věděl bych, že se ani nepomním. *Je to sen.*" "Máš i v této chvíli dojem, že sníš?" "Ne," řekl Dawson. "Teď samozřejmě ne. Jenom při tom záchvatu, a pak..."

"Cítíš v ruce ten tvrdý předmět?"

"Ano. A ten pach. A bylo tam taky ještě něco dalšího..."

"Co?"

"Já nevím."

"Hni tou věcí, slyšíš? Technicky je to jakési donucení. Neboj se toho."

"Co když skočím z okna?"

"Nějakou dobu se vyhýbej střechám," řekl Hendricks. "Jakmile zjistím důvod, bude po nemoci."

"A když ne, budu trpět druhotnými halucinacemi."

"Ty jsi o tom něco četl, že? Tak poslouchej. Kdyby sis myslel, že jsi ten nejbohatší člověk na světě, a v kapse přitom neměl ani groš, jak si to vysvětlíš?"

"Já nevím," řekl Dawson. "Možná, že jsem výstřední."

Hendricks zavrtěl hlavou.

"Ne. Vytvoříš si prostě další logickou iluzi - a sice, že tě kdosi okrádá. Chápeš? Nepřikládej tomu oknu falešný význam. Jako že ze stropu seskakuje Alenka s kusem skla pod paži. Nebo že tě pronásleduje odborový svaz sklářů. Najdi prostě skutečný význam symbolu. Udělej, co jsem ti říkal: nezůstávej pasivní! Určitě tou věcí pohni."

"Tak dobře," řekl Dawson. "Pohnu jí."

Tu noc měl sen, ale byl to úplně obyčejný sen. Stál u šibenice s provazem na krku. Objevil se Hendricks a zamával stočeným kusem papíru převázaným modrou stužkou. "Zrušili ti trest smrti," volal psychiatr. "Tady mám tvou milost! Podepsal ji guvernér!" Strčil svitek Dawsonovi do ruky. "Otevři ho!" rozkázal. "Rozmotej stuhu." Dawson nechtěl, ale Hendricks trval na svém. Dawson zatáhl za stuhu a spatřil, že je přivázána k dlouhému lanku, které se táhlo po celé plošině a mizelo kdesi uvnitř. Cosi cvaklo a prkna pod jeho nohama se rozestoupila. Sám otevřel propadlo, když zatáhl za stužku. Cítil, že padá.

Probudil se zpocený hrůzou. V pokoji bylo ticho. Zaklel, pomalu vstal a šel se osprchovat. Takové sny nemíval celá léta.

S Hendricksem se sešel ještě dvakrát. Pokaždé ho psychiatr zkoumal o něco důkladněji. Pokaždé se stejným výsledkem. Uvědom si symbol. Pohni rukou. *Vzpomeň si.*

A třetí den, když seděl v Hendricksově čekárně, si Dawson vzpomněl.

Zmocnila se ho známá ubíjející bezmocnost. Zoufale se snažil rozeznat budovy za oknem. Nával byl ale příliš silný. V poslední chvíli si vzpomněl na Hendricksovu radu. V ruce ucítil známý studený a tvrdý předmět.

Cosi mu říkalo: *doleva. Pohni tím doleva.* Letargii, pocit zoufalství a umírání nebylo lehké překonat. Avšak přinutil se a vyslal patřičný impuls svým prstům, paži, tělu. Podařilo se mu to. Ucítil suché zapraskání. Všechno bylo ještě na svém místě a... a...

Vzpomněl si.

Poslední věc před...

Před čím?

"Vítání terapie," řekl hlas. "Každým rokem je nás mň a mň. A té hrozbě se musíme ubránit."

Karestly si přešel osmiprstou rukou svou holou zpocenou lebku. "Testy nám řekly, že to potřebujete, Dawsons."

"Ale já jsem..."

"Samozřejmě že jste to nemohl vědět. Dá se to zjistit jen s pomocí přístrojů. Každopádně je terapie nezbytná."

"Nemohu ztrácet čas," řekl Dawson. "Právě začínám chápat zjednodušující vzorce. Jak dlouho budu muset zůstat uvnitř?"

"Šest měsíců," řekl Karestly. "Ptejte se na podstatné věci."

"Ale Phar tam byl minulý měsíc."

"Phar to také potřeboval."

Dawson se zahleděl na stěnu, vyslal telepatický signál a stěna zprůhledněla. Díval se na město.

Karestly pokračoval: "Ještě nikdy jste uvnitř nebyl. Jste jeden z nejmladších. Není to nebezpečné. Vráť vám to sílu a uzdraví vás to. Je to nutné."

"Ale já se cítím normálně."

"Přístroje nelžou. Emocionální faktor klesá, Dawsons. Já jsem o mnoho starší než vy, byl jsem uvnitř už dvanáctkrát."

"V které době?" zeptal se Dawson.

"V různých obdobích. V těch, které byly přiměřené mým individuálním deformacím. Jednou jsem se ocitl v Brazílii v roce 1890. Podruhé v Londýně v době znovunastolení Stuartovců. A jindy zase v Druhé říši Han. Hodně jsem pracoval. V Brazílii jsem deset let sklízel kaučuk."

"Kaučuk?"

"Taková směs ... tehdy měla značný význam. Měl jsem mnoho práce. Byla to výtečná terapie. Tehdy se takové věci léčily pouze hmatatelnými metodami - stavěním, malířstvím ... Emocionální a psychickou terapii tam neznali. A přitom byli z duševního hlediska vyvinutí."

"Muset se pohybovat v těle s pěti smysly - to mi připadá dost nepříjemné," řekl Dawson.

"Není jiné volby. Je to důležitý faktor léčby. Vaše tělo bude v době, pro kterou vás určíme, disponovat značnou vitální silou. Budete vybaven speciální umělou pamětí a vzpomínkami. Pravidelně začnete svůj pobyt *tam* jako dítě. Může dojít ke stlačení času, takže v reálném zdejší období šesti měsíců prožijete třicet až čtyřicet let."

"Mně se to pořád nelíbí."

"Posun v čase," řekl Karestly, "je v současné době ta nejlepší známá terapie. Budete žít v novém prostředí, získáte novou stupnici hodnot. A to je nejdůležitější. Uniknete lidskému stádu, jeho náladám a stresům. Budete stát mimo jeho vliv. Jasně?"

"Ale vždyť na Zemi už jsou sotva čtyři tisíce rozumných lidí!" řekl Dawson. "Když nebudeme jednat rychle..."

"Ani my nejsme odolní. To všechno má na svědomí boj mnoha generací za jakési falešné hodnoty, které potlačovaly lidské pudy. Dělalí jsme všechno náramně jednoduché a zároveň náramně složité - ale nikdy ne tam, kde to bylo třeba. Všechn náš skvělý rozum nám nebyl k ničemu. Byl tu jeden člověk - Clemens - a ten měl jakýsi slohový přístroj. Dokonalý, až na jednu maličkost: byl příliš komplikovaný. Když fungoval, tak to bylo výborné. Jenže byl stále porouchaný."

"Stará historie," řekl Dawson. "To znám. Stroje jsou teď tak komplikované, že jim lidé přestali stačit. Nerozumějí jim."

"My to vyřešíme," řekl Karestly. "Pomalou, ale jistě. Jsou nás čtyři tisíce. A známe teď přiměřenou léčbu. Až strávíte půl roku *tam*, bude z vás jiný člověk. Zjistíte, že terapie v čase je účinná a bez nebezpečí."

"To doufám. Rád bych se co nejdříve vrátil ke své práci."

"Když to uděláte, budete za půl roku šilenný," poznamenal Karestly. "Cesta časem - to je jako preventivní očkování. Budete mít hodně práce. Pošleme vás do dvacátého století..."

"Tak daleko?"

"Pro váš případ se hodí nejlépe. Dostanete umělou paměť a na skutečný svět si vůbec nevzpomenete."

"Já bych..."

"JTojd'te." Karestly popolétl k transportačnímu disku. "Stroj připraven, program je uvnitř. Vy musíte jen..."

Dawson se ocitl uvnitř skleněné kóje. Naposled uviděl Karestlyho tvář a položil ruku na ovládací páku. Pohnul jí doprava.

Stal se Fredem Dawsonem, sirotkem v ústavu v Illinois. Vzpomínal si na všechno ze svého předchozího dětství.

Ale teď spočíval uvnitř s nosem na skle posetém mrtvými mouchami a snažil se dýchat zatuchlý vzduch. Kolem něj byla skoro tma. Horečně vyslal telepatický signál.

Kdesi se rozsvítilo světlo. Matná zeď zprůhledněla. Uviděl Město.

Změnilo se. Bylo mnohem starší. Na všech budovách spočívala silná vrstva prachu.

Obrovské rudé slunce osvětlovalo Město krvavým přísivitem. Nikde nebylo vidět známky rozumné činnosti. Tu a tam se mezi ruinami pohybovaly lidské postavy. Nedovedl rozeznat, co dělají.

Pátral očima po Správní budově, poslední baště lidské rasy. I ta se změnila. Od doby, kdy započal léčbu, muselo uplynout mnoho času. Z veliké věže zbyla jen zřícenina a lidé, kteří se v ruinách stavby tu a tam objevovali, nejevili žádné známky inteligence. Poslední naděje zhasla. Nával celosvětového šílenství byl u konce.

Použil svého sedmého smyslu, který mu potvrdil, že má pravdu. V celém světě už nebylo rozumného člověka. Instinkty stáda nabyly vrchu.

A už nemohl dýchat. Ta hrůza, která ho v minulosti tak často děsila - to teď byla skutečnost. Ležel v hermeticky uzavřené schránce a jeho plíce právě spotřebovávaly poslední zbytky kyslíku. Samozřejmě, mohl vyjít ven...

Ale kam? Co ho venku čeká?

Dawson pohnul rukou. Páka se znovu posunula doprava.

Seděl v čekárně psychiatra. Sekretářka u svého stolu cosi psala, ani se na něj nepodívala. Sluneční světlo dopadlo na koberec a vytvářelo na něm zvláštní obrazy světla a stínu.

Skutečnost...

"Pojďte dál, pane Dawsons."

Dawson vstal a vešel do Hendricksovy svatyně. Podali si ruce a prohodili pár slov. Pak se Dawson posadil do křesla.

Hendricks pohlédl do desek. "Tak dobře, Frede," řekl. "Dáme si další asociační test, ne? Vypadáš dnes o trochu lépe."

"Skutečně?" řekl Dawson. "Myslím, že už vím, co ten symbol představuje."

Hendricks na něj přísně pohlédl. "Myslíš?"

"Třeba to vůbec není žádný symbol. Třeba je to skutečnost."

Znovu se vrátil ten starý pocit uzavřeného zaprášeného prostoru a skla, hnědavého a suchého zápachu, znovu tu byl pocit zoufalé nutnosti. Ale teď už se nedalo nic dělat. Vůbec nic. Čekal. Po chvíli všechno zmizelo a on se díval přes stůl znovu do tváře Hendrickse, který zrovna říkal cosi o nebezpečí druhotných iluzí, o uvědomění si skutečnosti.

"Všechno záleží na tom, abychom našli správnou terapii," opakoval jako cvičený papoušek.

přeložila Linda Bartošková

Published by agreement with The Estate of Henry Kuttner/The Marsh Agency. Copyright (c) 1946, renewed 1973 by C. L. Moore.

Stanislaw Lem

Bajka o třech strojích, které cyprávély králi Genialonovi

Jednoho dne se u Trurla objevil cizinec, jehož vzhled hned po vystoupení z fotonové lektiky prozradil, že jde o bytost neobyčejnou a zdaleka. Tam, kde mívají všichni ruce, měl vonný vánek, v místě, kde jiným vyrůstají nohy, mu pableskovalo duhové světlo, a dokonce i namísto hlavy měl jen okázalý klobouk. Promlouval z nitra, protože celý tvořil ideální kouli se zápornou křivostí, přepásanou nádherným plazmatickým bandalfrem. Uvítal se s Trurlem a vysvětlil mu, že jsou dva, totiž horní a dolní polokoule; první se jmenuje Synchroniz a druhá Synchrofáz. Toto skvělé konstrukční řešení Trurla nadchlo a přiznal se, že se ještě nesetkal s tak dokonale vyřešenou osobou, s tak precizními manýry a brilantním leskem. Návštěvník zase pochválil Trurlovu tělesnou stránku a po této výměně zdvořilosti prozradil, co ho přivádí: jako přítel a věrný služebník proslulého krále Genialona přišel k Trurlovi, aby u něj objednal tři vyprávěcí stroje.

"Můj pán a král," pravil, "už dlouho napanuje a nekraluje, k této dvojnásobné rezignaci ho dovedla moudrost, vyplývající z hlubokého poznání světských záležitostí. Opustil tedy svůj palác a usadil se v prostorné a suché jeskyni, aby zde přemítal. Avšak občas na něj padá stesk nebo se sám sobě hnusí, a tehdy jej dovede uklidnit jen vyprávění neobyčejných příběhů. Avšak všichni jeho věrní, kteří ho neopustili po abdikaci, mu už dávno pověděli vše, co znali. Protože si nevíme jiné rady, přejeme si, abys nám ty, konstruktore, pomohl zahánět královsky splín stroji, které důmyslně zhotovíš."

"To mohu," souhlasil Trurl, "ale proč chcete tři?"

"Přejeme si," otáčel se z jedné strany na druhou a zase zpátky Synchrofázoniz, "aby první vyprávěl příběhy složité, avšak ušlechtilé, druhý chytré a vtipné a třetí hluboké a podnětné."

"Aby první sloužil bystrosti, druhý zábavě a třetí vzdělání?" navázal Trurl. "Chápu. O úhradě budeme mluvit teď nebo potom?"

"Až zhotovíš stroje, pohladíš tento prsten," pravil návštěvník, "a před tebou se objeví tato lektika; nasedneš do ní i se stroji a ona tě okamžitě přenese do jeskyně krále Genialona. Sdělíš mu své požadavky, které on v mezích možností určitě splní."

Po těchto slovech se uklonil, podal Trurlovi prsten, oslepivě se zaleskl a vkulil do lektiky, kterou obklopil jasný oblak, nehluchně se blýsklo a Trurl stál sám před domem s prstenem v ruce a nepříteli spokojen s tím, co se tu odehrálo.

"V mezích možností," vrčel cestou do dílny. "To mám moc rád! Dobře víme, jak to bývá: když dojde na účty, zdvořilosti zmizí a zbudou jen potíže, které často končí boulemi..."

Tu se mu lesklý prsten zatřásl v ruce a pronesl:

"V mezích možností plyne z toho, že král Genialon, který se zřekl trůnu, nemá mnoho. K tobě, konstruktore, se obrátil jako mudrc k mudrci; zřejmě se nemýlil, protože, jak pozoruji, tě slova prstenu nijak neudivují, nediv se tedy ani králově chudobě, protože obdržíš hojnou odměnu, i když možná nebude ve zlatě. Všechny potřeby však nelze ukojit zlatem."

"Co mi to tady povídáš, prstene?" namítl Trurl. "Mudrc, mudrce, mudrcem, a přitom elektřina, ionty, atomy a další suroviny používané při stavbě strojů stojí majlant. Mám rád jasné smlouvy, podepsané, s paragrafy a pečeti; nejsem háklivý na groš, ale zlato mám rád, hlavně ve větším množství, a nestydím se za to! Jeho lesk, žlutá záře a váha, když vysypu jeden nebo dva pytle dukátů na podlahu a těším se jejich milým cinkotem, mi umí rozjasnit duši, jako by v ní vysvitlo slunce. Ano, miluji zlato, k d'asu!" zvolal, jak ho vlastní slova vzrušila.

"Ale k čemu je ti zlato od jiných? Nemůžeš si ho sám zhotovit libovolné množství?" zaleskl se prsten údivem.

"Nevím, jak je moudrý král Genialon," odvětil Trurl, "ale ty jsi zřejmě naprosto hloupý prsten! Proč bych si měl vyrábět zlato? Kdo to kdy slyšel? Copak si švec dělá boty, kuchař vyváří sám sobě, voják bojuje za sebe? O výrobních nákladech jsi někdy slyšel? Ostatně, pokud to chceš vědět, také rád hořekuji. A už mě nezdržuj, protože se musím dát do práce."

Odložil prsten do staré plechovky a dal se do díla. Tři dny stavěl tři stroje, vůbec přitom nevyšel z domu, a na závěr se zamyslel, jaký jim má dát design, miloval totiž jednoduchost a funkčnost. Postupně zkoušel různé povrchové úpravy, a protože prsten z plechovky se stále vměšoval, Trurl ji zakryl, aby ho svými poznámkami nerušil. Nakonec stroje nalakoval - první bílou barvou, druhý modrou a třetí černou. Pak pohladil prsten a do lektiky, která se tu v mžiku objevila, naložil všechny stroje, nasedl a čekal, co bude. Zasvištělo to, zasyčelo a zvedl se prach, když opadl, vyhlédl Trurl z lektiky a zjistil, že je v prostorné, bílým pískem vysypané jeskyni. Nejprve spatřil několik dřevěných polic prohýbajících se pod folianty a knihami, poté řadu nádherně svítících koulí. V jedné poznal cizozemce, který u něj objednával stroje. O prostřední, větší než ostatní a stářím notně poznamenané, usoudil, že se jedná o krále, vystoupil tedy a uklonil se. Král ho srdečně uvítal a řekl:

"Jsou dva druhy moudrosti, jedna umožňuje jednání, druhá mu brání. Nemyslíš, drahý Trurle, že ta druhá je větší? Vždyť jen daleko vidící mysl dokáže předvídat vzdálené důsledky, které zpochybňují původní činy. Proto se může dokonalost

projevit zanecháním veškeré činnosti - moudrost se totiž liší od rozumu tím, že je schopna takového rozlišení..."

"Vaše Výsost dovolí," odpověděl Trurl, "ale tato slova lze vykládat dvojím způsobem. Buď jde o jemný náznak, který má snížit mé úsilí, jímž jsem uvedl do světa tři objednané a sem dovezené stroje. Takový výklad bych přjal nelibě, protože se za ním zřejmě skrývá neochota zaplatit. Nebo jde o doktrínu nečinnosti, která je vnitřně rozporná. Abychom nemuseli jednat, musíme nejdříve jednat, protože ten, kdo neholdá přenášet hory z nedostatku nezbytných prostředků a hlásá, že tak jedná z moudrosti, zesměšní sám sebe laciným zdáním filozofování. Nečinnost je jistá a to je jediné, co je o ní možné povědět v dobrém. Činnost je nejistá a v tom je její půvab; jinak však, pokud jde o další důsledky problému, mohu, pokud je to vaše vůle, zhotovit patřičný stroj pro diskusi..."

"Placem ponecháme na závěr této milé příležitosti, která tě k nám přivedla," řekl král, který stěží skrýval potěšení z Trurlova proslovu. "Nyní buď laskavě mým hostem. Rač tedy usednout za tento skromný stůl mezi mé věrné přátele a vyprávěj mi, máš-li chuť, o svých činech, případně o tom, proč jsi od nich upustil."

"S dovolením, pane a králi," namítl Trurl, "obávám se, že nejsem dostatečně výmluvný. Dokonale mě však zastoupí tyto tři stroje, které jsem přivezl s sebou, což je o to žádoucnější, že při této příležitosti vyzkoušíme."

"Budiž," souhlasil král.

Všichni zaujali pózy vyjadřující zvědavost a očekávání nezvyklých dojmů. Trurl vynesl z lektiky bílé těleso, stiskl tlačítko a usedl po pravici krále Geniakma. První stroj promluvil:

>Pokud neznáte příběh o Mnohácích, jejich králi Mandrilionovi, jeho dokonalém Rádci a konstruktorem Trurlu, který Rádce nejprve stvořil a potom zničil, slyšte!

Země Mnoháků proslula svými obyvateli, kteří se vyznačují hlavně tím, že je jich mnoho. Konstruktor Trurl, který pobýval v šafránovém okolí souhvězdí Delyry, jednoho dne se uchýlil z trasy a spatřil planetu, která se celá hýbala. Po přiblížení zjistil, že celý její povrch pokrývají davy, pracně tedy vyhledal několik volných čtverečních metrů a přistál. Domorodci se okamžitě seběhli a obklopili ho, přičemž zdůrazňovali, kolik jich je; protože však mluvili všichni najeďnou a skákali si do řeči, dlouho nechápal, o čem jim jde. Když to pochopil, zeptal se:

"Opravdu je vás tolik?"

"Opravdu!!" zaječeli s nesmírnou hrdostí. "Je nás bezpočet."

Další volali:

"Je nás jako máku! Jako hvězd na obloze! Jako písku! Jako atomů!"

"Dejme tomu," souhlasil Trurl. "A co máte z toho, že je vás tolik? To neustálé počítání vám dělá potěšení?"

"Nevzdělaný cizince," namítali, "věz, že stačí, abychom dupnuli a otřesou se hory, když foukneme, vznikne víchřice vyvracející stromy a když všichni usedneme, nikdo nemůže pohnout rukou ani nohou!"

"A proč se mají hory třást, víchřice vyvracet stromy a nikdo nehýbat rukama a nohama?" zeptal se Trurl. "Není lepší, když hory klidně stojí, vítr nefíčí a každý se pohybuje, jak chce?"

Toto znevážení, které prokázal jejich silnému počtu a početní síle je však urazilo, dupnuli tedy, foukli a usedli, aby

mu dokázali, kolik jich je a co z toho plyne. Zemětřesení vyvrátilo polovinu stromů, které rozdrtilo osoby pod nimi, víchřice povalil zbývající a smetl dalších sedm set tisíc, a ti, co přežili, nemohli pohnout rukama ani nohama.

"Nebesa!" zvolal Trurl sevřený jako cihla ve zdi. "Jaké neštěstí!"

Ukázalo se, že svými slovy urazil ještě víc.

"Zaostálý cizince!" volali. "Čím je ztráta pár set tisíc pro Mnoháky, které nikdo nedokáže sečíst! To, co se nedá postřehnout, nelze vůbec nazvat ztrátou; pouze jsme ti ukázali, jak jsme mocní krokem, dechem i sezením. A což teprve, kdybychom přešli k větším činům!"

"Nemyslete si," řekl Trurl, "že způsob vašeho myšlení nechápu. Je známo, že všechno velké a početné vzbuzuje úctu. Například zatuchlý plyn na dně staré bečky nevzbudí úctu nikoho, stačí z něj však vytvořit galaktickou mlhovinu a rázem všichni žasnou. A přece jde o stejný zatuchlý plyn, jen je ho hodně."

"Tvá slova se nám vůbec nelíbí!" volali. "Neradi slyšíme přirovnání k jakémusi zatuchlému plynu!"

Trurl vyhlížel policii, ale ta se nemohla davem prodrat.

"Drazí Mnoháci," oslovil je, "dovolte, abych se vzdálil z vaší země, protože nesdílím vaši víru v nádheru počtu, za kterou nic jiného nestojí."

Oni však na sebe pohlédli a přiložili k sobě prsty, což vyvolalo takový pohyb, že výsledná síla vynesla Trurla do vzduchu a v kotrmelcích přistál v zahradě královského paláce. Zde k němu přistoupil vládce Mnoháků Mandrilion Největší, který už chvíli sledoval jeho let a pád. Nyní ho oslovil:

"Cizince, slyšel jsem, že jsi neprokázal náležitou úctu mému nesčetnému lidu. Pokládám to za tvou duševní vadu. Přestože však nechápeš vyšší věci, projevuješ určitou obratnost v nižších, což se mi hodí, protože potřebuji dokonalého Rádce a ty mi jej zhotovíš!"

"Co má tento Rádce umět a co dostanu za jeho zhotovení?" otázal se Trurl, když setřásl prach a bláto.

"Musí umět všechno, tedy: odpovědět na každou otázku, vyřešit každý problém, poskytnout nejlepší radu, zkrátka mi být svou moudrostí k dispozici. Když ho zhotovíš, dám ti sto nebo dvě stě tisíc svých poddaných, o tisíc nebo dva se nebudu přít."

"Přehnaný počet rozumných bytostí je velice nebezpečný, podobá se totiž písku; tento král se snáze rozloučí s houfem svých poddaných než já se starou bačkorou," přemítal Trurl. Nahlas pak pravil:

"Pane, můj dům je malý a nevím, co bych dělal se statisíci poddaných."

"Milý cizince, máme odborníky, kteří ti to vysvětlí. Hojnost poddaných má nesčetné výhody. Můžeš je obléci do šatů různých barev, aby vytvářeli na náměstí mozaiky nebo poučné nápisy; můžeš je svázat do balíků a zahodit, z pěti tisíc vytvořit kladivo a ze tří tisíc topírku pro rozbíjení balvanů nebo kácení lesa; lze z nich plést provazy, popínavé přívěsy a závěsy; ti, kteří budou viset nad propastí, zábavnými pohyby, svíjením a křikem potěší srdce i oko. Nech stát deset tisíc dívek na jedné noze, pravou rukou mávat a levou luskat - z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že se s tím pohledem budeš těžko loučit."

"Pane!" namítl Trurl. "Na skály a lesy mám stroje, a pokud jde o nápisy a mozaiky, nepatří k mým zvykům vytvářet je z bytostí, které mohou dělat něco jiného."

"Drzý cizince!" procedil král, "mluv, čeho si žádáš za Rádce."

"Sto pytlů zlata, králi!"

Mandrilionovi bylo zlata líto, dostal však chytrý nápad, který utajil, a nahlas prohlásil:

"Ať je podle tvého přání."

"Pokusím se Vaši Výsost uspokojit," odpověděl Trurl a odešel do zámecké věže, kterou mu Mandrilion určil jako dílnu. Záhy bylo slyšet, jak mačká měchy, buší bucharem a piluje pilníkem. Král vyslal zvědy, aby obhlédli jeho dílo; vrátili se velice udiveni, Trurl totiž nestavěl Rádce, ale spoustu kovářských, zámečnických a elektrikářských strojů. Pak usedl a hřebíkem dělal do dlouhé papírové pásky dírky, čímž tvořil podrobný program Rádce. Nato šel na procházku, stroje ve věži mezitím makaly do hluboké noci a ráno byl Rádce hotov.

V poledne přivedl Trurl do palácové síně veliké těleso na dvou nohách, jen s jednou maličkou ručkou, a oznámil králi, že právě toto je dokonalý Rádce.

"Přesvědčíme se o jeho kvalitách," prohlásil Mandrilion a dal posypat podlahu šafránem a skořicí. Rádce totiž silně páchl po rozpáleném železe, dokonce trošku světélkoval, protože právě vyšel z pece. "Můžeš jít," pravil král Trurlovi, "večer se vrátíš a pak budeme účtovat."

Trurl odešel s tušením, že poslední Mandrilionova slova nesvědčí právě o nadměrné štědrosti a kdoví, jestli se v nich neskrývá nějaký uskok. Byl tedy docela rád, že zabezpečil Rádceovu všestrannost nepatrnou, ale důležitou výhradou,

kteřou vložil do programu, totiž to, že žádným svým činem nepřipraví svému tvůrci záhubu.

Když král zůstal s Rádcem o samotě, oslovil jej:

"Kdo jsi a co umíš?"

"Jsem dokonalý královský rádce," odpověděl Rádce nakřáplým hlasem, dunícím jako prázdný sud, "a umím poskytovat nejrozumnější rady ze všech možných."

"Dobře," řekl král. "A komu jsi vázán poslušnosti a věrnosti, mně nebo tomu, kdo tě zhotovil?"

"Věrností a poslušností jsem vázán jen Vaší Výsosti," zaduněl Rádce.

"Dobře," broukl král. "Pro začátek... tedy... poslyš... nechci, aby moje první přání, kterým se na tebe obrátím, působilo dojmem, že jsem lakomý... avšak byl bych rád, do jisté míry, výhradně z principu... chápeš...?"

"Vaše Výsost se ještě neráčila vyjádřit, oč jí jde," odpověděl Rádce, vysunul z boku třetí, menší nohu a opřel se o ni, protože na chvíli ztratil rovnováhu.

"Dokonalý rádce musí číst myšlenky svého pána!" ucedil Mandrilion.

"Jistě, ale jen na jeho výslovné přání, aby nebyl indiskrétní," odpověděl Rádce, otevřel klapku na břiše a otočil malým klíčkem s nápisem Telepatron. Potom se rozzářil a řekl:

"Vaše Výsost nechce Trurlovi zaplatit ani krejcar. Chápu!"

"Jestli to někomu prozradíš, hodím tě do velkého mlýna, jehož kameny otáčí tři sta tisíc mých poddaných!" pohrozil král.

"Neřeknu to nikomu!" ujistil ho Rádce. "Vaše Výsost za mě nechce zaplatit, což je docela prosté. Až přijde Trurl, dozví se, že žádné zlato nebude a má vypadnout."

"Jsi pitomec a ne rádce!" povzdechl král. "Nechci zaplatit, ale chci, aby to vypadalo, že je to Trurlůva vina. Že nemá nárok! Chápeš?"

Rádce zapojil *zařízení* na čtení králových myšlenek a pronesl:

"Vaše Výsost rovněž chce, aby to vypadalo, že postupovala spravedlivě, v souladu s právem a daným slovem, kdežto Trurl aby vypadal jako podvodník a darebák... Výborně. S Vaším svolením se nyní na vás vrhnu a budu vás škrtit, vy budete ze všech sil křičet a volat o pomoc..."

"Zřejmě ses pomátl," usoudil Mandrilion, "proč mě chceš škrtit a proč mám křičet?"

"Abychom mohli Trurla obvinít, že mým prostřednictvím se pokusil spáchat zločin královraždy!" vysvětlil zářící Rádce. "Až ho tedy Vaše Výsost nechá zmrskat a shodit ze zámekských hradeb, všichni to budou pokládat mimořádnou laskavost, protože takový zločin se obvykle trestá stětím po předchozím mučení. Mně pak dáte amnestii jako nevinnému nástroji v Trurlových rukou, což vyvolá veřejné nadšení nad královskou dobrotou a velkomyslností, takže všechno proběhne přesně podle přání Vaší Výsosti."

"Budiž, tak mě přiškrt', ale opatrně, darebo!" souhlasil král.

Všechno proběhlo tak, jak vymyslel dokonalý Rádce. Před shozením s hradeb chtěl král ještě nechat Trurlovi useknout nohy, ale jaksi k tomu nedošlo. Král se domníval, že nedopatřením, ve skutečnosti však rozhodla Rádceva diskretní intervence u kata. Potom král Rádce omilostnil a vrátil ho do funkce, kdežto Trurl se jen s námahou dobelhal domů. Okamžitě se vydal za Klapaciusem, vše mu vyprávěl a řekl:

"Ten Mandrilion je větší lump, než jsem se domníval. Hanebně mě oklamal a navíc použil Rádce, kterého jsem mu zhotovil, k získání rady, jak mě oklamat! Mýlí se však, pokud si myslí, že nade mnou vyhrál. Ať mě radši sežere koroze, než abych zapomněl na pomstu, kterou jsem dlužen tomu tyranovi!"

"Co hodláš učinit?" otázal se Klapacius.

"Povolám ho před soud, aby zaplatil dohodnutou cenu, což však bude jen začátek, protože je mi víc než zlato dlužen za mé zneuctění a bolest."

"Jedná se o obtížný právní problém," usoudil Klapacius, "a radím ti, aby sis opatřil dobrého advokáta."

"Proč bych měl hledat advokáta?" namítl Trurl. "Udělám si ho."

Odešel domů, kde vhodil do soudku šest plných naběraček tranzistorů, přidal dvakrát tolik odporů a kondenzátorů, přilil elektrolyt, přikryl vše víkem, které zatížil kamenem, aby se všechno řádně zorganizovalo, a šel spát. Za tři dny měl advokáta až mílo pohledět. Nechtěl ho ani ze soudku vyndávat, protože mu měl posloužit jen jednou, postavil tedy soudek na stůl a zeptal se:

"Kdo jsi?"

"Jsem advokát, právníký konzultant," zabublal soudek, protože elektrolytu nalil příliš mnoho. Trurl mu vyložil celý problém a soudek pravil:

"Pojistil jsi Rádceův program výhradou, že nesmí způsobit tvou zkázu?"

"Ano. Tedy, aby mě nezahubil - nic víc."

"Nesplnil jsi tedy smlouvu doslova, protože Rádce měl umět bez výjimky všechno. Protože tě nesměl zahubit, neuměl všechno."

"Ale kdyby mě zahubil, neměl by kdo převzít odměnu."

"To je samostatný problém a jiná záležitost, týkající se Mandrilionovy trestní odpovědnosti, kdežto tvůj nárok patří na pořad práva občanského."

"Moc pěkné! Jakási bečka mě poučuje o občanském právu!" rozněval se Trurl. "Jsi právním poradcem mým nebo toho královského bandity?"

"Tvým, ale král byl v právu, když ti odmítl zaplatit."

"A měl právo přikázat mě shodit z hradeb?"

"To je jiná kauza, trestní, zvláštní problém," odvětil soudek.

To Trurla dožralo.

"Jakže?! Já tady předělám hromadu starých přepínačů, drátů a železa v rozumnou mysl a místo pořádné rady poslouchám samé výmluvy! Já ti ukážu, břídile!"

Přecedil elektrolyt, vytřepal obsah soudku na stůl a rozebral jej tak rychle, že advokát ani nestačil proti tomuto postupu vznést námitky.

Trurl zasedl a hbitě zhotovil dvoupatrového Juris Consultanta se čtyřnásobným zesílením dvou kodexů, občanského a trestního, pro jistotu ještě připojil mezinárodní a správní právo. Potom zapojil proud, vyložil problém a zeptal se:

"Jak dostanu svoje?"

"Jde o obtížný problém," prohlásil stroj, "požaduji, abys mi neprodleně přidal ještě pět set tranzistorů nahoře a dvě stě po stranách."

Trurl vyhověl a stroj pokračoval:

"Málo! Prosím o dodatečné zesílení a dvě velké cívky."

Potom prohlásil:

"*Casus* sám o sobě je zajímavý, jsou tu však dvě matérie: za prvé podstata stížnosti - tady by se dalo hodně udělat, za druhé způsob postupu; jde o to, že krále nelze pohnat před soud, protože je to v rozporu s mezinárodním i kosmickým právem. Poslední radu ti dám až po tvém čestném slovu, že mě hned poté nerozebereš."

Trurl se domyslel, že je to použitím dílů z předchozího soudkového advokáta; zřejmě stopy vzpomínek na tuto událost pronikly do novým obvodů a vytvořily podvědomý komplex.

"A ta rada?" zeptal se.

"Rada je tato: neexistuje příslušný soud, nebude tedy ani proces čili nelze vyhrát ani prohrát."

Trurl vyskočil, pohrozil právnímu poradci pěstí, slovo však dodržel a neublížil mu. Šel za Klapaciusem a vše mu pověděl.

"Hned jsem věděl, že jde o beznadějnou záležitost, ale nechtěl jsi mi věřit," řekl Klapacius.

"Nenechám to bez trestu," namítl Trurl, "když nedojdu spravedlnosti právní ani soudní cestou, pomstím se tomu královskému darebákovi jinak!"

"To jsem opravdu zvědav. Dal jsi králi dokonalého Rádce, který dokáže všechno kromě tvé záhuby; ten Rádce odrazí každý útok a pohromu, které zaměříš na krále nebo jeho stát. A opravdu věřím, že to zvládne, protože mám ke tvým konstruktorským schopnostem plnou důvěru!"

"Máš pravdu. Zdá se, že jsem si vytvořením dokonalého Rádce překazil všechny možnosti, jak zdolat tu královskou stvůru. Ale musí existovat nějaký háček! Nepovolím, dokud ho nenajdu!"

"Co chceš dělat?" ptal se Klapacius, ale Trurl jen pokrčil rameny a odešel domů. Dlouho nikam nevycházel a jen médi-

toval; tu netrpělivě prolístoval stovky knih v knihovně, jindy zase dělal v laboratoři nějaké tajemné experimenty. Klapacius ho navštěvoval a s údivem pozoroval zarputilost, se kterou se Trurl pokouší přemoci sám sebe, protože Rádci předal část svého rozumu. Jednoho odpoledne přišel jako obvykle, ale Trurla nezastihl. Dům byl zamčen, okenice zavřené a po hospodáři ani vidu ani slechu. Klapacius se tedy domyslel, že Trurl zahájil akci proti vládci Mnoháků - a opravdu tomu tak bylo.

Mandrilion si mezitím užíval vlády jako nikdy předtím. Když mu totiž chyběl nápad, zeptal se Rádce, který jej dodal. Král se tedy neobával odbojníků, palácových spiklenců ani jiných nepřátel, přestože vládl krutě a keř vinné révy nemívá tolik hroznů, kolik tehdy visávalo oběšenců na šibenicích.

Rádce měl už čtyři skříně plné řádů za své rady. Mikrošpeh, kterého Trurl vyslal do země Mnoháků, se vrátil se zprávou, že za svou poslední akci pouštění věnců upletených z obyvatel po vodě nazval Mandrilion Rádce veřejně "dušinkou".

Trurl však už domyslel svůj plán, usedl tedy a napsal Rádci dopis na krémovém papíře, zdobeném kresbou jahodového trsu. Obsah dopisu byl velice prostý:

Milovaný Rádce! Doufám, že se Ti vede stejně dobře jako mně nebo ještě líp. Slyšel jsem, že máš královu plnou důvěru, prosím Tě tedy s ohledem na obrovskou odpovědnost před dějinami a zájmem Státu, abys řádně plnil své povinnosti. Kdybys měl někdy potíže s plněním nějakého králova přání, použij Mimořádnou metodu, kterou jsem Tě kdysi naučil. Pokud budeš mít chuť, napiš mi pár slov, ale neměj mi za zlé, když hned neodpovím, protože teď vyrábím Rádce pro krále D. a mám proto málo času. Zdravím Tě a připojuji výraz hluboké úcty Tvému vládci. Tvůj konstruktor Trurl

Tento dopis pochopitelně vzbudil podezření tajné policie Mnoháků, a byl proto důkladně prozkoumán. V papíru nebyly objeveny žádné tajemné chemikálie a v kresbě jahodníku žádná skrytá šifra. Tato skutečnost vyvolala na policejním prezídiu opravdové vzrušení. Dopis ofotografovali, oxerovali, rozmnožili i opsali ručně, originál vrátili do obálky a doručili adresátovi. Rádce se po jeho přečtení zděsil, protože pochopil, že jde o Trurlův tah, který má vést k jeho kompromitaci a snad i likvidaci; okamžitě tedy pověděl o dopisu králi, přičemž Trurla označil za ničemu, který se ho pokouší v očích vládce kompromitovat. Také si předsevzal, že text dešifruje, protože si byl jist, že nevinná slova jsou jen zástěrkou skrývajících nějakou hrůzu.

Po zralé úvaze sdělil Rádce králi, že hodlá rozšifrovat Trurlův dopis a tak odhalit jeho záměry, potom sehnal spoustu stolanů, filtračních papírů, zkumavek i chemikálií a pustil se do složité analýzy obálky a dopisního papíru. To všechno samozřejmě sledovala policie, která do stěn jeho apartmá nasadila příslušná odposlouchávací a sledovací zařízení. Když chemie selhala, Rádce se pustil do dešifrování vlastního textu, který rozepsal na velké tabuli, pomocí elektronických počítačů, logaritmických pravítek a počítadel. Nevěděl, že stejnému problému se věnovali nejznamenitější policejní odborníci, kterým velel samotný maršál šifrovacích vojsk. Čím déle trvalo marné úsilí odborníků, tím větší obavy vládly v prezídiu, protože všem expertům bylo jasné, že šifra, která tak odolává, musí být nejdůmyslnější z důmyslných. Maršál se o tom zmínil jednomu z dvorských hodnostářů, který nesmírně záviděl Rádci Mandrilionovu přízeň. Tento

hodnostář, který prahl po tom, aby vyvolal v králově srdci pochyby o Rádcevě věrnosti, králi sdělil, že Rádce sedí celé noci uzavřen ve svém pokoji a studuje podezřelý dopis. Král se mu vysmál a pravil, že o tom dobře ví, protože mu to Rádce sám oznámil. Žárlivý dvořan zdrceně zmlkl a okamžitě sdělil tuto zprávu maršálovi.

"Oho!" zvolal šedivý šifrant. "On to monarchovi prozradil? Jaká neslýchaná perfidnost! A jaká to musí být rafinovaná šifra, když se o ní opovážil mluvit bez zábran!"

Nato přikázal svým podřízeným zvýšit úsilí. Když ani po týdnu nevedlo k potřebnému výsledku, povolal profesora Grypiana, nejslavnějšího znalce tajných písem, tvůrce podsedních i náručních neviditelných znaků. Když profesor prostudoval dotýčný list i výsledky práce policejních odborníků, prohlásil, že je třeba aplikovat metodu zkoušek a omylů s použitím superpočítačů.

Když to učinili, ukázalo se, že dopis lze přečíst tři sta osmnácti způsoby.

Prvních pět znělo: "Šváb z Mlékojed dojel šťastně, ale žumpa pohasla. - Z tetky lokomotivy nadělat řízky. - Zásnuby másla se odkládají, protože přitloukli bačkory. - Ten, kdo někoho má či nemá, bude viset pod oběma. - Z angreštu lze mučením ledacos vyždímat." Poslední variantu uznal profesor za klíč k šifře a po tří stech tisících pokusech zjistil, že když sečte všechna písmena dopisu, odečte od výsledku paralaxu slunce a roční výrobu deštníků, zbytek pak odmocní, dostane slovo Krucafux. V telefonním seznamu našli kováře jménem Krucafux. Grypianus usoudil, že chyba je záměrná za účelem zastížení stop a Krucafux zavřeli. Při mučení šestého stupně se přiznal, že je domluven s Trurlem, který mu má poslat otrávené hřebíky a kladivo ke smrtelnému okování monarchy. Když měl tyto důkazy zrady černé na bílém, maršál šifrovacích vojsk je okamžitě předložil králi, Mandrilion však důvěřoval Rádci tak, že mu poskytl možnost obhajoby.

Rádce nepopíral, že kombinováním písmen lze dopis interpretovat různě. Tvrdil, že sám objevil tisíc sto dalších verzí a dokazoval, že z toho nic nevyplývá, protože dopis není vůbec šifrovaný. Získat smysl nebo něco smyslu podobného lze z každého textu a to, co se získá přesunem písmen, se nazývá anagram. Těmito problémy se zabývá teorie permutace a kombinatorika. Tvrdil, že ho chce Trurl znemožnit a zkompromitovat tím, že vytvořil zdání šifry tam, kde žádná není, Krucafux je nevinný a přiznání z něj vynutili na policii, kde mají zkušenosti s podobnými metodami. Obviňování policie přijal král nelibě a když požádal o bližší vysvětlení, Rádce začal mluvit o anagramech a permutacích, kódech, šifrách, symbolech, signálech a obecné teorii informace, jeho řeč byla stále složitější a nepochopitelnější, až se král nesmírně rozhněval a dal ho strčit do vězení. Vzápětí došel moták od Trurla s tímto zněním:

Milovaný Rádce! V případě nouze si vzpomeň na modré šroubky. Tvůj Trurl.

Rádce okamžitě podrobil mučení, avšak nepřiznal se k ničemu a jen úporně opakoval, že jde o Trurlův úskok; při dotazu na modré šroubky odpověděl, že žádné nemá a nic o nich neví. Aby věc důkladně prozkoumali, bylo jej třeba rozšroubovat. Král s tím souhlasil a kováři se dali do díla; pancíř pukl pod jejich kladivy a králi přinesli zaolejované malé šroubky se skvrnami modré barvy. Ač tedy byl Rádce v průběhu vyšetřování úplně zničen, král se uklidnil, protože jednal správně.

O týden později se objevil před branou paláce Trurl a žádal o audienci. Král ho nejprve chtěl nechat popravit bez audience, ale udiven takovou drzostí přikázal přivést konstruktora před svou tvář.

"Králi," pravil Trurl po vstupu do trůnního sálu plného dvořanů. "Zhotovil jsem ti dokonalého Rádce a ty jsi jej použil k tomu, aby ses vykroutil z placení úhrady, kterou jsi mi povinován, v domněnku, ostatně ne bezdůvodně, že mocný rozum, který jsem ti poskytl, bude dostatečným štítem proti všem útokům a odrazí každý pokus o mou pomstu. Tím, že jsem ti dal rozumného Rádce, neučinil jsem však rozumným tebe samotného, s čímž jsem počítal, poněvadž pouze ten, kdo má alespoň špetku rozumu, naslouchá rozumným radám. Moudrým, vědeckým a rafinovaným způsobem jsem nemohl Rádce zničit. Mohl jsem tak učinit pouze způsobem primitivním, nesmyslným a tak hloupým, aby vypadal naprosto nepravděpodobný. Dopisy neobsahovaly žádné šifry, Rádce ti byl věrný až za hrob; o šroubcích, které vedly k jeho zkáze, nic nevěděl, při jeho montáži mi totiž spadly do barvy a já jsem si na to náhodou vzpomněl. Tak hloupost a podezřívavost přemohly rozum a věrnost a sám jsi podepsal ortel. Dáš mi teď sto pytlů zlata mého honoráře a dalších sto za čas, který jsem ztratil pro jeho získání. Pokud tak neučiníš, zahyneš i s celým dvorem, protože už nemáš po svém boku Rádce, který by tě ochránil."

Král zuřivě zaryčel a na jeho pokyn se stráž vrhla na opovázlivce, aby ho na místě zahubila, avšak halapartny pronikly konstruktorovou postavou jako vzduchem. Strážci zděšeně odskočili a rozesmátý Trurl prohlásil:

"Můžete do mě sekat dle libosti, protože jsem zde jen jako vize přenášaná televizí, ve skutečnosti létám kolem planety v korábu a budu ostřelovat palác, pokud neobdržím, co mi náleží."

Jakmile domluvil, ozval se ohromný hřmot a palácem otřásla exploze. Dvořané začali zděšeně prchat a král, omdlévající studem a zlostí, musel Trurlu vyplatit vše, co mu náleželo.

Když se Klapacius dozvěděl o těchto událostech přímo od Trurla, který se vrátil domů, zeptal se ho, proč použil tuto primitivní - a jak ji sám nazval - hloupou metodu, když mohl poslat dopis s opravdovou šifrou?

"Existenci šifry by Rádce králi vysvětlil snadněji než její neexistenci," odpověděl chytrý konstruktér. "Je mnohem snazší přiznat se k určitému přestupku, než dokázat, že ses ho nedopustil. Kdyby tam byla šifra, šlo by o snadnou záležitost; tím, že tam nebyla, došlo ke komplikacím, protože opravdu lze každý text rekombinací změnit v anagram a takových rekombinací může být značné množství. Toto vysvětlení je sice pravdivé, ale komplikované a byl jsem přesvědčen, že králův rozum nepochopí. Kdysi se říkalo, že k pohnutí planety stačí nalézt pevný bod jako oporu. Tím byla hloupost." <

Tu první stroj ukončil své vyprávění, uklonil se Genialonovi a skromně se odebral do kouta jeskyně.

"Pověz mi, drahý konstruktore, zda stroj vypráví, co jsi jej naučil, nebo jsou zdroje jeho znalostí na tobě nezávislé? Také chci upozornit, že příběh, který jsme vyslechli, třebaže byl poučný a sympatický, mi připadá neúplný, nedozvěděl jsem totiž nic o dalších osudech Mnoháků a jejich hloupého krále."

"Pane," odpověděl Trurl, "stroj mluví pravdu, protože jsem si jeho informační násosku přiložil k hlavě před svým přicho-

dem sem, čerpal tedy z mých vzpomínek. Jednal samostatně, nevím tedy, které z mých vzpomínek nasál, nelze tedy říct, že jsem jej něco záměrně učil, stejně jako neplatí, že jeho znalosti se mnou nesouvisí. Pokud jde o Mnoháky, příběh opravdu nehovoří o jejich dalších osudech, protože všechno se dá povídat, ale ne uspořádat. Kdyby to, co se děje zde, nebylo skutečností, ale příběhem nějakého vyššího řádu, obsahujícího vyprávění stroje, posluchači by se mohli ptát, proč ty a tví přátelé mají tvar koule, ačkoliv tato kulovitost nehraje v příběhu žádnou roli a je zcela nepotřebným dodatkem..."

Královi přátelé se podivili konstruktérově bystrosti a král prohlásil se širokým úsměvem:

"Tvá slova mají něco do sebe. Co se týče našeho tvaru, vyložím ti jeho původ. Kdysi dávno naši předkové vypadali jinak, vznikli totiž z vůle třaslavých bytostí nazývaných bled'oš, a ti je vytvořili ke svému obrazu a podobě; měli tedy ruce, nohy, hlavu a trup, který to všechno spojoval. Když se však osvobodili, zatoužili setřít veškeré stopy svého původu, generace mých předků se tedy postupně přetvářely, až dosáhly tohoto tvaru; zda je to dobré či špatné, nevím, dost na tom, že k tomu došlo."

"Pane," řekl Trurl, "kulatost má z konstrukčního hlediska své dobré i špatné stránky; avšak ze všech jiných hledisek je lépe, když rozumná bytost nemůže měnit sama sebe, protože taková volnost je opravdovou trýzní. Ten, kdo musí být takový, jaký je, může osudu zlořečit, ale nemůže ho změnit, avšak ten, kdo mění sám sebe, nemůže na nikoho svalovat odpovědnost za svou nedokonalost; pokud se mu nevede, může si za to sám. Avšak nepřišel jsem proto, abych přednášel obecnou teorii autokonstrukce, ale proto, abych vyzkoušel své stroje. Chceš vyslechnout další?"

Král souhlasil. Když se všichni posilnili z amfor plných nejlepšího iontového jantaru a pohodlně usedli, přiblížil se druhý stroj, náležitě se králi uklonil a řekl:

>Veliký králi! Povím příběh o zástrčkách konstruktora Trurla a jeho neobvyklých nelineárních příhodách.

Stalo se, že král Mučidlav Třetí, vládce Železie, pozval velkého konstruktora Trurla, aby se od něj dozvěděl, jak se stát dokonalým a jak je třeba k tomuto cíli upravit ducha i tělo. Trurl mu tehdy odpověděl následovně:

"Jednou jsem přišel na planetu Legarii a podle svého zvyku jsem se zastavil v hostinci, rozhodnut neopouštět pokoj, dokud se plně neseznámím s místními dějinami a zvyky. Vládla zima, na dvoře dul víchra a kromě mě v celé pochmurné budově nikdo nebyl. Když jsem vyhlédl z okna, spatřil jsem čtyři maskované muže, prohýbající se pod tíhou černých vaků. Vyložili je z pancéřového vozu a potom vstoupili do budovy. Druhého dne v poledne jsem zaslechl v sousedním pokoji podivné zvuky, údery, hvízdání, řezání a třesk skleněného nádobí, všechno pak přehlušoval mohutný bas, volající hlasitě a bez ustání:

"Rychleji, synové pomsty. Rychleji! Prosejte prvky! Do násypky s nimi! A vyválet! Sem s tím vrutokazem, trhoplechem, rezonošem, kryptozombem! Ani hrob ho před naším spravedlivým hněvem neuchrání! Sem s jeho hnusnou mozkovnou a bystrými hnáty, a teď vytáhněte nos! Dál, ještě víc, táhněte rovně, aby ho bylo při mučení za co popadnout! Foukněte tím pravým měchem, chlapi! Strčte ho do svěráku a zňtujte mu měděné čelo! To je ono! Nač čekáš s tím kladi-

vem! Našponujte mu nervy, aby vydržel dyl než ten včera! Vychutnejme muka naší sladké pomsty! Nuže! Hej hou!"

Pokřikoval, ryčel a vřeštěl, přičemž mu odpovídal jen lomoz a hukot měchů s duněním kovadliny, najednou se ozvalo kýchnutí a ryk čtyř hrdel; za stěnou něco zachrastilo a uslyšel jsem zvuk otevíraných dveří. Když jsem vyhlédl škvírou, uviděl jsem ony neznámé příchozí, jak se kradou chodbou, a nevěřícíma očima jsem jich napočítal pět. Sestoupili do sklepa a pobývali tam až do večera, kdy se čtyři z nich vrátili, v pokoji pak bylo ticho jako po pohřbu. Vrátil jsem se opět ke svým knihám, událost mě však rozrušila a rozhodl jsem se, že jí přijdu na kloub. Druhý den opět zaduněla kladaiva, zahučely měchy a rozlehl se onen pronikavý bas:

"Tak do díla, synové pomsty! Mí udatní elektrici, rychleji! Kmítejte pořádně! Posypte protony a chaluzík! Sem s tón ofnhubou, mudriaute, hanebníkem, zatracencem, s tím darebným perpeťákem, ať ho můžu popadnout za jeho frňák a utahat ho k smrti! A foukněte pořádně do těch měchů!"

Opět se ozvalo kýchnutí a potlačovaný vřískot, znovu po špičkách vyklouzla pětice a zamířila do sklepa, odkud se vrátili jen čtyři. Poznal jsem, že tajemství odhalím jen ve sklepě, ozbrojil jsem se tedy laserovou pistolí a za úsvitu vstoupil do sklopení, kde jsem našel jen ukoptěné a pomačkané plechy. Schoval jsem se do nejtemnějšího kouta a zahrabal se do slámy; tak jsem vyčkával, až se po poledni nahoře ozval povědomý lomoz a křik, poté se otevřely dveře a čtyři Legarové přivedli spoutaného páteho.

Měl na sobě kamizolu starosvětského stříhu, malinové barvy, s krejzlíkem a fedrušem, na tváři pejzy a ohromný frňák, strachem sevřená ústa neustále něco brebentila. Po žáryglování dveří Legarové na povel největšího z nich strhli vězni pouta a začali do něj bušit za neustálého volání:

"Tu máš za to šťastné prorocství! A ještě za dokonalý svět! A tohle za skvělou existenci! A růžovou budoucnost! A taky za světový řád! Za altruistickou pospolitost! A tady za romantického ducha!"

Bušili do něj, takže by nepochybně vypustil ducha, kdybych nevystrčil ze slámy laserovou hlavěň a tím se neprozradil. Když mu pustili, zeptal jsem se, proč ho tak mučí, když není lupič ani podvodný šlejiř, podle krejzlíku a malinové kamizoly je zřejmé, že se jedná o vědce. Nejprve se cukali a toužebně pohlíželi ke zbraním odloženým u dveří, ale když jsem sevrhl kohoutek pevněji, zanechali svých záměrů, šťouchli se lokty a požádali toho s nejsilnějším hlasem, aby promluvil.

"Věz, cizince," obrátil se ke mně, "že nejsme sadisté, mučitelé ani jiní zvrhlíci robotího rodu, a s odhlédnutím od tohoto nepříliš důstojného místa je naše činnost po všech stránkách chvalyhodná a ušlechtilá!"

"Ušlechtilá a chvalyhodná!" nevydržel jsem. "Co mi to tady namlouváš, nestoudný Legare? Na vlastní oči jsem viděl, jak jste se na toho malináče vrhli a tak ho mlátili, až mu olej stříkal z kloubů! To má být ušlechtilé?"

"Když mě bude Vaše cizozemská Milost neustále přerušovat," namítl bas, "nic se nedoví, a proto tě upřímně prosím, abys laskavě sklapl ústní otvor, jinak si výklad odpustím. Věz, že jednáš s předními fyziky, známými kybernety a elektriky, zkrátka s mými bdělými a ostražitými uční, patřícími k nejlepším mozkům celé Legarie. Pokud jde o mne, jsem profesorem obojí hmoty opačných znamének, tvůrcem omni-generické rekreatistiky, Vendecius Ultor Amenta, což značí,

že jsem své jméno, příjmení, přízvisko i všechno ostatní zasvětil pomstě. Spolu se svými věrnými žáky mstím legarskou hanbu a utrpení na tomto darebném špinavci v malinové kamizole, s navždy prokletým jménem Malaput vel Malapucius Chalos, který daremně a zhoubně, jednou provždy, prokazatelně a záměrně přivedl všechny Legary do neštěstí! Popravil jim šmé, pospájel je, zmixoval a oflignil, načež se před tvrdými důsledky skryl do hrobu v rafinované naději, že ho tam nikdo nedostihne!"

"Tak to není, Vaše neznámá Jasnosti! Nic takového jsem nechtěl! To samo, všechno mělo být docela jinak!" zaječel klečící nosáč v malinovém šatu. Poslouchal jsem a zíral, ničemu jsem nerozuměl a bas pokračoval:

"Varmogante, holoubku, dzingni toho žvanila do glosny!"

Věrný žák vykonal příkaz, až to zadunělo. Protestoval jsem:

"Do vyjasnění celé záležitosti přísně zakazuji bití i veškeré mučení pod hrozbou střelby. Ty, profesore Ultore, vysvětluj!"

Profesor frkl, pokrčil rameny a řekl:

"Abys pochopil, cizince, co se bohužel stalo a proč my čtyři jsme se odřekli světského života a vstoupili do řádu menších zmrtyvýchvalých kovářů, abychom zbytek života strávili potěchou z pomsty, musím ti několika slovy vyložit naše dějiny od stvoření světa."

"Nešlo by začít trochu později?" zeptal jsem se v obavě, že mi tíhou laserové zbraně umdlí ruka.

"Bohužel to souvisí, Vaše Cizosti! Poslouchej proto pozorně... Jak vis, existují pověsti o jakýchsi bledoších, kteří ukuchtili rod robotů ve svých retortách, avšak každý rozumný tvor ví, že jde o výmysl, pouhý mýtus... Ve skutečnosti bylo totiž na počátku Temné Mračno a v tomto Mračnu Magnetičnost roztácející atomy, a jak se v tomto víření atomy srážely, vznikl Praproud a z něj Prvotní Světlo... takže vzplanuly hvězdy, vystydly planety a v jejich hlubinách vznikly dechem Svaté statistiky Praústroje, docela drobné, z nich Prastroje a z nich primitivní Stroje. Neuměly ještě počítat, nejvýš tři krát tři, kdežto pět krát devět už nezvládly, avšak díky Přírodní Evoluci zvládly i pět krát deset, až se z nich zrodily Multistaty a Omnistaty, z nichž se vyvinul Oporobot a z něj náš praotec Automatus Sapiens..."

Následovali roboti jeskynní, potom pastevečtí a když se rozmnožili, vznikly státy. Starověcí roboti vyráběli životadárnou elektřinu ručně, pracným třením. Každý feudál měl družinu bojovníků a ti zase sedlačiska, potírali se navzájem v hierarchické poslušnosti a podle možností, od spodiny až k honoraci. Pak ruční práci nahradila strojová, když Přeslen Symfilak vymyslel třechku a nato Krupon z Pařezu lapač blesků. Tehdy začalo bateriové období, kruté pro všechny, kteří nevládli vlastními akumulátorovými statky a jejich osud závisel na nebesích, protože při pěkném počasí nemohli mraky vydqjovat a museli vyžebravat každý watt. Byla to těžká doba, protože každý, kdo přestal třít nebo dojit mraky, záhy se vybil a zhynul! A právě tehdy se objevil d'áblův zplozenec, kombinátor - intelektuál - napravovač, kterému v mládí díky satanově ochraně nikdo neroztřískal lebku na padrť, a začal vyhlašovat a rozhlašovat, že tradiční, tedy paralelní způsoby elektrického spojení jsou nanic a že je třeba se spojovat podle jeho nových schémat, totiž sériově. Když se totiž v sérii jeden potře, posílí řadu dalších, i těch nejvzdálenějších, a každý robot bude kypět proudem až k nosním pojistkám. Neustále nastrokoval své plány a popisoval takové

elektroaráje, že byly zrušeny pradávne paralelní obvody a zavedena Chalosova elektrotechnika." Tu profesor několikrát uhodil hlavou do zdi a zakouel očima, takže bylo jasné, proč má čelo tak neobvykle hrbolaté. Pak pokračoval: "Došlo k tomu, že kdekdo zalezl pod stůl se slovy: ‚Proč bych se měl třit, ať se tře souseď, vždyť je to jedno.‘ Soused jednal stejně a záhy došlo k takovému poklesu napětí, že museli ke každému postavit zvláštního kontrolora a nad ně kontrolory kontrolorů. Tehdy přišel Malaputův žák Celesius Mýlič s doporučením, aby každý netřel sebe, ale kolegu, a po něm Fafík Altruis s plánem indukčních bičů, po něm Makundrel Tibák, navrhuující zakládání místních masážních klubů a kursů, hned poté nový elektricky teoretik Kurupel Gargazon, podle kterého se nesmí dojít mraky násilím, ale jen po dobrém mírným lechtáním, a po něm Lomotoš z Leydy, pak Krustofil Nijak, zavádějící samotříče, nazývané také třenice či vtěračce, a Vrahoslav Budeňák, který místo úderů doporučoval třít úplně všechno, a to i násilím. Kvůli odlišným názorům došlo k hádkám a urážkám, následovaly klatby, rouhání a po nich atentát na Fara Purdelflaxe, následníka plechovského trůnu, takže vypukla válka mezi mezi legarskými Kuprovci a císařstvím Studených Valcírů. Trvala třicet osm let, a potom dalších dvanáct, protože se nedalo v rozvalinách poznat, kdo vlastně vyhrál, a tak se servali ještě jednou. Tak tento zatracenec svými nápadíčky vyvolal žhářství, pohřby, vypínání proudu, dewattizaci, totální pokles životního napětí, které lid nazval malaputka. Za tohle všechno může!!!"

"Měl jsem ty něj lepší úmysly! Přisáhám, VašeLaserovosti! Všechno jsem vymýšlel k obecnému blahu a dobru!" kvičel Malaput vkleče, až se mu Mák třásl. Ale profesor hojen tak mimochodem praštil do hlavy a hovořil dál:

"To všechno se udalo před dvě stě pětadvaceti lety. Jak se snadno domyslíš, už dlouho před začátkem všelegarské války, před všeobecnou bídou, Malapucius Chalos, který vyplodil spousty teoretických úvah, v nichž jedovatě rozváděl své lživé báchoroky, zemřel sám se sebou spokojen, dokonce přímo nadšen, protože v závěti požádal, aby byl prohlášen Definitivním Dobrodincem Legarie. Když tedy došlo na věc, nebylo koho soudit, s kým účtovat, z koho sedřít pruhu plechu. Já jsem však, Vaše Cizosti, objevil teorii duplikace, a tak dlouho jsem studoval Malaputovy spisy, až jsem z nich extrahoval jeho algoritmus, který po vložení do zařízení zvaného Recreator Atomarius vytváří *ex atomis oriundum - gemellum* libovolnou osobu, v daném případě Malaputa Chalose. Právě to my činíme a každý večer v tomto sklípku pořádáme nad ním soud a když ho uvrhneme do hrobu, druhého dne se začneme za náš lid mstít znovu, a tak bude navěky!"

Zhrozil jsem se a takto mu odpověděl:

"Zřejmě jste se dočista pominuli, pokud si myslíte, že tento nevinný tvor, kterého každý večer za studena válcujete z atomů, je odpovědný za činy nějakého učence, který zemřel před třemi staletími, ať už ty činy byly jakékoli."

Profesor namítl:

"Kdo je tedy tento nosatý klečenec, který sám sebe nazývá Malaput Chalos? Jak se jmenuješ, ničemníče?"

"Má... Malaput... Cha...los, Vaše Bezohlednosti," vykoktal nosáč.

"Přesto nejde o tutéž osobu," trval jsem na svém.

"Jak to?"

"Vždyť jsi sám řekl, profesore, že ten předchodí nežije!"

"Ale my jsme ho vzkřísili!"

"Jiného, podobného, dvojče, ale ne totožného!"

"Dokaž to!"

"Nebudu nic dokazovat," odmítl jsem, "protože mám lase-rovou pistoli a navíc dobře vím, velectění učenci, že zaplést se do podobných úvah hrozí značnými komplikacemi, protože netotožnost totožnosti *recreatio ex atomis individui módo algoritmico* je proslulý Paradoxon Antonomieuu čili Labyrinthum Lemianum, popsán v knihách onoho filoroba nazývaného také Advocatus Laboratoris. Proto bez dokazování, ale zato před touto hlavní propustí ihned tohoto nosáče a neopovažujte se ho znovu mučit!"

"Díky, Vaše Spanilomyslnosti!" vykřikl tvor v malinové rudé kamizole a vstal. "Tady," poklepal si na odstávající kapsu, "mám nové vzorce a formule, kterými lze Legary vylepšit, tentokrát už dokonale; jde o vazbu zpětnou a ne lineární, která mi omylem před tři sta lety pronikla do výpočtů. Už letím zavést tuto obrovskou novinku do praxe!"

A opravdu nám hned začal nasazovat svorky. Strnul jsem. Tu jsem uvolnil sevření, odvrátil pohled a oslovil profesora: "Odvolávám své tvrzení - konejte svou povinnost..."

Všichni čtyři tiše vyjekli a vyskočili, popadli Malaputa a tak dlouho se mu věnovali, dokud nebylo dočista po něm.

Pak si odfrkli, upravili si kabátce, srovnali podrápané bandalíry, chladně se mi uklonili a odešli ze sklepení, kde jsem zůstal sám s těžkou laserovou pistolí v třesoucí se ruce, naplněn údivem a melancholií."

Tuto poučnou historii vyprávěl pro poučení krále Mučidlava ze Zelezie konstruktér Trurl. Když se však monarcha nadále dožadoval výkladů v oboru nelineární perfekce, Trurl mu řekl:

"Při mém pobytu na planetě Cembalii jsem viděl důsledky pokusů o dosažení dokonalosti. Cembalové si odjakživa říkají Hedofágové neboli Pojídači štěstí či krátce a prostě Šťastlivci. Když jsem k nim dorazil, vládla právě Éra dostatku. Každý Cembal čili Šťastlivec seděl ve vlastním paláci, který mu zhotovila autofuška (tak totiž nazývají své chrupavčité otrokyně), voňavkami navoněný, kadidly okaděný, elektricky milovaný, zlatem stříbrem ovíjený, ve špercích se topící, po pokladech chodící, do brokáty zahalený a dukáty obložený, na ulici hlídku, harém ve svém sklípku, fanfáry a poháry, ale přesto jaksí nespokojený a dokonce zachmuřený. A přece měl všeho hojnost! Na této planetě vymíralo zájmeno se, nikdo se tam totiž neprocházel ani se neposilňoval z leydenské láhve, ani se nebavil a neradoval se, protože ho procházel procházce, posiloval posilovač, bavila bavička, a dokonce se ani nemusel usmívat, protože i to za něj dělal specializovaný automat. Takže ve všem dokonale nahrazen a zastoupen, ověnčen vyznamenáními a řády, kterými ho dekorovaly úslužné autofušky tempem pět až patnáct kusů za minutu, opečovávané zlatou drobotinou strojků a stroječků, které ho masírovaly a parfémovaly, sladce do očí zíraly, do uší mu šeptaly, kolena mu hladily, k nohám padaly a neustále líbaly, onen Šťastlivec vel Hedofág vel Cembal se v tom plácal sám za vzdáleného hlomozu přemohutných továroven, které zabíraly celý obzor a jely ve dne v noci. Produkovaly zlaté trůny a řetízkové dráždičky, perlové kravaty a papuče, žezla, jablka, kočáry, epolety, spinely, činely, piana a miliony dalších divů a nástrojů pro rozkoš. Cestou jsem se musel bránit strojům, které mi nabízely své služby, a ty nejdrzejší jsem tloukl po hlavách i tělech, tak byly dychtivé mi posloužit; nakonec jsem se na

útek před celým jejich stádem ocitl v horách a spatnil tam velký houfec zlatistých strojů obléhajících vchod jeskyně zavalený balvanem. Ze škvíry vyhlížely bystré oči nějakého Cembala, který se sem ukrýl před všeobecným obšťastňováním. Když mě stroje spatřily, začaly mě hned ovívat a masírovat, báje v uši našeptávat, ruce líbat, trůny dávat a zachránilo mě jen to, že uprchlík v jeskyni poodstrčil balvan a laskavě mě pustil dovnitř. Byl napůl zrezivělý, ale přesto spokojený. Vyložil mi, že je posledním cembalským mudrcem, nemusí mi vysvětlovat, že blaženost tísni víc než nouze, pokud je nadměrná, což jistě chápu, protože co chťít, když je možné všechno? A jak vybírat, když rozumná bytost zavalená haldami rájů tím nadbytkem hloupne, úplně omámená automatickým plněním přání? Rozmlouval jsem s tímto mudrcem jménem Trizuvius Pedocký, přičemž jsme se shodli na nezbytnosti zavedení odnáležů a Ontologického Komplikátora - Deperfektora, jinak hrozí zkáza. Trizuvius už dlouho promýšlel komplikatoriku jako nauku o odsnadňování žití; vyvedl jsem ho však z omylu spočívajícího v tom, že chtěl prostě odstranit stroje pomocí jiných strojů, totiž požeračů, trapičů, mučiček, drtičů, škubačů a mlátidel. To by totiž bylo vyháněním čerta ďáblem a současně zjednodušováním, ne komplikatorikou. Dějiny se totiž nedají vrátit a do starých dobrých časů nevede jiná cesta než pomocí snů a představ.

Putovali jsme pak velkou planinou tak zasypanou dukáty, že nám v nich vázly nohy, holemi jsme odháněli davy nesnesitelných obšťastňovačů, viděli jsme v opilém bezvědomí zhroucené opečované Cembaly - Hedofágy, kteří jen tiše skytali, a pohled na tento rozvoj příliš rozvinutý a nadbytek příliš nadbytečný mohl každému srdce utrhnout soucitem a žalem. Jiní obyvatelé autopaláčů se pouštěli do kyberhádek a bláznivín, jedni štváli stroje proti strojům, druhí rozbíjeli nejvzácnější vázy a šperky, protože už nemohli vydržet takovou krásu valící se ze všech stran, rozstřelovali brilianty, gilotinovali náušnice, diadémy lámali kolem nebo se skrývali na půdách a střeších před sladkým životem, také příkazovali strojům rozbít všechno buď naráz nebo postupně. Avšak nic nepomáhalo - všichni touto péčí postupně hynuli. Odrazoval jsem Trizuvia od prostého zastavení továroven, protože nedosladit je stejně špatné jako přesladit, ale on místo zdokonalování ontologické komplikatoriky začal vyhazovat autofušky do povětří. Neudělal dobře, protože nastala ohromná bída, které se však nedožil. Přepadl ho totiž houf autokoketek, přišly k němu flirtky a svůdnice, zatáhly ho do líbárny, omámily objímači a tak obloudily, že od přepečování zahynul s voláním o pomoc a zůstal ležet v pustině, zasypan dukáty jako mohyla, ve své nedostatečné zbroji, ožehlé mechanickou vášní. To se stalo mudrci málo moudrému, ó králi!" dokončil Trurl, ale když tato slova Mučidlava dost neuspokojila, řekl:

"Co si Vaše Výsost vlastně přeje?"

"Konstruktore!" odvětil Mučidlav. "Říkáš, že tvé historky jsou poučné, ale já je takové neshledávám. Uznávám však, že jsou zábavné, a proto si přeji, abys mi je dál neustále vyprávěl."

"Králi!" pravil Trurl. "Chtěl jsi se ode mne dovědět, co je dokonalost a jak jí dosáhnout, avšak hluboké myšlenky a poučení, kterými mé příběhy zvučí, k tobě nepronikají. Toužíš po zábavě, nikoli po poučení, prosím - přesto má slova, která ti zvolna prosakují do mysli, působí a budou působit podobně jako časovaná bomba. Dovol tedy, abych ti popsal událost skoro pravdivou, spletitou a neobvyklou, kterou může využít i tvá korunní rada.

Poslyšte tedy příběh Rozpěra, krále Cembrů, Deutonů a Nehotovů, které zahubila jeho nevázanost.

Rozpěr pocházel z mocného rodu Závitovců, který se dělil na dvě větve; Pravou, která panovala, a Levou, nazývaná též Levotočivá, od moci odstrčenou, a proto plnou nenávisti k vládcům. Jeho otec Vrutoun uzavřel morganatický sňatek s obyčejnou strojní šičkou, která přišívala podrážky ke svrškům, takže Rozpěr zdědil po přeslici sklony k ševcovské popudlivosti a po meči bojácnost spojenou s vilností. S tímto vědomím se nepřátelé trůnu, Leví Závitovci, rozhodli zařídit to tak, aby krále zahubily jeho vlastní choutky. Nastrčili mu tedy kybernýra jménem Chytrian, který se zabýval inženýrstvím duší. Rozpěrovi se zalíbil a jmenoval ho Korunním arcimudrcem. Chytrian obratně uspokojoval Rozpěrovy vášně se skrytou nadějí, že ho tím oslabí tak, až trůn osíří. Vystavěl mu tedy láskovnu a erotodrom, zasvětil ho do kyborgií, ale králův ocelový organismus všechno hýření vydržel, takže netrpěliví Leví Závitovci požadovali, aby jejich agent svými mistrovskými metodami urychleně dosáhl vytoženého cíle.

Na tajné poradě v zámeckém sklepení se jich zeptal: "Mám krále zkratovat nebo mu tak rozmagnetovat paměť, aby zešlel?"

"Nikdy!" odvětili. "Kralovražda na nás nesmí ulpět; ať se Rozpěr udává vlastní chtivostí, ať ho pohltí a zahubí jeho choutky, nikoliv my!"

"Budiž," slíbil jim Chytrian, "připravím mu tedy osidla spletená ze snů; nejprve ho navnadím a vy dráždím, aby se nachytil, a až k tomu dojde, sám bude prahnout po vysněném vzrušení, a až vstoupí do číhajících snů, užije si tam s erotomankou tak, že se živý do reálu nevrátí!"

"Dobře," oni na to, "nechť se, kybernýre, protože nepotřebujeme slova, ale činy. Nechť se Rozpěr stane kralovrahem, tedy zhoubcem sama sebe!"

Kybernýr Chytrian tedy přistoupil k děsivému dílu. Pracoval celý rok, neustále požadoval od královského pokladníka další kusy zlata, mědi, platiny a bezpočet drahokamů; netrpělivému Rozpěrovi opakoval, že mu dělá něco, co určitě nemá žádný monarcha světa!

Po roce vyneslo z kybernýrovy dílny slavnostní procesí tři ohromné skříně, které postavili v předsíni králových soukromých komnat, protože neprošly dvěma. Když Rozpěr uslyšel kroky nosičů a bušení, vyšel a uviděl u stěn ohromné, drahokamy vykládané skříně, čtyři sáhy vysoké a dva sáhy široké. První, čili Bílá skříň, byla z perlo viny a vykládaná planoucím alabastrem, druhá, černá jako noc, celá z gagátu a achátu, třetí přetékala červení rubínů a spinelů. Nohy v podobě zlatých okřídlených gryfů, nablýskané veřeje, a uvnitř elektronické pletivo plné snů, které se snily samy sobě a nepotřebovaly k tomu žádného svědka ani účastníka. Když král uslyšel toto vysvětlení, velice se podivil a zvolal:

"Co mi to sem nosíš, Chytriane?! Proč se k čertu má něco zdát skříním? Co z toho budu mít? A vůbec, jak víš, že se jim něco zdá?"

Chytrian se uctivě uklonil a ukázal mu řady zdířek podél veřejí, směřující shora dolů, a nápisy na perleťových tabulkách. Král užasle četl:

"Válečný sen s citadelami a dámami - Sen o dryáku-šviháku - Sen o rytíři Trsači a krásné Skleroldě, Metérově dceři - Sen o kybermarině a kybermarinádě - Lože princezny Hopsalky - Starošlechta čili dělo bez prachu a koulí - Salto

erotale čili amoristická akrobacie - Sladký sen v objetí Chobotinky mazlivě chápadlové - Perpetuum amorobile - Pojídání olověných knedlíků na nově - Snídaně s pannami a hudbou - Jak owattovat slunce, aby hezky hřálo - Svatební noc princezny Nedoidy - Sen o šrotu v botu - O kočičkách - 0 Bohu - Ovocné kyborgie, například kyberády z padaných hrušek, kompot z blínu a parádní slivovice - Milování synovky s dcerovkou - Sen s topinkami, plný lásky a hýření - Mona Lízá čili labyrint sladkého nekonečna."

Král přešel ke druhé skříně a četl:

"Sny - zábava i dřímání. A dál: Oběšenec a oběšenka - Pepř a sůl - Sekaná a kritika - Děvčátko dobytčátko - Do huby - Přikrývka s větráním - Kontemplačka - Ještě jednou do huby - Nohy znavené, špínou zatřené - Katechnika čili o stínání a vytínání - Hromobijec - Kyborginka - Komuchlání - Kybajadéra - Kyberner a kybernantka - Dostihy hurisek."

Inženýr duší Chytrian mu vysvětlil, že každý sen se zdá sám sobě jen do té doby, dokud někdo nestrčí svou zástrčku, kterou nosí na řetízku u hodinek, do příslušné zdířky, tím se totiž spojí se skříniovým snem a to tak dokonale, že tento sen prožívá jako skutečnost, zřetelně, hmatatelně a neodlišitelně. Krále Rozpěra to zaujalo, uchopil řetízek a bezděčně zapojil kontakt Bílé skříně u nápisu "Snídaně s pannami a hudbou". Jakmile se připojil, hned pocítil, jak mu na zádech vyrůstají trny a raší ohromná křídla, nohy a ruce se proměňují v pazoury s drápy, a z tlamy s řadami mohutných klů funí sirnatý dým s plameny. Hrozně se podivil a chtěl si odkašlat, ale z hrdla se mu vydral hromový ryk, až se země roztřásla. Podivil se ještě víc, otevřel široce oči, rozjasnil temnotu vlastním plamenným dechem a vidí, že mu v lektikách, zelených jako brčál, přinášejí panny - v každé sedí za záclonkami čtyři, voňavé, až se sliny sbíhají. Je už prostřeno, pepř i sůl připraveny, olízl se tedy, usadil pohodlněji a začal je postupně louskat z lektik jako oříšky, až se mu rozkoší oči zamžily. Poslední panna byla tak rostlá, tak dobrá, že zamlaskal. Pohládl se po břiše a chtěl si dát nasup, ale tu něco blýsklo a probudil se. Hledí - a stojí jako předtím v palácové předsíni vedle arcimudrce kybernýra Chytriana, a před ním blýskají drahokamy samosnící skříně.

"Povedly se panny?" ptá se Chytrian.

"Ovšem, ale co je s hudbou?"

"Chronometr ve skříně se zasekl," vysvětlil kybernýr. "Nechce si Vaše Výsost vychutnat jiný sen?"

Král pochopitelně chtěl, ale z jiné skříně. Přistoupil tedy k Černé a připojil se ke snu s názvem "O rytíři Trsači a krásné Skleroldě, Heterově dceři".

Hledí a vidí, že právě probíhá romanticko-elektrická epocha, on sám stojí v brnění v březovém háji a před ním leží právě přemožený drak, stromy šumí, větřík věje a říčka plyne. Pohlédl na svůj obraz na hladině a pochopil, že je Trsač, rytíř vysokého napětí, nesrovnatelný bohatýr. Měl na sobě *zaznamenanou* celou historii svého rytířství a pamatoval šiji stejně dobře jako svou. Západku přílby mu promáčkl ve smrtelné křeči trsačně přemožený Morbidor, chrániče holení mu nalomil Kyvet Mnohobil, náramemkové nýty ukousl před smrtí Prd'och Mordík, tělesnou konstrukci zprohýbal nárazem Monstrul Říjný, a také šroubení, náloketmky, svorky, přední 1 zadní spojky, křížení, zásuvky a nákoleníky nesly stopy pancéřových svárů. Pohlédl na hrud' - ošlehaná blesky, zato záda nedotčená jako u dítěte, protože z bitvy ještě nikdy neutíkal. Upřímně řečeno mu to bylo fuk, protože tato sláva nehřála ani nemrazila; když si však rozpomněl na Skleroldu,

vyskočil na koně a začal prohledávat sen křížem krážem. Tak dorazil ke tvrzi jejího otce, knížete Hetera. Pod ořem a jezdcem zaduněly trámy padacího mostu a kníže mu vyšel vstříc s otevřenou náručí - osobně jej uvítal a uvedl dovnitř.

Rytíř prahl po Skleroldě, ale nesluší se hned dotírat, a tu mu starý kníže povídá, že na zámek dorazil cizí rytíř, Vinidur z rodu Polymerovou, elastický šermíř, který sní o tom, aby se utkal v souboji se samotným Trsačem. A už kluzký a hbitý Vinidur k němu kráčí ve zbroji.

"Věď, že toužím po vysokonapěťové Skleroldě, co má bedra rtuťová a řadra tvrdší diamantu, pohledu přímo magnetického! Je zaslíbena tobě, ale právě proto tě vyzývám k boji na život a na smrt, aby se ukázalo, kdo z nás se s ní ožení!" A háže mu do obličeje bílou nylonovou rukavičku. "Svatba bude hned po turnaji," dodává knížecí otec. "Jak je libo," říká Trsač a Rozpěr v něm si myslí: "Hned po svatbě se seberu a vzbudím, co je mi po nich! Ale toho Vinidura mi tu byl čert dlužen!"

"Tedy ještě dnes, rytíři," praví Heter, "se utkáš zde na udusané zemi za svitu pochodní s Vinidurem Polymerevcem. A teď se odeberte do svých komnat."

Rozpěr v Trsačovi zneklidněl, ale co mu zbývalo? Odebral se do svého pokoje. Za chvíli tu někdo zatřukal na dveře a dovnitř se vkradla shrbená stará kyberodějnice. Pomrkává a takto hovoří:

"Nic se neboj, rytíři, získáš krásnou Skleroldu, ještě dnes ti pohoupá hlavu ve stříbrném klíně. Ve dne v noci sní jen o tobě! Jen si pamatuj, že musíš směle útočit, tak ti Vinidur neublíží a zvítězíš!"

"Tobě se to mluví, kyberodějnice," odpovídá rytíř, "ale co když dojde k nějakému zádrhelu? Dejme tomu uklouznou nebo včas neuhnu? Nesmím lehkomyšlně riskovat! Znáš nějaké spolehlivé kouzlo?"

"Hihihi," chichotá se stařena. "Kdepak, ocelový pane! Žádná kouzla neexistují, ostatně je ani nepotřebuješ, protože vím, co se stane, a zaručuji ti, že zvítězíš raz dva!"

"Kouzlo by bylo lepší," vece rytíř, "zvláště ve snu, ale - poslyš, neposlal tě Chytrian, jen tak pro jistotu?"

"Žádného Chytriana neznám," povídá kyberodějnice, "a nevím, o jakém snu mluvíš; bdíš, můj ocelový pane, a záhy se o tom přesvědčíš, až ti dá Sklerolda okusit svá magnetická ústa!" "Podivné!" broukl Rozpěr a ani nezpozoroval, že kyberodějnice opustila komnatu stejně tiše, jako do ní vstoupila. "Že by nešlo o sen? Tak nějak mi to připadalo. Řekla, že bdím. Hm, těžko posoudit, ale musím zdvojnásobit pozornost!" A už se ozývají fanfáry, duní krok zbrojnošů, arkády jsou plné a všichni očekávají chrabré rytíře. Trsač tedy vstupuje do arény, kolena se mu podlamují a vidí, jak na něj sladce pohlíží Heterova dcera, okouzlující Sklerolda, ale teď není čas na cukrování. Na nádvoří vstupuje Vinidur, ozářený pochodněmi, a meče řinčí prvním zkřížením. Tu se Rozpěr ulekl, už se nejedná o žert, a ze všech sil se snaží vzbudit, avšak zbroj jej pevně svírá, sen ho nepouští - a protivník otočí! Stále rychleji řinčí ostří, Rozpěrovi už umdlévají ruce, když tu jeho soupeř vykřikne a zvedá zlomený meč; rytíř se na něj chce vrhnout, avšak on vybíhá z udusaného kruhu, zbrojnoši mu podávají jiný meč a v tomto okamžiku vidí Trsač, že se k němu blíží stará kyberodějnice a šeptá mu do ucha:

"Ocelový pane! Až se ocitneš u otevřené brány vedoucí na most, Vinidur skloní meč. Tu směle udeř a tvé vítězství je jisté!"

Došeptala a zmizela. A už přibíhá soupeř vyzbrojený novým mečem. Bojují, Vinidur buší jako cep na mlátě, ale

slábne, odráží rány stále pomaleji, odkryl se, nastala vhodná chvíle, ale meč mu dále v dlani blýská a hrozí. Rozpěr se soustředil a pomyslel si: "K čertu se Skleroldou a jejími půvaby," načež se otočil a prchal do temné noci po spásném mostě, až trámy duněly. Vběhl do lesa, pronásledován vřavou a výkřiky hanby, a hlavou vrazil do stromu tak silně, že se mu v očích zajiskřilo. Zamrkal a vidí, že stojí v palácové předsíni před Černou samosnicí skříní, a vedle něj se úkosem usmívá inženýr duší Chytrian. Tím úsměvem zakrývá velké rozčarování, protože trsačně-skleroldický sen byl pastí přichystanou na krále. Kdyby Rozpěr uposlechl rady staré kyberodějnice, Vinidur, který slabost jen předstíral, by ho u otevřené brány probodl, takže krále zachránila jen jeho zbabělost.

"Užil sis, Výsosti, u Skleroldy?" ptá se ten podrazník.

"Kdepak! Nechal jsem ji být, protože nebyla dost půvabná," vece Rozpěr. "Navíc tam došlo k nějakému souboji. Chci sny bez rvaček a rozbrojů, rozumíš?"

"Jak si Vaše Výsost přeje," opáčí Chytrian. "Jen vybírej, pane, ve všech skříňových snech tě čekají samé rozkoše..."

"Uvidíme," řekl král a připojil se ke snu s názvem "Lože princezny Hopsalky". Vidí překrásnou komnatu, celou pozlacenou. Křišťálovými okny proudí záře jako pramenitá voda, a v perleťovém budoáru stojí princezna, zívá a chystá se ke spánku. Král Rozpěr se podivil a chce si hlasitě odkášlat, aby na sebe upozornil, ale nedokázal ani vydechnout - nemá snad ucpaná ústa? Chce si je ohmatat, ale nejde to, chce pohnout nohou, také bez úspěchu, ulekl se a rozhlíží, kam by se posadil, protože strachem zeslábl - ale není to možné. Princezna zatím zívá jednou, podruhé, potřetí a když přemožena ospalostí padla do lože, Rozpěr se celý zatřásl, protože právě on byl ložem princezny Hopsalky! Princeznu zřejmě trýznily neklidné sny, stále se převracela, rukama strkala do krále a nakonec ho tak kopala, že strašný hněv se zmocnil královny osoby, snem proměněné v lože. Král bojoval s touto svou podstatou s takovým úsilím, že panty povolily, spáry se rozlezly, nohy se rozjely, princezna s vrískotem spadla na podlahu, a on sám, vlastním rozpadem probuzen, vidí, že opět stojí v palácové předsíni a vedle něj se uctivě uklání kybernýr Chytrian.

"Ty nešiko!" vykřikl král. "Co si to dovoluješ? Copak to jde?! Mám být něčí postelí? Zapomínáš se, ohavo!"

Zalekl se Chytrian králova hněvu a prosí, aby král ochutnal jiný sen, omlouvá se za omyl a švadróní tak dlouho, až udobřený Rozpěr se napojil na sen s názvem "Sladký sen v objetí Chobotinky mazlivě chápadlové". Hledí a vidí, že stojí mezi čumily na velkém náměstí, kudy prochází průvod v hedvábí a musel inu, s naparáděnými slony a ebenovými lektikami; uprostřed nesou jednu, podobající se zlaté kapliče, a v ní za osmerou záclonou okouzlující postavu ve své andělské ženskosti, s lesklými líčky, galaktickým vzezřením, s tak vysokofrekvenčními náušnicemi, že krále až zamrazilo a chtěl se zeptat, co je to za osobu, krásy a stavu přímo nebeského, ale než stačil otevřít ústa, uslyšel obdivný šum davu: "Chobotinka! Jede Chobotinka!"

Právě se totiž s velkou pompou a nádherou slavily zasnuby královské dcery se zámořským rytířem jménem Šnupan.

Král se podivil, že není tím rytířem, a když průvod přešel a zavřely se za ním brány paláce, vydal se s ostatními do nedaleké hospody a tam spatřil Šnupana v damascénských pantalonech pobitých zlatými cvočky a s prázdným

džbánkem od iontoforézy v ruce. Ten zamířil přímo k němu, objal jej, přitiskl k hrudi a vášnivě mu zašeptal do ucha:

"Mám schůzku s princeznou Chobotinkou na zámeckém nádvoří u trnitých keřů před rtuťovou fontánou, o půlnoci, avšak nemohu jít, protože jsem se radostí opil, a tedy tě prosím, neznámý hoste, který se mi podobáš jako vejce vejci, jdi místo mě, polib princeznu ruku jako Šnupan, a poznáš mou vděčnost!"

"Proč ne?" řekl král po krátké úvaze. "Můžu jít. Hned?"

"Ano, a pospěš si, protože půlnoc se už blíží, jen si zapamatuj, že král o tomto setkání neví, aniž kdo jiný, jen princezna a starý portýr. Až tě zastaví, strč mu do ruky tento váček dukátů, a pusť tě bez ptaní!"

Král přikývl, popadl váček s dukáty a běžel přímo do zámku, protože hodiny právě ohlásily houkáním kovových výrů půlnoc. Jak duch proklouzl přes padací most, nahlédl do hlubiny příkopu, příkrčením se vyhnul špičatým hrotům mříže v bráně - a na nádvoří, u trnitého keře před fontánou tryskající rtuť, zahlédl v zářivém měsíčním svitu okouzlující princeznu Chobotinku, tak žádoucí, až se celý zachvěl.

Když to chvění a třas snícího monarchy v palácové předsíni zahlédl Chytrian, tiše se ušklíbl a zamnul si rukama v přesvědčení, že králova záhuba se blíží, dobře totiž věděl, jakou silou sevře nešťastného milence sépiová milénka Chobotinka. Znal, jakými pnsavkami-mazlivkami ho vtáhne do snu, aby z něj už nikdy nevyplul. Rozpěr, prahnoucí po princeznně objetí, se plížil podél zdi ve stínu arkád, pod kterými andělsky zářila ve svitu měsíce, když tu mu cestu zahradil halapartnou starý portýr. Král zvedl ruku s dukáty, ale když pocítil jejich milou a velkou tíhu, začal litovat. Cože, pro jedno objetí prošťurovat takové bohatství?

"Dostaneš dukát," řekl a rozvázal váček, "když mě pusťš."

"Deset," odpověděl portýr.

"Deset dukátů za takovou chvilíčku? Blázníš?" zasmál se král.

"Levnější to nebude."

"Neslevíš ani dukát?"

"Ani jeden, pane."

"No tohle!" vykřikl král, který byl ve své ševcovské podstatě lakomec. "Ty jsi ale drzoun! Nic ti nedám, lumpe!" Portýr ho tedy praštil halapartnou, až Rozpěrovi zadunělo v hlavě a propadl se arkádami, nádvořím, padacím mostem a celým snem do nicoty, aby v příští vteřině otevřel oči vedle Chytriana před skříní snů. Kybernér se nesmírně podivil a v duchu si spočítal, že už podruhé neuspěl, poprvé kvůli králově zbabělosti, nyní kvůli jeho lakotě. Zatvářil se však příjemně a dál prosil krále, aby potěšil svou duši jiným snem.

Král si tedy vybral "Sen o dryáku-šviháku".

Rázem se stal Paralyzmem, vládcem Epilepontu a Malacie, přestálým roztřeseným starcem, nemravným zpustlíkem, v duši se zločinnými choutkami po orgiích. Co z nich však člověk má, když klouby bolí, ruce ani nohy neposlouchají hlavu! "Třeba se to zlepši," pomyslel si a hned poslal vůdce svých vojsk, degenerály Eklamptona a Torturia, aby všechno ničili a pálili, loupili a do zajetí brali. Šli, rozsekali, vypálili, oloupili, a nyní se vracejí se slovy:

"Náš pane a vládce! Rozsekali jsme i vypálili, a tady přinášíme válečnou kořist a zajatce: krásnou Adorantku, kněžnu Eniků a Beniků, i s jejím pokladem."

"Cože? S pokladem?" roztřásl se král. "Kde je? Nic nevidím! Co tu tak praská a šustí?"

"Tu je, na této trůnní pohovce, Vaše Výsosti!" vykřikli chórem degenerálove. "Praskání způsobují pohyby zajatkyne, zmíněné kněžny Adorantky, na perlovém čalounění! A šustí její zlatem protkávaný háv; to vše proto, že krásná Adorantka hořekuje nad svým ponížením."

"Cože? Ponížení? To je dobře, moc dobře!" zasípál král. "Přived'te ji, abych ji objal a zneuctil!"

"To Vaše Výsost ve státním zájmu nemůže!" zasáhl královský velkomedikus.

"Jakže? Nesmím ji zneuctit a znásilnit? Blázníš? Já něco nesmím? A co jsem celý život dělal?"

"Právě proto, Výsosti!" domlouval mu velkomedikus. "Vaši Výsost by to mohlo vyčerpat!"

"Opravdu? Nu, tak mi podejte to... sekeru, a já ji to... setnu..."

"Vaše Výsost promine, ale ani to není záhodno jako příliš namáhavé."

"Cože? Jakže? K čemu je mi tedy kralování?!" vy chroptěl zoufalý král. "Vyléčte mě! Posilněte! Ať omládnou a můžu... to... jako kdysi... Nebo vás všechny hned... to!"

Dvořané, degenerálove i medikusové se ulekli a začali pátrat po metodách, které by krále omládily. Nakonec přivolali na pomoc samotného přemoudrého Kalkula. Přišel a tázal se krále:

"Co si Majestát vlastně přeje?"

"Cože? Co? To je dobré!" chroptí král. "Chci pokračovat v prostopášnosti a smilné nevázanosti, hlavně však zneuctit kněžnu Adorantku, kterou držím v temnici. To chci!"

"K tomu vedou dvě cesty a dvě metody," vece Kalkul. "Buď si Vaše Výsost zvolí dostatečně vznešenou osobu, která *per proćum* udělá to, co si Vaše Výsost přeje, přičemž bude s touto osobou spojena kabelem, takže všechno bude vnímat jako vlastní konání. Nebo je třeba povolat starou kyberodějnici, žijící v lese za městem v chaloupce na kuří nožce; je totiž zkušená geriatrice a zabývá se léčením seniorů!"

"Vskutku? Nu, nejprve zkusíme ten kabel!" zasípál král. A co přikázal, hned učinili: velitele osobní gardy spojili elektrikáři s Majestátem a král mu okamžitě přikázal přerážnout mudrce Kalkula, protože tento čin mu připadal mimořádně ohavný, a po jiných netoužil. Prosby a nářky mudrci nikterak nepomohly, avšak během řezání se na kabelu prodřela izolace, takže král vychutnal jen první polovinu katova zásahu.

"Nešikovná metoda, správně jsem učinil, když jsem toho lžimudrce rozřezal!" zachrchlal Majestát. "Přived'te tu starou kyberodějnici z chaloupky na kuří nožce!"

Dvořané se rozběhli do lesa a král zakrátko uslyšel takovouto tesknou písničku:

"Starce léčím! Uzdravuji, kurýruji, regeneruji, opravuji, po slávě nemám touhy, všem mažu klouby, na třas lidí v duchodu mám perfektní metodu, a nejlepší věštba je má zdravotní služba!"

Kyberodějnice vyslechla královy stesky, hluboce se před trůnem uklonila a řekla:

"Pane a králi! V modravé dáli za Lysou horou je studánka, ze které vytéká pramínek ricinového oleje; z něj se dryák-švihák zhotovuje, který silně omlazuje - jedna lžička hned o čtyřicet sedm let! Je však třeba bedlivě dbát a nenapít se moc, při předávkování může totiž člověk omládnout přespříliš, takže docela zmizí. Svol, pane, a já ti ten vyzkoušený prostředek namíchám!"

"Výborně!" souhlasí král. "A připravte kněžnu Adorantku, ať ví, co ji čeká!"

Rytíři jedou pro ricinový olej, mixtury se míchají, dýmy dýmají a mlhy mlží nad kotlem staré kyberodějnice, která posléze pádí k trůnu, padá na kolena, podává monarchovi pohár naplněný až po okraj tekutinou lesklou jako rtuť a mocným hlasem pronáší:

"Králi Paralýze! Toto je dryák-švihák, který omlazuje, posilňuje, dodává bojovou odvalu a sílu k milování do skonání; tomu, kdo pohár vyzunkne, se nikdo v celé Galaxii nevyrovná v hradech pálení a panen mámení! Pij ve zdraví!"

Král uchopil pohár a uronil několik kapek na svou podnožku, která hned nadskočila, poskočila a už se vrhá na degenerála Eklamptona, aby ho znásilnila a zneuctila! Servala z něj šest hrstí *vyznamenání*, jen se od nich blýskalo.

"Jen směle pij, Výsosti!" pobízí kyberodějnice. "Sám vidíš jeho *zázračné* účinky!"

"Napij se první," káže král tichým hlasem, je totiž prastarý. Kyberodějnice se poděsila, ustupuje, odmítá, ale už se jí na králův pokyn tři pacholci chopili a trychtýřem jí násilím do úst pár kapek čirého odvaru nalili. Luplo to a zakouřilo! Hledí dvořané, hledí král, ale nic nevidí - po kyberodějnici ani stopy, jen černá ožehnutá díra zbyla v podlaze, a tou je vidět další díra, už mezi skutečností a snem; z této díry trčí něčí noha v parádní botě, s ohořelými ponožkami a stříbrnou přezkou, kterou asi poleptala kyselina, protože zčernala. Noha, ponožka i bota náležejí Chytrianovi, arcimudrci krále Rozpěra. Jed, který kyberodějnice nazývala dryák-švihák, měl takovou sílu, že nejen ji a podlahu, ale i samotný sen skrz naskrz propálil, a jak stříkl až na Chytriana, lýtko mu nepěkně popálil. Král se chtěl v ohromném údesu probudit, ale k Chytrianovu štěstí ho degenerál Torturius stačil uhodit palcátem do hlavy, takže král si po probuzení nic nepamatoval. Ale už potřetí unikl ze sna zrádcem nalíčeného, tentokrát zásluhou nesmírné nedůvěry ke všem lidem.

"Něco se mi zdálo, ale nevzpomínám si co," řekl král, když opět stanul před samosníčí skříní. "Ale proč poskakuješ na jedné noze a držíš se za druhou, kybernýře?"

"To je kyberismus, Vaše Výsosti, zřejmě se změnil počítač..." jektal *zrádný* arcimudrc a dál ponoukal krále, aby se seznámil s dalším snem. Rozpěr se zamyslel, prolistoval "Snový seznam" a vybral si "Svatební noc princezny Nedoidy". A zdálo se mu, že čte u ohně knihu, vyprávějící vybranými slovy, červenými literami na zlaceném pergamenu o princezně Nedoidě, která před pěti staletími vládla v Dandélii; o jejím Ledovém lese, Spirálové věži, Halasící voliéře, Velkooké pokladnici a především o její neobyčejné kráse a ctnosti. Rozpěr nesmírně zatoužil po této krasavici a vášně v něm vzplanuly žhavým plamenem, až mu ohnivý lesk zřítelnice zevnitř rozjasnil. Vyrazil do hlubin snu hledat Nedoidu, ale nikde nebyla, a jen nejstarší roboti si vzpomínali na existenci této panovnice. Znaven putováním dorazil konečně uprostřed královského hvozdu, místy pozlaceného, k ubohé chatrči. Vstoupil dovnitř a spatřil starce v hávu jako padlý snůh. Ten při pohledu na krále vstal a oslovil ho:

"Nedoidu hledáš, nešťastníce! A přece víš, že už pět set let nežije, planá a marná je tedy tvá vášeň! Jediné, co mohu pro tebe učinit, je to, že ti ji ukáži, ale ne opravdovou, leč vymodelovanou metodou digitální, nelineární, stochastickou a básnickou, tady v té Černé skříní, kterou jsem si ve volném čase zhotovil z pralesního haraburdí!"

"Ancvukaž mi ji, ukaž!" zvolal král. Stařec přikývl, vyčetl z knihy princezny souřadnice, naprogramoval ji i celý středověk, zapnul proud, otevřel nahoře na Černé skříní malý průzor a vyzval Rozpěra:

"Hleď a mlč!"

Král se předklonil a opravdu spatřil nelineárně a binárně vymodelovaný středověk, v něm zemi Dandélii, její Ledový les a princeznin palác se Spirálovou věží, Halasící voliérou a Velkookou pokladnicí v podzemí, i samotnou Nedoidu, jak se půvabně a pravděpodobnostně prochází vymodelovaným lesem, a průzorem ve víku Černé skříně bylo vidět, jak pletivo jejího těla, uvnitř červené a zlaté, tiše šumí elektrickými květy a prozpěvuje si vymodelovanou písničku. Rozpěr vyskočil na skříň, bušil do jejího víka a dral se do průzoru, protože ve svém šílenství chtěl proniknout do světa uzavřeného ve skříní. Avšak stařec rychle vypnul proud, stáhl krále dolů a řekl:

"Třikrát šílený! Po nemožnosti prahneš, protože bytost zhotovená z reálné hmoty nemůže proniknout do světa, který je pouze vířením a kroužením binárních prvků v digitálním, nelineárním a diskrétním modelu!"

"Ale já musím, musím!" vřeštěl Rozpěr celý bez sebe a bušil hlavou do Černé skříně, až zprohýbal plechy. Stařec tedy děl:

"Pokud je tvá vášeň tak vášnivá, umožním ti styk s princeznou Nedoidou, ale věz, že přijdeš o svou současnou podobu, budu ti totiž muset vzít míru podle tvých souřadnic a vymodelovat tebe samotného, atom po atomu, načež tě naprogramuji a tak se staneš součástí onoho středověkého vymodelovaného světa, který existuje ve skříní a bude v ní existovat tak dlouho, dokud vystačí elektřina v drátech a žhavení anod a katod; avšak ty, který tu stojíš přede mnou, zahyneš a nebudeš ničím jiným než formou

jistých proudů, vlnách pravděpodobnostně, půvabně, diskrétně a nelineárně!"

"Mám ti věřit?" zeptal se Rozpěr. "Jak se dozvím, že jsi vymodeloval mě a ne někoho jiného?"

"Uděláme tedy zkoušku," prohlásil stařec. Potom ho *zvážil* a změřil, jak to děláva krejčí, ale důkladněji, vzal totiž míru každému jeho atomu, nakonec naprogramoval skříň a řekl:

"Viz!"

Pohlédl král průzorem a vidí sám sebe, jak sedí u ohně, čte knihu o princezně Nedoidě, jak ji běží hledat, vyptává se, až uprostřed pozlaceného hvozdu *nalézá* chatrč a v ní starce, který ho vítá slovy:

"Nedoidu hledáš, nešťastníce!" A tak dále.

"Snad jsem tě přesvědčil," řekl stařec a vypnul proud. "Nyní tě tedy naprogramuji do středověku po bok překrásné Nedoidy, abys s ní snil věčný sen nelineárního a digitálního modelování..."

"No dobře," namítl král, "ale to je můj pouhý obraz, ne já sám, protože jsem tady a ne ve skříni!"

"Hned tu nebudeš!" utěšil ho stařec, "protože se o to postarám..." a s těmito slovy vytáhl zpod lůžka kladivo, těžké, ale příhodné do ruky.

"Až budeš objímat milovanou," vysvětlil mu stařec, "zajistím, abys nebyl dvakrát, jednou tady a podruhé ve skříni, a to způsobem docela prostým, starým a jistým. Předkloň se tedy, pane..."

"Napřed mi ale ještě jednou ukaž Nedoidu," řekl král, "chci si totiž ověřit dokonalost té metody..."

Stařec mu ukázal Nedoidu průzorem Černé skříně. Král hleděl, zíral a nakonec usoudil:

"Popis ve staré knize silně přehání. Neříkám, že není hezká, ale ne tak mimořádná, jak uvádějí staré kroniky. Na shledanou, starce..." A otočil se k odchodu.

"Cože? Kam jdeš, šilence?!" vykřikl stařec s kladivem v ruce, protože král už rázoval ke dveřím.

"Kamkoliv, jen ne do skříně," odsekl Rozpěr a vyšel ven. V téže chvíli mu sen praskl pod nohama jako mýdlová bublina a spatřil proti sobě hrozně rozčarovaného Chytriana v předsíni. Málem se už dostal do Černé skříně, odkud by ho arcimudrc nikdy ne vy pustil...

"Milý kybernýre, v těch tvých snech s dámami je moc potíží," řekl král. "Buď mi nabídneš takový, v němž láska probíhá bez velkých starostí, nebo tě vyženu z paláce i s tvými skříněmi!"

"Pane! Mám tu pro tebe sen jako ulitý, mimořádně kvalitní, jen ho načni a sám se přesvědčíš!" lísal se Chytrian.

"Který sen tak vychvaluješ?" ptá se král.

"Tento, pane," odpovídá arcimudrc a ukazuje na perleťovou tabulku s nápisem: "Mona Lízá čili labyrint sladkého nekonečna". A sám bere zástrčku, houpající se králi na řetízku, aby ji bez meškání strčil do dírek, protože vidí, že to má nahnuté. Rozpěr se totiž vyhnul věčnému uzavření do Černé skříně, nepochybně pro svou tupost, která mu znemožnila patřičné zamilování do vlnadné Nedoidy.

"Počkej," řekl král, "já sám!"

A zastrčil zástrčku. Vstoupil do snu a vidí, že i nadále je sám sebou, Rozpěrem, který stojí v palácové předsíni a vedle něj kybernýr Chytrian, který mu říká, že nejchlipnější sen se *nazývá* Mona Lízá, protože přivádí nekonečno žen; poslechl ho tedy, připojil se a rozhlíží se po té Mona Líze, protože se mu už dělá mdlo z touhy po jejím lahodném laskání, ale

v dalším snu se opět ocitl v předsíni vedle korunního arcimudrce, rychle se tedy připojil ke skříni a pronikl do dalšího snu, opět stejného: předsín, v ní skříně, kybernýr i on sám. "Copak sním?" zvolal a připojil se; opět předsín se skříněmi a Chytrianem, ještě jednou - a totéž, a zase a zase, pořád rychleji. "Kde je Mona Lízá, podvodníku?!" zavřeštěl a vytáhl zástrčku, aby se probudil, ale kdepak! Je dál v předsíni se skříněmi. Zadupal a začal sebou zmítat ze sna do snu, od skříně ke skříni, od Chytriana k Chytrianovi, a chvíli už nechtěl nic jiného než se vrátit do skutečnosti, k milovanému trůnu, k palácovým intrikám a prostopášnostem, zástrčky naslepo vypínal a zapínal. "Pomoc!" volal, a také: "Král je v nebezpečí!" a "Mona Lízo! Haló! Holá!", poskakoval strachem, dral se do všech koutů a hledal tam škvíru, která by ho přivedla do reality - avšak všechno marně. Nevěděl, proč tomu tak je, byl totiž příliš nerozvážný, ale tentokrát ho nedokázaly zachránit tupost, bázlivost ani hanebné sklony. Zapletl se totiž do příliš mnoha snů, které ho tak omotaly svými sítěmi, takže i když některou protrhl, jak vši silou rumploval, nijak mu to nepomohlo, protože se propadl do hlubin dalšího, a když vytrhl zástrčku ze skříně, byly obě jen vysněné, a když bušil do Chytriana vedle sebe, i ten byl pouze jeho noční můrou. Rozpěr se začal zmítat a skákat na všechny strany, ale všude byly jen sny a sny, veřeje, mramorové podlahy, závěsy zlatem vyšívané, lampasy, bambasy, i on sám - všechno bylo jen preludem, zdáním a čirou představou. Začal v této snové bažině váznout, bloudit v jejím labyrintu, ale třebaže ještě vyhazoval a kopal, i kopance byly jen snové. Rozbil Chytrianovi hlavu - zbytečně, protože neryčel ve skutečnosti a nevolal doopravdy, a když se celý popletený v jednu chvíli opravdu prodral do skutečnosti, nedokázal ji odlišit od snu, znovu použil zástrčku a vklouzl zpátky do snu. Muselo tomu tak být a marně žebronil o probuzení, nevěděl totiž, že "Mona Lízá" je ďábelská zkratka slova "monarcholýza", tedy "královské rozpouštění", což byla ze všech zrádným Chytrianem připravených léček nejúspěšnější..."

Takový znepokojivě didaktický příběh vyprávěl Trurl králi Mučidlavovi, kterého z něj rozbolela hlava, a proto konstruktora ihned propustil poté, co jej vyznamenal řádem svaté Kyberny, s liliovým znakem zpětné vazby v zeleném poli vykládaném drahocennou informací.<

Tu král Genialon podal Trurlovi pohár plný iontů, skvěle říznutý vlnou pravděpodobnosti, blýskající antifotony, ten jej vyprázdnil a dal znamení. Tu přijel do středu jeskyně třetí stroj, uklonil se a elektronickým, otáčivým a modulovaným hlasem řekl:

>Toto je příběh o tom, jak veliký konstruktér Trurl vyvolal pomocí starého hrnce lokální fluktuaci a k čemu to vedlo.

V souhvězdí Mandlu byla spirální galaxie a v té galaxii černé mračno a v tom mračnu pět šestinásobných hvězdokup a v páté hvězdokupě fialové slunce, velice staré, dokonce přisleplé, a kolem toho slunce kroužilo sedm planet a třetí měla dva měsíce, a na všech těch sluncích, hvězdách, planetách a měsících probíhaly v souladu se statistickým rozdělením různé různosti a různůstky, a na druhém měsíci třetí planety fialového slunce páté hvězdokupy černého mračna spirální galaxie v souhvězdí Mandlu bylo smetiště, jaké se vyskytuje na každé planetě nebo měsíci. Bylo docela obyčejné, tedy plné smetí a jiných odpadků, a vzniklo tak, že

Glauberští Aberové se vodíkově a nukleárně pobili s Liliovskými Albumenty, čímž se jejich mosty, cesty, domy, paláce i oni sami změnili ve čmoud a kousky plechu, které meteoritový vítr svál na místo, o kterém hovoříme. Stovky staletí se na tom smetišti nic nedělo, a když jednou došlo k zemětřesení, polovina smetí zespodu vyplynula nahoru a druhá polovina, která byla nahoře, spadla dolů, což samo o sobě nemělo větší význam, avšak souviselo to s jistým úkazem vyvolaným tím, že proslulý konstruktér Trurl při letu touto končinou byl oslněn kometou s jiskřícím ohonem. Bránil se tehdy tím, že oknem hvězdoletu vyhazoval všechno, co mu přišlo pod ruku, tedy cestovní šachy s dutinami naplněnými kdysi koňakem, sudy na prach, který se nepodařilo udat varlajům z planety Chlorely, i různé nádoby, mezi jiným 1starý hliněný hrnec.

Tento hrnec získal rychlost v souladu s gravitačními zákony a urychlen ohonem komety spadl na svahu nad smetištěm do louže, sklouzl po blátě, sjel dolů do smetí a povalil prorezlý plíšek, který ovinul měděný drát, přičemž mezi okraje plíšku spadly kousky slídy, takže vznikl kondenzátor, a drát, který omotal hrnek, vytvořil zárodek solenoidu, kdežto kámen postrčený hrnkem postrčil kus železa, vlastně starého magnetu, a tímto pohybem vznikl proud, který přesunul šestnáct dalších plíšků a smetištních drátů; také se tam rozpustily sírany a chloridy, jejich atomy se nalepily na jiné atomy, promíchané molekuly začaly sedat na jiné molekuly, až uprostřed smetiště vznikl Logický obvod, pak dalších pět a navíc osmnáct tam, kde se hrnec nakonec rozpadl na kusy, a večer vylezl ze smetiště vedle mezitím už vyschlé louže takovým náhodným způsobem vytvořený Mišmaš-Samosyn, který neměl otce ani matku, ale byl svým vlastním synem, jeho otcem byl totiž Náhodný zásah a matkou Entropie. Vyškrábal se Mišmaš ze smetiště, přičemž si vůbec neuvědomoval, že pravděpodobnost jeho vzniku byla jedna ku stosupergigacentilionům na hexaseptiliontous, a šel kupředu až k další louži, která ještě nestačila vyschnout, takže se v ní mohl prohlédnout. Poklekl na jejím okraji a na hladině spatřil svou náhodnou hlavu s ušima jako zdrclé vánočky, levé šišaté a pravé natržené, svůj nahodilý trup, který se ukouel z plechů, plíšků a plíšečků, částečně válcovitý, protože se ze smetiště částečně vykutálel, a uprostřed užší, protože se tam překulil přes kámen ležící na okraji smetiště, uviděl také své smetové ruce a odpadkové nohy, přepočítal je a v důsledku souhry okolností jich měl po páru, dále své oči, které byly náhodou také dvě, takže Mišmaš-Samosyn se sám sobě nesmírně zalíbil, vzdychl nad štíhlostí svého pupku, dvojítoš končetin, kulatostí hlavy, a hlasitě zvolal:

"Vskutku jsem zázračný, dokonce dokonalý, což jasně dokazuje Dokonalost Veškerého Stvoření! Ó, jak dobrý musí být můj Stvořitel!"

A kulhal dopředu, přičemž ztrácel nedotažené šroubky (neměl je totiž kdo utáhnout) a s pobrukováním hymnu na počest Předřádové harmonie po sedmi krocích zakopl, protože špatně viděl, padl zpátky na smetiště, a dalších tři sta čtrnáct tisíc let se nic nedělo, jen se rozpadal a korodoval, jelikož se praštil do hlavy a zkratoval, takže bylo po něm. Po této době jistý kupec, převážející anemonky pro Budvinohy z planety Nevelký, se poblíž fialového slunce pohádal se svým příručím a hodil po něm botu, která rozbila okno a vyletěla ven, přičemž dráhu této boty ovlivnila kometa, co kdysi oslnila Trurla a nyní se opět ocitla na stejném místě. Tato bota

v pomalých otáčkách dopadla na měsíc, jen nepatrně ožehnutá třením o atmosféru, odrazila se od svahu a nakopla ve smeti ležícího Mišmaše-Samosyna přesně takovou silou a pod takovým úhlem, že se odstředivou silou, zkroucením a celkovým rotačním momentem znovu uvedla do činnosti odpadkový mozek této náhodné bytosti. Došlo k tomu proto, že nakopnutý Mišmaš-Samosyn upadl do nedaleké louže a rozpustil v ní své chloridy a jodidy, až mu elektrolyt zabublal v hlavě, čímž v ní vznikl proud bloudící sem a tam, až jako výsledek tohoto bloudění — kroužení Mišmaš usedl v blátě a pomyslel si: "Zdá se, že existuji!"

Nebyl však schopen vymyslet nic jiného dalších šestnáct století, jen ho kropil déšť a bušily do něj kroupy, a narůstala mu entropie, ale po tisíci pěti stech dvaceti letech nějaký ptáček přelétající smetiště si ze strachu před pronásledujícím dravcem pro zvýšení rychlosti ulevil a zasáhl Mišmaše do čela, čímž došlo k vybuzení a zesílení, Mišmaš kýchl a řekl si:

"Opravdu existuji! O tom není nejmenších pochyb! Zůstává však otázka, kdo to vlastně říká? To znamená: kdo jsem? Jak nalézt odpověď? Vskutku! Kdyby kromě mě existovalo ještě něco, cokoli, s čím bych se mohl porovnat a poměřit - bylo by lépe, bohužel nic není, protože vidím, že absolutně nic nevidím! Jsem tedy pouze já a tvořím veškerenstvo, jelikož můžu myslet nač chci, ale čím vlastně jsem: prostorem pro myšlení nebo jak to je?"

Ve skutečnosti totiž neměl žádné smysly, jelikož se mu v uplynulých staletích pokazily a porozpadly, protože milénka Chaosu, nelítostná Entropie, je neúprosná vládkyně. Mišmaš tedy neviděl matečnou louži, rodné bláto ani svět, nevzpomínal si, co se s ním dosud dalo, a dokázal už jen myslet. To jediné svedl, tedy se tím zabíral.

"Bylo by záhodno," řekl si, "zaplnit prostor, kterým jsem, a tak změnit jeho nesnesitelnou jednotvárnost. Tedy něco vymysleme; až to vymyslíme, vymyšlené se uskuteční, protože neexistuje nic jiného kromě našich myšlenek." Jak je vidět, nabyl sebedůvěry, protože o sobě uvažoval v plurálu.

"Je možné," řekl si, "aby existovalo něco mimo mě? Na okamžik předpokládejme, ač to zní nepravděpodobně, ba přímo bláznivě, že ano. Ať se to jiné nazývá Gozmoz a já jsem jeho část!"

Tu se zarazil, záležitost uvažil, a hypotéza mu připadala naprosto nezdůvodnitelná. Postrádala jakékoli důkazy, argumenty, předpoklady, uznal ji tedy za čirý výmysl, velikášství, velice se zastyděl a řekl si:

"O tom, co je mimo mě, pokud tam vůbec něco je, nic nevím. Kdežto o tom, co mám uvnitř, budu vědět hned, jak si to pomyslí, kdo totiž, když ne já sám, by se měl vyznat v mých myšlenkách?!" A vymyslel Gozmoz podruhé, avšak tentokrát jej umístil do svého duchovního nitra; připadalo mu to mnohem skromnější, správnější a víc odpovídající situaci. Potom tento svůj Gozmoz začal zaplňovat promyšlenými rozličnostmi. Nejprve, protože ještě neměl praxi, vymyslel Korálkáře, kteří se zabývali vším možným, a Poklepkáře, co milovali švaje. Poklepkán se s Korálkáři okamžitě servali o švaje, až Mišmaše-Smetáře rozbolela hlava a z celého stvoření světa mu zůstala jen migréna.

Do dalších tvůrčích experimentů se tedy pustil obezřetněji. Vymýšlel základní prvky, jako vzácný plyn čili dokonalý prvek calsonium a duchovní prvek dumalium, rozmnožoval podstaty, přičemž se občas mýlil, ale po několika staletích už získal určitou zručnost a vymyslel docela solidní Gozmoz, ve

kterém trávil život rozličná plémě, existence a úkazy; bylo v něm docela fajn, protože tomuto Gozmozovi vytvořil velice liberální zákony, jelikož se mu zajídala myšlenka přísné zákonitosti, kasárenských předpisů, uplatňovaných Matkou Přírodou (přestože ji neznal a nic o ní nevěděl).

Samosynův svět byl tedy plný rozmanité velkoleposti, jednou v něm něco probíhalo tak a podruhé docela jinak, rovněž bez příčiny. Pokud měl v tomto světě někdo zahynout, vždycky se tomu dalo nějak vyhnout, protože Mišmaš se rozhodl nepřípustit neodvolatelné události. V jeho mysli se tedy po celá staletí dobře vedlo Gondralům a Kaleusům, kteří dobývali calsonium, Klofundrům, banálům i Dostačům. Za tu dobu upadly Mišmašovi jeho smetové ruce a odpadkové nohy, kolem jeho kdysi hrdého trupu se voda v louži zbarvila do rezavá a pomalu klesal do bahnitého jílu. Přitom pečlivě rozmísťoval nová souhvězdí ve věčné temnotě svého vědomí, totiž Gozmoz, důsledně a nezištně dbal o to, aby neopominul nic, co svým myšlením stvořil. Třebaže ho z toho bolela hlava, neustával, protože se cítil svému Gozmozovi potřebný a pociťoval k němu velký závazek. Avšak rez mu mezitím prožrala povrchové plechy, což ovšem netušil, a dno Trurlova hrnce, které ho před tisíci lety oživilo, se kolébalo na hladině louže a pomalu se blížilo k jeho nešťastnému čelu, které jediné z vody vyčnívalo. A v okamžiku, kdy si Mišmaš právě vybájl průsvitnou, hodnou Baucis a jejího věrného Ondragora, a kdy oba putovali mezi temnými slunci jeho představivosti za obecného mlčení všech národů Gozmoz včetně Korálkářů a tiše na sebe volali, praskla zrezivělá lebka lehkým nárazem hrnce postrčeného větrem, do měděných závitů vnikla špinavá voda a uhasila elektřinu logických obvodů, takže Mišmašův Gozmoz dokonale zanikl. A ti, kteří způsobili jeho vznik, se stejně jako zbytek světa o tom nikdy nedověděli.<

Černý stroj se uklonil, kdežto král Genialon se trochu posmutněle a hluboce zamyslel, až besedníci začali pohlížet na Trurla nevražlivě za to, že omámil královu mysl takovým příběhem. Král se však záhy usmál a zeptal se:

"Máš ještě něco schovaného v záadří, můj milý stroji?"

"Pane, povím ti příběh překrásně bezedný Chloriana Teori-ta, dvou přízvisek to Klapostola, intelektrika a mamonského myslíře," uklonil se hluboce stroj.

>Stalo se, že proslulý konstruktér Klapacius zatoužil si vydechnout po ohromném úsilí (zhotovil totiž králi Hrobomilovi Neexistující stroj, což je ovšem jiný příběh) a dostal se na planetu Mamonidů, kde se porůznu procházel v hledání samoty, až na okraji borového lesa uviděl divokým kyberostím zarostlou chajdu, ze které vycházel kouř. Chtěl se jí vyhnout, ale když zahlédl před ní stojící prázdné soudky od inkoustu, překvapen tímto pohledem nahlédl dovnitř. Za stolem z velkého kamene na druhém, menším, sedel jako na stoličce stařec tak ukoptěný, prorezavělý a zdrátovaný, až hrůza pohledět. Čelo měl na mnoha místech promáčknuté, oči se mu v důlcích protáčely s hlasitým skřípotem, stejně jako nepromazané klouby, ostatně jen drátům a provázkům vděčil za jakousi existenci, vedenou v úděsném bezproudí, což zřetelně dokazovaly rozházené kusy jantaru, jejichž třením tento nešťastník získával životadárný proud! Při pohledu na takovou bídu se Klapacius slitoval a už nenápadně sahal do měšce, když tu stařec, který ho teprve teď zahlédl zkaleným zrakem, vyvriskl:

"Tak jsi konečně přišel?!"

"Ano, přišel..." zamumlal Klapacius udiven tím, že je očekáván někde, kde vůbec nehodlal být.

"Až teď? Tak tedy zhyn, propadni se, přelámej si ruce, krk i nohy," povstal se strašnými skřeky staroch a vše, co leželo kolem něj, začal metat na užaslého konstruktéra. Když se konečně unavil a ustal, bombardovaný se ho začal vyptávat, čemu vděčí za takové uvítání. Stařec ještě chvíli broukal: "Kdyby ses přepálil a zasekl navždy, korozáku!" avšak po uklidnění se do té míry udobřil, že s funěním a zvednutým prstem, s občasným nadáváním a takovým jiskřením, že až páchl ozonem, mu těmito slovy vyprávěl svůj příběh:

"Věz, cizozemce, že jsem ze všech myslířů nejpřednější, ontologií profesionálně se zabývající, jménem (jehož lesk jednou přezáří hvězdy) Chlorian Teorit Klapostol. Narodil jsem se v chudé rodině a od dětství mě to táhlo k myšlení zkoumajícímu bytí. V šestnácti jsem napsal své první dílo s názvem Bohotrůn. Pojednávalo o obecné teorii aposteriorních božství; tato božství musí vesmíru dodělat pokročilý civilizace, protože - jak známo - je hmota prvotní a proto na počátku nikdo nemyslí. Na úsvitu dějin tedy vládne naprostá nerozumnost, a opravdu tomu tak je, stačí se podívat na vesmír, jak vypadá!" Tu se stařec hněvem zakuckal, zadupal a vysíleně pokračoval: "Prokázal jsem tedy nezbytnost doděláním bohů zezadu, když vpředu nebyli; každá civilizace, zabývající se inteléktronikou, směřuje k vybudování Ultimativního všehomoucna čili rektifikátoru zla, tedy usměrňovače drah rozumu. V tomto dfile jsem uvedl projekt prvního Bohotrůnu i charakteristiku činnosti, měřenou v bohonech. Tato jednotka všehomoucna vyjadřuje ekvivalent konání zázraků v okruhu miliardy parseků. Když tato práce vyšla mým vlastním nákladem, pospíchal jsem na ulici přesvědčen, že lid mě vyzvedne na ramena, ověncí květinami a zasype zlatem, avšak nepochvátil mě ani kulhavý kybernardýn. Víc udiven než rozčarován jsem usedl a napsal dvoudílné Kladivo na rozum, kde jsem vysvětlil, že každá civilizace má před sebou dvě dráhy, sama sebe buď naprosto utrápit nebo rozmazlit. Jedno i druhé činí tím, že pomalu požírá vesmír a předělává zbytky hvězd na sedátka, kolíky, ozubená kolečka, tabatěrky a podušky, což plyne z toho, že vesmír nechápe a touží to Nepochopení nějak změnit v Pochopení a neustane, dokud nepředělá mlhoviny na stoky a planety na ložnice a bomby, přičemž má na mysli Nejvyšší ideu řádu, protože teprve vydlážděný, odkanalizovaný a zkatalogizovaný vesmír jí připadá přijatelný. Ve druhém díle s názvem Advocatus Materiae jsem vyložil, že rozumuje v důsledku lačnosti jen tehdy hej, když se mu podaří zotročit nějaký kosmický gejzír nebo roj atomů donutit ke tvorbě masti na pihy. Hned potom se vrhne na další úkaz, aby jej jako trofej zavěsil na pás vědeckých kořistí. Avšak i oba tyto skvělé svazky přijal svět mlčením; řekl jsem si tedy, že je třeba trpělivosti a trvání na svém. Když jsem tedy obhájil Vesmír před Rozumem, který jsem vyvrátil z kořene, stejně jako Rozum před Vesmírem, jehož nevina spočívá v tom, že Hmota se jen z nerozumu dopouští všelijakých hanebností, napsal jsem z náhlé inspirace Krejčího existence, kde jsem logicky dokázal, že spory filozofů jsou nesmyslné, protože každý má mít svou vlastní filozofii, ušitou na sebe jako kabát. Poněvadž i toto dílo uvítalo mlčením, vytvořil jsem ihned další; shrnul jsem v něm všechny možné hypotézy o vesmíru. První, podle které vůbec neexistuje, druhou, zeje výsledkem omylu

nějakého Tvůrce, který se snažil vytvořit svět, aniž měl potuchy, jak se to dělá, třetí, že svět je blouznění jistého Supermozku, který nesmírně zešílel, čtvrtou, že je to neobratně zmaterializovaná idea, pátou, že je to hmota kreténsky myslící - a jist sám sebou jsem očekával, že přivoluám úporné spory, slávu, pokoření, nadšení, ověncení, posléze i útoky a proklínání; a zase se vůbec nic nestalo. Můj údiv neznal mezí. Napadlo mě, že možná málo studuji díla jiných myslířů a když jsem je získal, po prostudování těch nejproslulejších, tedy Frenezia Nekňuby, Bulfona Štrudla, zakladatele školy štrudlistů, Turbuleona Kratafalka, Sféryho Logara i samotného Lemuela Lysého.

Avšak nenalezl jsem nic hodného pozornosti. Mezitím se má díla pomalu rozprodávala, domníval jsem se tedy, že je někdo čte, a pokud je čte, výsledky se dostaví. Zejména jsem nepochyboval, že si mě předvolá Tyran a bude požadovat, abych se jako hlavním tématem zabýval jím a hlásal jeho slávu. Důkladně jsem promyslel, jak mu odpovím, že pravda je pro mě vším a jsem připraven za ni položit život. Tyran toužící po chvále, kterou by mu můj důmysl poskytl, mi bude podkuřovat, zasype mě bohatstvím a když uvidí mou neústupnost, podnícen sofisty prohlásí, že pokud se zabývám vesmírem, měl bych se zabývat i jím, protože je fragmentem vesmíru. Já mu však na to rouhání plivnu a budu mučen, trénoval jsem tedy tělo, aby odolalo i tomu nejstrašnějšímu mučení. Dny a měsíce plynuly a tyran nic, zbytečně jsem se tedy na mučení připravoval. Pouze nějaký pisálek jménem Dusimil napsal ve večerním plátku, že jakýsi Chloriánek se zabývá žvatláním žvástů a žvanění v knize s názvem Bohotrůn čili Definitivní všehomoučno. Vrhл jsem se na své spisy a opravdu, tiskařským šotkem se do titulu dostalo č. místo c. Nejprve jsem ho chtěl zabít, ale zvítězila rozvaha. Ještě přijde můj čas, řekl jsem si. Není možné, aby někdo sypal z rukávu dnem i nocí definitivní pravdy, z nichž tryská svět konečného poznání - a nic se nedělo! Přijde věhlas, přijde sláva, trůn ze slonoviny, titul Prvního Myslíře, láska lidu, odpočinek v tichém sadu, vlastní škola, milující žáci a jásající davy! Takové sny má totiž každý myslíř, cizozemce. Říká se sice, že jedinou jejich potravou je Poznání a nápojem Pravda, že netouží po pozemských statcích ani objetích elektritek, lesku zlata, řádových hvězd, slávě a chvále. To pokládej za báhorky, zámořský šlechtice! Všichni touží po tomtéž a rozdíl mezi nimi a mnou je v tom, že já se ve své duševní velikosti k těm slabůstkám beze studu přiznávám. Avšak léta plynula a nikdo mě nenazval jinak než Chloriánek, Chloriček-šášíček. Když uplynulo čtyřicet let od mého zrodu, podivil jsem se, že už tak dlouho čekám na masový ohlas a nic se neděje. Usedl jsem tedy a napsal dílo o Enefercích, kteří jsou nejrozvinutějším národem vesmíru. Cože, ty jsi o nich neslyšel? Já také ne, protože jsem je neviděl a neuvidím, jejich existenci jsem totiž vyvodil čistě deduktivně, logicky, nutně a teoreticky. Protože - jak jsem dokazoval - jsou ve vesmíru civilizace různě rozvinuté, nejvíce jich musí být průměrných, středních, jiné se zase v rozvoji buď opozdily nebo předběhly. Když tedy vezmeme statistické rozložení, pak stejně jako v množině osob, v níž je nejvíc jedinců středního věku, jeden a pouze jeden z nich musí být nejvyšší, i ve vesmíru musí někde existovat civilizace, která dosáhla nejvyšší vývojové fáze. Její členové, Eneferci, vědí všechno to, o čem se nám ani nezdá. Ve čtyřech svazcích jsem tuto záležitost projednal, zruinoval se vydáním na křídovém papíru s portré-

tem autora, avšak i tato tetralogie sdílela osud svých předchůdců. Před rokem jsem ji přečetl od začátku do konce a slzel nadšením, tak je totiž geniální, tak srší absolutněm, že se to nedá ani vypovědět. Před padesátkou jsem se málem pomátl. Nakoupil jsem knihy a časopisy myslířů, kteří užívají rozkoši a bohatství, abych se dověděl, co v nich je. Byla to díla o rozdílu mezi předkem a zadkem, o nádheře panovníkova trůnu, jeho sladkých opěradlech a spravedlivých nohách, traktáty o laskání půvabů, podrobné popisy toho i onoho, přičemž tam nikdo sám sebe nechválil, všechno se jaksi tak poskládalo, že Štrudl obdivoval Někňubu a Někňuba Strudla, přičemž oběma holdovali Logarité. Vzrůstala rovněž chvála bratří Vyrvantů - z nich Vyrval vyzdvihoval Vyrvaná a Vírvan Vyrvislava, ten zase Vyrvala. Když jsem studoval jejich díla, popadl mě jakýsi amok, vrhl jsem se na ně, mačkal je, škulal, dokonce i hryzal, až nárek skončil, slzy uschly a začal jsem psát dílo o Evoluci rozumu jako dvoutaktním jevu. Tam jsem dokázal, že bled'ochy a roboty spojuje cyklický svazek. Nejprve v důsledku zapaření jílovitého slizu na mořském břehu vznikají klišově bílkové bytosti, nazývané proto Albulenti. Po staletích objeví, jak vdechnout ducha do kovu a nadělají si z automatů otroky. Po určitém čase se automaty od klišounů osvobodí a začnou experimentovat, jestli by se nedal vdechnout duch do sulcu a při pokusech s bílkovinou uspějí. Avšak syntetičtí bled'ochi po milionech let se opět chopí železa a tak se to věčně střídá. Jak vidíš, vyřešil jsem věčný spor, zda byl první robot nebo bled'och. Poslal jsem toto dílo Akademii, šest svazků v kůži, do jeho vydání jsem vložil zbytek jmění. Mám vysvětlovat, že krutý svět o něm pomlčel? Minula mi šedesátka, blížil se sedmý křížek a naděje na současnou slávu mizela. Co jsem měl dělat? Začal jsem myslet na věčnost, potomky, následující generace, které mě objeví a padnou přede mnou na kolena. Ale tak nějak se ve mně zrodily pochyby, co z toho vlastně budu mít, když nebudu? A v souladu se svým učením, obsaženým ve čtyřiceti čtyřech svazcích s poznámkami a dodatky, jsem zjistil, že absolutně nic. V duši mi vzkypělo i usedl jsem, abych napsal Testament pro potomky, abych je patřičně zkopal, poplival, obelhal, pomluvil a znevážil. Cože? Říkáš, že je to nespravedlivé, že jsem měl svůj hněv zaměřit proti svým současníkům, kteří mě neuznávali? Jenže, šlechetníče, až budoucí sláva každé mé slovo tohoto Testamentu ozáří, současníci se už dávno obrátí v prach, mám tedy metat kletby na nežijící? Kdybych jednal podle tvého, potomci by má díla studovali v poklidu a jen ze zdvořilosti vzdychali: "Ubožák! Jakým tichým heroismem prokazoval svou velikost! Oprávněně se hněval na naše předky a nám odkázal své životní dílo!" K tomu by došlo! Co tedy? Nejsou viníci? Idioty, kteří mě pochovali *zaživa*, má ochránit smrt před bleskem pomsty? Při tomto pomyšlení mě *zalévá* smír! Budou si má díla v poklidu užívat díky dobrému vychovám, a kvůli mě klnout předkům? Toho se nedočkájí!!! Přinejmenším je nakopnu z dálky, totiž z hrobu! Ať vědí ti, kteří budou mé jméno mazat medem a na mých portrétech zlatit aureolu, že právě jim přej u, aby se polámali, aby onemocněli těžkým přepětím, aby jim lebky rozežrala měděnka, protože dokáží jen práchnivinu na hřbitově minulosti vyhrabávat! Možná mezi nimi vyrůstá nějaký nový nesmírný myslíř, avšak oni, zaujati vyhledáváním pozůstatků korespondence, kterou jsem vedl s pradlenou, jej vůbec nezaznamenají! Ať tedy zřetelně vědí, že mé upřímné kletby a srdečný hnus jsou s nimi a mezi nimi, zeje pokládám

za vlezdohroby, mrtvopěsty, hyenisty, kteří se jen pasou na mrtvolách, protože nikdo z nich nedokáže poznat živoucí moudrost! Ať tedy vydáním mých sebraných spisů včetně onoho Testamentu, naplněného kletbami určenými právě jim, ti nekromanti, ti nekrofilové pozbudou uspokojeni z toho, že z jejich rodu pocházel nesmírný mudrc, Chlorian Teorit dvou přízvisek to Klapostol, který o staletí dopředu vyběhl! Ať tedy při sidolování mých pomníků jim svítí vědomí, že jsem jim přál to nejhorší, co ve vesmíru je, a nenávist mých kleteb, zaměřená do budoucnosti, se vyrovná jen její bezmocnosti. A proto si přeju, aby věděli, že se k nim nehlásím a že mezi mnou a jimi je jen čirý hnus, který k nim cítím!!!"

Marně se snažil Klapacius uklidnit vřeštícího starce. Ten při posledních slovech vyskočil, zahrozil pěstí budoucím pokolením, s ústy plnými silných slov, bůhvíjak během tak chvályhodného života nabytých, zuřivý a zsinajý zadupal, zaryčel, zablýskl a padl tímto cholerickým přepětím mrtev k zemi. Klapacius, bolestně zarmoucený takovým nemilým obratem události, usedl na balvan, vzal Testament a počal jej číst, avšak v houštině epitet, dedikovaných budoucnosti, se mu už na druhé stránce zatmělo před očima a na konci třetí si musel otřít náhle zpoceně čelo, protože ve ctnosti zemřelý Chlorian Teorit podal důkaz hnusolálie, v celém vesmíru nepřekonatelné. Tři dny s očima vyvalenými četl Klapacius ono *documentum*, až se zamyslel: máje pro svět objevit nebo zničit? Dodnes tak sedí a rozhodnout se nemůže...<

Když stroj domluvil a odešel, řekl král Genialon: "Vidím v tom zřetelnou nárážku na placení, které se blíží, protože po noci krásně probájené úsvit nového dne do jeskyně nahlíží. Pověz mi proto, můj milý konstruktéře, čím a jak chceš, abych tě odměnil?"

"Pane," řekl Trurl, "uvádíš mě do rozpaků. Ať požádám o cokoli, pokud to dostanu, budu možná litovat, že jsem nechtěl víc. Současně se nechci dotknout Vaší Výsosti přehnanými nároky. Ponechávám tedy výši honoráře vašemu uznání..."

"Budiž," souhlasil král. "Vyprávění byla skvělá, stroje vynikající, a proto nevidím nic jiného, než ti darovat největší poklad, který bys určitě nevyměnil za jiný. Daruji ti zdraví a život, což je podle mého přiměřená odměna. Každá jiná by mi připadala nedůstojná, protože zlato nevyváží pravdu ani moudrost. Žij tedy ve zdraví, příteli, a dále skrývej před světem pravdy, které jsou pro něj kruté, tím, zeje vložíš mezi bajky."

"Pane," užasl Trurl, "opravdu jsi mě původně chtěl zbavit žití? To měla být má odměna?"

"Vlož si má slova, jak chceš," pravil král. "Pokud jde o mě, беру to tak: kdybys mě jen pobavil, má štědrost by neznala mezí. Učinil jsi víc, a *žádné* bohatství proto nemůže vyvážit tvé dílo; tím, že ti poskytuji další možnost k činnosti, kterou sluješ, nemám pro tebe větší odměnu..."

**přeložil Pavel Weigel
ilustroval Martin Kubáč**

Jaroslav Petr

Slza Země

1.

Nekonečně dlouho zvedal Ler Gurhan okraj sítě, kterou jeho žena Tujapa zavěsila kolem svého lůžka. V šeru komnaty mohl jen tušit spoustu zvonků přivázaných k okům sítě. Tujapa klidně oddychovala a Ler se potil napětím. Jen ji nevzbudit. Teď už měl nejhorší za sebou. Nakláněl se nad Tujapou a natahoval ruku po kojenci tiše oddychujícím po jejím boku. Sáhl nedočkavě k pasu pro nůž a zavadil neopatrně o záhyby sítě. Klinkl zvonek a Ler ucítil na krku dotyk nabroušené, studené oceli.

"Jestli se jí jenom dotkneš, zabiju tě," sykla Tujapa. Pevně svírala límec Lerovy kazajky připravena ho zabít.

"Pusť mě," zafuněl Ler. "Nemá to cenu. Neblázni!"

Dítě zavrňelo ze spaní.

"Je to přeci naše dcera, tvoje a moje," naléhala Tujapa.

"Gurhanové nemají dcery," namítl Ler.

"Přísahaj, že ji necháš žít. Jinak tě na mou duši zabiju," zašeptala Tujapa a přitlačila na dýku. Z kůže na Lerově krku vytryskl úzký pramínek krve.

"Nemůžu," vzpíral se.

"A dáš jí gurhanské jméno," pokračovala Tujapa nesmlouvavě.

"Bude z ní slabomyslná troska... Gurhani nemohou zplodit zdravou dceru. Bude pro ni lepší, když zemře. Čím dřív zemře, tím líp pro ni i pro nás. I pro tebe to tak bude snazší!"

"Budu ji milovat jako všechny další děti, které spolu ještě kdy budeme mít," šeptala Tujapa.

"Nemůžu..."

Tujapa přivřela oči a řízla. Obličej jí zalila krev. Všude bylo plno krve. Ler chroptěl a rukama se snažil zastavit krvácení. Tujapa se hystericky rozječela a do všeho se mísil vřiskavý pláč dítěte. Na chodbě se ozvaly spěšné kroky a poplašené hlasy sloužících.

2.

"Chci Tessu z Najů!" vyrazil ze sebe Ler Gurhan a snažil se neovírat ústa. Rána pod bradou pekelně bolela. Přecházel sem a tam komnatou a zatínal zuby vztekem i bolestí. Tvář měl bledou, skoro bílou.

Goš a Sibdas Gurhanové se po sobě podívali. Nemuseli si nic říkat, aby si rozuměli. Ler se zbláznil.

"Prosím tě, vždyť jsi ji nikdy neviděl," namítl opatrně Goš. "Víš jen co se o ní povídá. Prý je hezká. Prý! Ale to mohou být jen povídačky. Pro chlapy v Gurhanu je skoro každá ženská pěkná."

"Vždycky jsem ji chtěl," zašeptal Ler. "Teď jsem konečně pochopil, že jsem vždycky toužil jen po Tesse. To vy jste mi vnutili tu čubku Tujapu! Já blázen! Ještě

jsem se kvůli ní pustil do potyčky s chlapíkem, co šiji přivedl. Měla to být jeho žena, ne moje!"

"Jsi vládce Gurhanu..."

"Formální vládce!" skočil Gošovi do řeči Sibdas.

"...a nemůžeš si vzít jakoukoliv ženskou," pokračoval Goš.

Ler by měl být za Tujapu vděčný, pomyslel si. Ženská, která není schopna ničeho horšího, než že podrízne svého muže, a to ještě ke všemu špatně, nemůže být tak zlá partie. Gošova manželka Bar-ami dokáže být i bez dýky mnohem nebezpečnější. A s Tujapou přešel na gurhanský klan i vliv jejího mocného rodu.

"Najové patří k nejvznešenějším a nejvlivnějším klanům na sever od Modrých hor," namítl Ler.

"Právě proto nedají svou jedinou dceru nikomu z Gurhanu!" vzkypěl Sibdas. "Nech ji být! Máme teď svých starostí až nad hlavu."

"Nepotřebuji! souhlas Najů," rozkřikl se Ler a sykl bolestí. "Dojdu si pro ni s mečem v ruce a přivedu ji sem."

"Teď není čas na únosy!" vzkypěl Sibdas.

"Oba jste si vybrali ženskou, která se vám líbila, a unesli jste ji. Proč bych nesměl udělat totéž," vyrážel ze sebe Ler skrz *zaťaté* zuby a provázel každé slovo úderem pěsti do stolu.

"Protože by Najové konečně měli dobrou záminku k tomu, aby vpadli s celou armádou k nám do Gurhanu," vysvětloval trpělivě Goš. Ani on si svou ženu nevybíral. Bar-ami z Wobů si jej sama zvolila jako prostředek k naplnění svých osobních ambicí. Zbytek bylo jen nechtuté divadlo.

"Od chvíle, kdy proroci začali věštit příchod Slzy Země," pokračoval Goš, "nemyslí Najové, Taripové, Kanopové a všechna jim podobná cháska na nic jiného, než jak se k nám dostat. A nevpadli nám sem jen proto, že jeden druhého hlídají. Jestli ale Najům uneseš Tessu, tak jim musí všechny klany uznat právo na mstu. A máme tu Najy se vši parádou. A kdo pak asi získá Slzu Země?"

"Až najdem Slzu, můžeš mít ženskéjch kolik chceš!" vykřikl nadšeně Sibdas. "Pak budeme mít všechno, úplně všechno, celej svět nám bude říkat pane."

Ler se podíval po svých mladších bratrech. Sibdasovi plály oči a zrudl v obličejí. Ten se jen třese, aby měl Slzu ve své moci. Goš vypadá klidně. Tím hůř. Je to nedostižný intrikán. Dokáže udržet nevzrušený výraz ve tváři, i když mu jde o krk. Už při dětských hrách dokázal švindlovat a nehnout při tom brvou. Kdyby došlo k nejhoršímu a Gurhanové se postavili proti sobě, bál by se především Goše. Goše a jeho ženy Bar-ami. Kdo ví, co se Gošovi honí hlavou. *Zatím* potřebují jeden druhého. Zatím. Ler chápal argu-

menty bratrů. Věděl, že v tak vypjaté době nelze podnikat únosy žen. Jenže Tessu musel mít. Prostě musel.

"Dobrá, zůstanu v Gurhanu," svolil Ler. "Máš pravdu, Goši, nebylo by moudré pouštět Slzu byt' jen na chvíli ze zřetele. Co vlastně říkají proroci?"

Gošovi se ulevilo. Nebo se tak alespoň zatvářil.

"Slza by se měla objevit v nejbližších dnech. Nikdo nedokáže přesně říct, kdy a kde. Nikdo s tím nemá žádnou zkušenost. Taková věc se stane jednou za tisíciletí a nikdo nenašel ani v nejstarších letopisech zmínku, že by se kdy Slza objevila v Gurhanu. Někteří proroci otevřeně přiznávají, že netuší, na kterém místě Gurhanu Zem uroní Slzu. Jiní se snaží kalit vodu. Starý Jašar se mi¹svěřil, že má pocit, jako kdyby se Slza měla objevit v Šinském lese. Na toho bych si vsadil."

Ve skutečnosti spoléhal Goš na Bar-ami, a ta tvrdila totéž co Ješar.

Sibdas se vrhl ke stolu s pergamenovou mapou. [^] "Ješar je stejný podvodník jako ostatní!" vybuchl. "Šinský les! Čtyři dny jízdy z jednoho konce na druhý, pokud ovšem nepřiđeš o koně. A j v tom případě můžeš mluvit o štěstí. Hledat Slzu v Šinském lese? To radši lovit holýma rukama jedovaté úhoře v saltelských tůních!"

Goš položil prst na mapu. Dotkl se tmavě zeleného pruhu vyběhajícího daleko k jihu.

"Ješar si myslí, že tohle je to nejlepší místo. Tady, u Ziparské skály, jsou šance na zrození Slzy největší."

"Je tam ves," namítl Ler.

¹¹ Její obyvatelé se doslechli zaručenou zprávu, že se má Slza objevit na březích Saltelu. Opustili ves už včera. Táhnou v zástupu k řece," usmál se Goš.

Ler se na něj zkoumavě podíval. Z tváře mu nevyčetl nic. Co všechno jsou mu Goš a jeho žena, o níž se šušká, že je to striga od Velkých jezer, ještě schopni za zády provést. Kdo vlastně Gurhanu vládne? K čemu Goš vůbec bratry potřebuje? Nezkřížil by Gošovy neproniknutelné intriky víc, kdyby se přeci jen vydal k Najům pro Tessu? Je na čase, aby Gošovi a Sibdasovi ukázal, kdo je v Gurhanu pánem.

"Dobrá," přikývl Ler. "Pohlídáme si Zipar. Ale s Tessou nebudu čekat."

"Jsi blázen!" vykřikl Sibdas.

"Pošlu pro ni Bratsanda! A musí to provést tak, aby na Gurhan nepadl ani stín podezření!"

Jestli Ler čekal, že alespoň teď Goše překvapí, pak se mýlil. Goš měl sto chutí zaklít, ale místo toho se usmál. Byl si jistý, že Bar-ami už najde z téhle ošemetné situace nějaké východisko.

3.

Starý muž sešel po mírném svahu k řece a zachytil kládu, kterou líný proud dohnal k břehu. Konečně spraví střechu. Od jara mu zatéká do chalupy. Zaklesl kolem klády vetchý provaz a snažil se ji vytáhnout z vody. Shrbená záda se ještě více ohnula, svaly na vyzábých lýtkách se napjaly k prasknutí. Jen pomalu, píd' po pídí pouštěl tok Saltelu kládu ze své moci. Prameny dlouhých šedivých vlasů spadly starci do obličeje a brada zarostlá strništěm vousů se mu třásla marným úsilím. •

"Utáhl by i vůz naložený obilím," ozval se posměšný hlas.

"Jen kdybys mu nasadil ostruhy," přizvukoval druhý.

Stařec pustil provaz a odrnul si vlasy z očí. Gurhanové! Ler a Sibdas jeli s hlasitým smíchem přímo proti němu pobízejíce koně do divokého trysku. Sibdasovi vlály dlouhé černé vlasy a vousy kolem hlavy. Vyhlížel jako zplozenec pekel. Ler se svou bledou pleť, na níž se téměř ztrácel bílý obvaz, a bohatou křticí plavých, sluncem vybělených vlasů ani nevypadal jako Sibdasův pokrevní bratr. Bratsand věděl, že zdání klame. Sibdas a Ler, to byl rub a líc jediné gurhanské mince.

Vychrtlí vepři stačili v poslední chvíli s vyděšeným kvičením uhnout jezdcům z cesty. Opelichané slípky^{^,*} se s kďákáním rozlétly na všechny strany. Goš Gurhan z povzdálí sledoval počínání svých bratrů s netečnou tváří.

Gurhanové zarazili koně těsně před starcem a vmetli mu do obličeje mokry písek odletující od koňských kopyt.

"Ještě jsi nechcípl, ty starý jezevče?!" zavrčel Sibdas a seskočil z koně.

Ler zůstal v sedle.

"Chystej se na cestu, Bratsande!" rozkřikl se.

"Už nevytáhnu ani kus dřeva z vody," usmál se smutně Bratsand.

"Když řeknu, že pojeděš, tak poslechněš," pronesl Ler výhružně. "Ještě pořád jsem tvůj pán."

Bratsand zdvihl hlavu a podíval se Lerovi do očí. Chvilí se tak dívali jeden na druhého, dokud Ler neuhnul pohledem. Bratsand si odplívl do písku. V tom okamžiku ho zasáhla Sibdasova pěst. Padl na záda a zůstal ležet.

Sibdas sáhl po meči, ale Ler seskočil s koně a v poslední chvíli bratra zadržel. Stařec zasténal a s námahou se převálil na bok. Vzepřel se rukama o písek a ztěžka vstal. Přejel si jazykem dásně a vyplívl krvavou slinu s úlomky zubů.

"Mohls ho zabít, ty tupce!" křikl Ler na Sibdase a ten mlčky ustoupil za svého koně.

"Poslouchej, Bratsande," obrátil se Ler na starce. "Dojedeš k Najům a přivedeš mi dívku, která se jmenuje Tessa. Tessa! Jen tuhle, tuhle jedinou! Rozuměl jsi?!"

"Jsem starý na to, abych unášel mladé dívky," zahuhlal Bratsand rozbitými ústy.

"Udělej to, jak chceš, ale Tessu z Najů mi přivedeš!"

Stařec jen zavrtěl odmítavě hlavou.

"Kdybyste vy Gurhanové nezabíjeli své dcery a nenutili k tomu poddané, bylo by v Gurhanu děvčat dost. Nikdo by nemusel riskovat krk nebo klanovou válku únosem nevěsty!"

"Kdo si myslíš, že jsi, když si dovoluješ takhle mluvit se svým pánem!" zařval Sibdas a popošel se zaťatými pěstmi proti Bratsandovi.

Ler zarazil bratra gestem ruky.

"Jestli ji přivedeš...", Ler na okamžik zaváhal, ale pak rychle řekl, co říci musel. "Navrhnu ti obchod, Bratsande. Přivedeš mi Tessu a provedeš to tak, abys tím nepoštval Naje proti Gurhanu. Je mi jedno, jak to navlékneš. Ty to dokážeš. Nevypadáš na to, ale jsi

mazaný. A až tu holku přivedeš, propustím tvého syna."

Bratsand ztěžka polkl.

"Proč bys to dělal, Lere Gurhane?"

"Abys mi přivedl Tessu."

"A když ji nepřivedu?"

"Dám tvého Avruka popravít. Ale předtím si užije, to mi věř!" vzkypěl v Lerovi vztek.

"Když vidím, jak moc ho nenávidíš, nevěřím, že bys ho někdy propustil."

"Mezi mnou a Avrukem už nic není. Staví nás proti sobě jen tvoje neochota přivést mi Tessu."

Bratsand se po Lerovi tázavě podíval. Ler odvázal od sedla kožený pytel a prudce vysypal jeho obsah před Brandsanda. Na písek dopadla hlava Tujapy z Málu. Bratsand se k ní sklonil a prohlížel si ji. Bradu měla podvázanou rudou stuhou, vlasy spleené zaschlou krví, oči milosrdně zavřené. Čubka! Klopila cudně víčka, i když se o ni Avruk s Lerem Gurhanem

rvali na život a na smrt. Avruk ji unesl a proto mu právem patřila. Bratsand dlouho nechápal, jak mohl Avruk v boji o ženu podlehnout muži, jakým je Ler Gurhan. Čím víc o tom přemýšlel, tím si byl jistější, že za vším stojí kouzla Goše a jeho ženy Bar-ami, strigy od Velkých jezer. Bratsandovi připadalo, že utekla celá věčnost od chvíle, kdy Tujapa doháněla k šílenství nejlepší muže z Gurhanu i Málu. A není to víc než rok. Bratsand se smutně usmál. Co zbylo z její krásy? Jen zkrvavená hlava, jejíž pach hladově natahují do rypáků prasata.

"Kdo mi zaručí, že je Avruk ještě naživu?" zeptal se Bratsand a kývl prstem k Tujapině hlavě.

"Nikdo!" zařval Ler a vyskočil do sedla. "Nikdo ti to nezaručí. Ale ty přesto půjdeš a Tessu mi přivedeš!"

Bratsand sklonil hlavu. Ler Gurhan má pravdu. I za jiskřičku naděje by udělal mnohem víc.

Ler se Sibdasem vyskočili do sedel a nasadili koním ostruhy. Vjeli divokým tryskem do řeky a když voda

sahala koním k hleznům, obrátili je prudkým trhnutím udidla ke břehu. Vyřítli se z vody. Od kopyt koní stříkalo do výšky bláto páchnoucí rybinou. Křikem poháněli koně a za chvíli zmizeli v lese. Teď vyjel k Bratsandovi pomalým krokem Goš Gurhan. Bratsand se donutil vyjít mu vstříc. Když ho dělilo od Gurhana jen pár kroků, zastavil se a nedokázal jít dál. Zimomřivě se zachvěl. V Grošově nevýrazné tváři lemované nakrátko ostříhanými kaštanovými vlasy a řídkým ryšavým vousem se nepohnul sval. Oči, prázdné a bez výrazu jako voda v kaluži, neprozrazovaly nic z (rosových úmyslů. Jednou rukou opatrně vedl svého ryzáka k břehu řeky a druhou držel na dlouhé opratí ušlechtilého jezdeckého koně s velkým vakem přivázaným k sedlu a dalšího koně, na němž seděl otrok s temnou pletí kočovníků z Kolchu.

"Rád tě vidím, Bratsande," pozdravil Goš. "Jsem rád, že jste se s Lerem dohodli."

"I já tě rád vidím, Goši Gurhane."

Bratsand dokázal Gošovi odpovědět na pozdrav jen s největším sebezapřením, ale byl rád, že se mu to povedlo. Popudit Sibdase Gurhana je snadné, popudit Goše je nebezpečné, nebezpečnější než dráždit bosou patou jedovatého hada.

"Tady máš od nás pár věcí na cestu," ukázal Goš na koně. "A na toho kolchského parchanta si dej pozor, na otroka je dost drzý." Pustil opratě koní do písku, pomalu obrátil svého ryzáka a krokem odjížděl za bratry.

Bratsand se shýbl pro kámen a mrštil jím po vepřích, kteří začali rýt kolem hlavy Tujapy z Málu. Opatrně ji sebral a odnesl na písčitou dunu, kde ji hluboko zahrabal. Nanosil od řeky kameny a vyrovnal z nich nízkou mohylu.

Kolchský otrok zůstal v sedle. Při pohledu na prošeďivělého, vyzáblého starce mu pod koženou kazajkou bez rukávů oblečenou na holém těle začal stékat po zádech pot. Tvář rozrytou rituálními kolchskými jizvami zbrázdily vrásky. Instinkt ho varoval. Ten starý, zdánlivě zcela neškodný muž dokáže být nebezpečný. Jako většina Kolchu měl otrok respekt jen ze dvou věcí, moudrosti přinášející dobro a ničivé černé magie. Ve starci jako kdyby se spojovaly obě síly. Kolch nedokázal odhadnout, která z nich ve starcově mysli převládne. Sám sebe se snažil přesvědčit, že řeči o Bratsandově černokněžnictví hodně přehánějí. Pro jistotu se ale požehnal znamením proti zlým silám. Pohlédl na oblohu. Slunce se téměř dotýkalo špiček nejvyšších stromů v ziparském lese. Jestli chce stařec vyrazit ještě dnes, měl by skončit s modlitbami a chystat se na cestu.

"Vyrazíme zítra brzy ráno," křikl na otroka Bratsand, jako kdyby četl jeho myšlenky, a dál mumlal nad kamennou mohylou malské pohřební formule.

"Vzbudím vás před východem slunce, pane," odpověděl otrok a pobídl koně, aby si našel bezpečný nocleh někde v suché lesní houštině. V Bratsandově chýši s nakloněnou střechou by nepřespál ani za Slzu Země.

4.

Otrok vzbudil Bratsanda v tom krátkém okamžiku před svítáním, kdy stařec na chvíli usnul. Nad hladi-

nOU Saltelu se válela mlha a zima zalézala oběma mužům pod kazajky. Bratsand jen pomalu rozhýbával ztuhlé klouby. Otrok u ohniště připravoval snídani. Koně vycítili přípravy k dlouhé cestě a dychtivě frkali. Mlha jim sedala v drobných kapkách do pečlivě vyhřebelcované srsti a od nozder se jim valila pára.

Bratsand se prohraboval vakem, který mu nechal Goš.

"Jak se jmenuješ?" obrátil se k otrokovi.

"Kolch," ucedil otrok plnými ústy. Cpal se zapáchajícím sušeným masem, které si krájel dlouhou dýkou.

"Tak tě pojmenovali Gurhanové, když jsi padl do otroctví. Já chci vědět, jak ti říkala matka."

"Tarun," zašeptal otrok.

"Měli bychom brzy vyrazit, pane," dodal rychle, jako kdyby chtěl zaplašit vzpomínky, které mu vyvolával zvuk vlastního jména.

Stařec nespíchal. Přemýšlel. Lámal si hlavu celou noc a na nic nepřišel. Každý z Gurhanů vložil do únosu Tessy Najové vklad. Ler ho donutil jít a dal mu k tomu koně a věci na cestu. Sabdis poslal kolchského hrdlořeza. Možná jako ochránce, ale mnohem spíš je to námezdní vrah, který čeká na svou příležitost. Chybí vklad Goše Gurhana. Bratsand si marně namáhal mozek. Znovu a znovu se probíral vakem.

Tarun zvědavě nakukoval Bratsandovi přes rameno. Nezajímaly ho zbraně nebo váček s penězi, ale neodolatelně ho vábila bílá halena vyšívaná nepravidelným šedivým vzorem.

"Chtěl bys ji?" zeptal se Bratsand.

"Co?"

"Tu halenu. Líbí se ti přeci, ne?"

Tarun nevěřícně natáhl ruku po haleně.

"Vezmi si ji, je tvoje."

Tarun si navlékl halenu pod promaštěnou koženou kazajku a se zalíbením přejížděl prsty po jejích měkkých záhybech. Vzor vetkaný do bílé látky šedivou nití ho fascinoval.

"Třeba na to přijdu cestou," vzdal se Bratsand a naskládal věci zpátky do vaku. "Pojedem!"

Nasedli na koně a vyjeli do sednoucích tmy.

Zpočátku jeli lesními cestami. Několikrát se ale jen s největší námahou vyhnuli davu lidí putujících za Slzou Země. Pro koně nebo sousto jídla byl rozvášněný dav hnaný fanatickými vizionáři schopný všeho.

Jednou narazili na nebezpečně vyhlížející pobudy na koních a museli prchat. Zastavili se, až když si byli jisti, že pronásledovatele setřásli.

Věchty ze staré trávy třeli koně do sucha a kleli.

"Zatracení pomatenci," nadával Bratsand. "Cesty jich budou plné. Nemůžeme riskovat, že na tu cháturu narazíme ještě jednou. Musíme jet přes hory."

Tarun jen pokrčil rameny.

5.

Do rána napadl poprašek sněhu a zem ztuhlá mrazem na kámen. Probíjeli se přes horské hřebeny a údolí už třetí den. Koně se brodili spadáním listů a z jejich těl stoupal štiplavý pach potu. Chvillemi zavířily vzduchem drobné sněhové vločky. Zdálky přinášel vítr vlčí vytí. Koně znepokojeně pohazovali hlavami a hryzali udidla. Tarun vztekle trhl otěží.

Popohnal svého vraníka do svahu a když vyjel na návrší, zprudka koně zarazil. Rozhlédl se a zaklel. Doufal, že se blíží k lidským obydlím, ale všude, kam dohlédl, se táhly úvaly a návrší zarostlá pralesem. Pustina nepoznamenána lidskou rukou a neutěšená jako lůno mrtvé laně. Nezbyvalo, než se dál prodírat divočinou. Ve strmých soutěskách museli koně vést a několikrát se vraceli, když jim cestu údolím zatarasily popadané kmeny staletých buků. V poledne sesedli, nechali koně sežvýkat trochu ovsa z poloprázdných pytlů a sami chvatně zhltnuli pár soust sušeného masa. Napili se vody z roztátého sněhu, která stékala tenkým pramínkem po skále, a vyrazili beze slova na další cestu. K večeru zaslechl Bratsand stranou v lese slabý šramot. Když se zadíval mezi stromy, zdálo se mu, že zahlédl po sněhu přeběhnout šedavy stín. Koně roztáhli doširoka nozdry a neklidně větřili. I Tarun se začal znepokojeně rozhlížet.

Pak se ozvalo vlčí zavytí. Ozvalo se zblízka. Koně vyděšeně zaržáli a sklopili uši. Oči měli vypoulené a hlasitě oddychovali. Tarun sáhl k sedlu po sekyrce na dlouhém topůrku.

"Měli bychom sesednout z koní a zapálit oheň, pane!" křikl.

"Nechce se mi to líbit, Tarune," zavrtěl hlavou Bratsand. "Ted' na podzim vlci ještě ve smečce neloví. To nevypadá na obyčejné vlky."

Tarun sevřel pevněji topůrko a rychle odříkával kolchskou modlitbu.

Mezi stromy se míhaly šedé stíny a jejich oči zeleně žhnuly. Mizely a zase se objevovaly. Tarun se poženal znamením proti zlým mocnostem a zarazil koni ostruhy do slabin. Zvíře vyrazilo tryskem a Bratsandův kůň šílený hrůzou ho následoval. S očima podlitýma krví letěl cestou necestou. Bratsand se křečovitě držel hřívy a tiskl tvář ke koňskému krku, aby se alespoň trochu chránil před úderu větví.

Vlci utíkali v dlouhém zástupu a s tichou zarpulostí štválí kořist. Smečka se rychle blížila k Bratsandovi. Zformovala se do široké rojnice. S vyplazenými jazyky se vlci hnali jako stíny lesem a jejich tlapy se skoro nedotýkaly země.

Na okamžik zahlédl Bratsand daleko před sebou mezi stromy bílou skvrnu Tarunovy haleny. Pozdě pochopil význam jejího šedivého vzoru.

"Tarune! Zahod' halenu! Zahod' ji! Tarune!"

První vlci dohonili Bratsanda, ale nevěnovali mu pozornost a hnali se dál. Jedinou kořistí, o kterou stáli, byl Tarun. Tarun a jeho halena zdobená vzorem stop, jaké za sebou zanechává na sněhu lovcí vlčí smečka. Bratsand se chopil sekery a hnál vzpouzejícího se koně za vlky. Z hloubi lesa se ozývalo zděšené rzání Tarunova koně, ale brzy zmlklo. Jednou nebo dvakrát zanesl k Bratsandovi vítr zaskučení poraněného vlka, ale potom naplnil celé údolí jekot. Přes děsivost zvuku nemohlo být pochyb, že skřek plný hrůzy vychází z lidských úst. Pak se v lese rozhostilo ticho. Jen sníh tiše ševlel v holých korunách stromů.

Když se Bratsand konečně dostal na místo, kde se Tarun utkal s vlčí smečkou, našel jen zdupaný sníh a suché listí promíchané s beztvářými cáry masa, vnitřností a krvavými kostmi. Netroufl si odhadnout,

kteří ostatky patří Tarunovi a co jsou zbytky koňské mršiny.

"Tak to byl Gošův vklad," zabručel si Bratsand do vousů.

Gošova žena Bar-ami pochází z Wobů od Velkého jezera. Vypráví se, že za podzimních dní, kdy klany od Velkého jezera slaví vlčí dny, nesmí ženy tkát a šít, protože kdyby si takové šaty někdo oblékl, roztrhali by ho vlci. Bratsandovi zatrnulo, když si uvědomil, jak silného protivníka proti sobě má.

Chvilí postál nad Tarunovými ostatky. Sebral dlouhé šedivé vlákno z haleny potřísněné krví, uvázal je na větev a odříkal krátký kolchský pohřební žalm. Pak se vyškrabal s koněm z údolí na horský hřeben, zajel ke skaliskům a našel si převis, pod který navál vítr suché listí. Rozdělal velký oheň a proseděl u něj celou noc, aniž by zamhouřil oko. Tarunova smrt ho trápila. Cítil, že se nemůže zříct svého podílu viny. Proč jen dával Tarunovi tu halenu! Proč? Měl předvídat, co se stane. Měl to vědět! Má tahle výprava vůbec nějaký smysl? Stojí to všechno za záblesk naděje na Avrukův návrat? Kdo mu dal právo zasahovat do cizích osudů a spřádat z nich vlastní nit? Na konci^ mohou být zcela nevinní lidé stejně zoufalí, jako byl* on, když se Gurhanové zmocnili Avruka! Má vůbec právo založit naději na vlastní štěstí na vyhlídkách na cizí utrpení? Z temné oblohy se sypal sníh a noc bez hvězd nepřinášela úlevu ani odpověď na znepokojující otázky. Připadalo mu, že uběhla věčnost, než nebe na východě zsedlo. Uhasil oheň a vydal se do pomalu řidnoucí tmy. Koně, jenž vystrašeně větřil do tmy lesa, vedl za sebou.

Vycházející slunce hřálo Bratsanda do zad. Nechal koně jít volným krokem, krácel vedle něj co noha nohu mine a pohledem bloumal po zemi. Mhouřil oči před jiskřivým světlem, které se odráželo od sněhových krystalů, a hledal v lesní půdě otisky jeleních spárků. Na okraji mýtiny konečně narazil na řetěz hlubokých jeleních stop. Sklonil se k nim a konečky prstů jednu ze šlépějí pečlivě očistil od poprašku sněhu a jehličí. Pak sáhl za košili a vytáhl kožený váček. Rozvázal pevně zadrhnuté řemínky a nabral špetičku ostře vonícího koření. S tichým mumláním obřadních formulí posypal stopu kořením a zapálil je jiskrou starodávného křesadla. Ze stopy se zvedla uzoučká stužka namodralého kouře. Bratsand s přivřenýma očima nasál dým a nechal myšlenky toulat kraj em...

Zahlédl Tessu z Najů, jak se smíchem dovádí na zahradě mezi stromy, jejichž větve se skláněly pod tíhou zralého ovoce. Pak ale obraz klidu a štěstí zahnal vidiny vesnic vyrabovaných a vypálených pološilenými davy hledačů Slzy. Viděl kolem cest vyslečená a zohavená mrtvá těla, na nichž hodovali krkavci a lišky. Slyšel výkřiky nepříčetných potulných kazatelů, kteří bloudili Gurhanem odnikud nikam a všude zažívali pomatení Slzou. Bratsandovi bylo při pohledu na rozvrácenou zem těžko, ale nedokázal vidiny zaplašit. Samy se mu neodbytně vtíraly pod víčka. Marně hledal v kraji známku klidu a míru. Jen v jednom místě, daleko na úbočí hory s rozeklaným, skalnatým vrcholkem, bylo ticho. Krkavci tam kroužili vysoko na obloze a vyhlíželi padlý kus zvěře. Lišky vydržely číhat celou věčnost u myší díry na

kořist. Řeka, nezamořená rozkládajícími se mrtvolami, byla plná ryb. Bratsand zahlédl chýši pokrytou zvířecími kožemi. Otvorem ve střeše stoupal dým z ohniště, na němž vařila mladá dívka polévku z lesních hlíz a sušených hub. Byla to gurahanská dívka, tím si byl Bratsand jist. Dívka ze země, kde děvčata zabíjeli ještě v kolébce, aby se vyhnuli hněvu a moci Gurhanů.

Bratsand nasál zhluboka kouř ze stopy do plic a pokusil se zahlédnout Avrukovu tvář. Doufal a bál se zároveň. Už měsíce syna nezahlédl a i tentokrát narazily jeho myšlenky na přehradu kouzel, kterou nedokázaly prorazit. Goš Gurhan má velkou moc. Bratsand se s ním utkával znovu a znovu, a přitom se pokaždé bál, že se mu jednoho dne přeci jen podaří prolomit bariéru Gošových čar a nahlédne do Avrukovy kobky. Za dlouhých bezměsíčných nocí jej trápila noční můra, sny, v nichž vídal, co Gurhanové ve vězení z Avruka udělali. Když se probudil, bývalo mu ještě hůř, protože si uvědomoval, že i nejstrašnější sen může daleko zaostávat za skutečností.

Poryv větru rozptýlil kouř nad jelení stopou. Vidiny byly pryč. Bratsand ještě chvíli seděl na zemi, jako kdyby se probouzel z těžkého snu. Pak s námahou vylezl do sedla a vydal se na cestu k hoře s rozeklaným vrcholkem.

Ještě mnohokrát musel nasypat do jelení stopy koření z váčku, aby neztratil cestu hustými lesy. Zhlédl do dějů v Gurhanů hlouběji, než kdy chtěl. Nikdy si nepomyslel, že by mohl vidět tolik lidské bídy a utrpení.

Když konečně dojel pod horu s rozeklaným vrcholkem, byl na pokraji vyčerpání. Sotva se držel v sedle. Na břehu říčky stála chýše krytá zvířecími kůžemi a dírou ve střeše vycházel kouř. Před chýší stála dívka oblečená do hadrů. V dlouhých rezavých vlasech měla zapletené drobné ptačí kosti a pestrobarevné peří.

"Jsem rád, že jsem tě našel, Damuni," pronesl Bratsand tiše.

"Ty mě znáš?"

"A ty mě snad neznáš?" usmál se Bratsand unaveně. "Může ti v Šinském lese něco ujit?"

"Leda že bych sama chtěla," pronesla Damuni zamýšleně. "Některé věci je lepší nevidět. Třeba vlky..."

Poodhrnula závěs kryjící vchod a Bratsand vstoupil se skloněnou hlavou do chýše. Světlo z ohniště tančilo po stěnách a vzduch voněl kouřem a masem z polévky.

"Potřebuju tvoji pomoc," řekl Bratsand a útroby se mu stáhly strachem, že jej Damuni odmítne.

"Co za to?" zeptala se Damuni a v očích jí zablýsklo.

"Slzu Země," pronesl Bratsand posměšně.

Damuni si jen odplivla do ohniště.

"Můžeš se naučit, co ještě neznáš," nabídl jí Bratsand vážně a únavou přivřel víčka, "pochopit věci, které se prozatím tvému chápání vzpírají. Nabízím ti zkušenosti, kterých bys jako lesní vědma nikdy nedosáhla."

"To už zní líp, Bratsande," přikývla spokojeně. Zalovila sběračkou v kotlíku a nabrala do kamešinové misky klobotající polévku s kousky masa.

"Jez," pobídla ho. "Čeká tě dlouhá cesta."

Bratsand se po dlouhé době pustil s chutí do jídla. Hlasitě srkal horkou polévku a cítil, jak se mu teplo rozlévá po zkrhlém těle.

"Zbylo ti ještě nějaké koření?" zeptala se Damuni a kývla ukazovákem k Bratsandově hrudi. Bratsand sáhl po splasklém váčku a přikývl.

"Je nejvyšší čas ho použít," zašeptala zastřeným hlasem.

"Potřebuju jelení stopu..." namítl.

"Hod' koření do ohně," přerušila ho netrpělivě. "Honem!"

Špetka bylin s ostrým zasyčením vzplála. Dým naplnil chýši a Damuni i Bratsand jej zhluboka vdechovali...

Viděli Zipar. Zhlédl trojici mužů. Projeli vylištěnou vsí. Uštváným koním stříkala od huby pěna. Gurhanové! Ranami biče hnali koně do strmého vrchu a zarývali jim ostruhy do zkrvavených slabin. Na konci kamenité stezky seskočili ze zchvácených zvířat a po čtyřech se drápali strmým svahem na vrcholek ziparské skály. Zastavili se na hrotu ostrého skaliska strmě spadajícího do tmavé hlubiny Šinského lesa. Přerývané oddychovali a vlasy spleené potem se jim lepily na tváře.

"Jestli se ten starý šarlatán Jašar spletl, přísahám, že to bude jeho poslední omyl," chrčel udýchaný Sibdas.

"Tiše!" okřikl ho tlumeným hlasem Goš.

Slunce se sklánělo nad Šinský les. Údolí pod Ziparskou skalou již pohltila černočerná tma a jen na vrcholek skály ještě dopadaly kosé sluneční paprsky. V okamžiku, kdy postupující soumrak pohltil i tuto poslední výspu světla, explodovala skála oslnivou modrou září. Silný svit jen pomalu slábl. Když pohasl natolik, že Gurhanové mohli pootevřít oči, uviděli v kamenné suti ležet modrý hladký kámen, ne větší než pěst.

"Slza Země!" vyhrkla Damuni, ale ihned zmlkla, jako kdyby se bála, že ji mohou Gurhanové zaslechnout.

Sibdas vztáhl po Slze dychtivě ruku, ale pak se zarazil. Nesebral odvalu se Slzy byt' jen dotknout. Goš se opatrně sklonil nad Slzou a potichu pronesl magickou formulí, kterou mu poradila Bar-ami. Pak jemně přejel konečky prstů po povrchu Slzy, jako kdyby hladil tvář milované ženy. Bar-ami tak nikdy nepohladil. Slza byla vlažná, sametová na omak. Pociťl nápor nepředstavitelné síly. Byl to opojný pocit, z něž se točila hlava. Sevřel Slzu pevně v dlaně a cítil, že drží tepající srdce celého světa. Položil Slzu zpět na kamení. V té chvíli se k ní přitočil Sibdas a lačně po ní sáhl.

"Nezkoušej to," zašeptal Goš.

"Chceš ji mít sám pro sebe," zařval Sibdas.

"Tak hloupý bys byl jen ty, Sibdasi! Ty bys ji nechtěl, Lere?" otočil se Goš na bratra, který zatím stál stranou.

"Já chci jen Tessu z Najů, Goši," promluvil konečně Ler. "Slzu bychom měli mít všichni - já, ty i Sibdas. Tak by to bylo správné."

Goš se usmál.

"To rád slyším," řekl a v jeho hlase zazněla úleva. "A ty si to Sibdasi zapamatuj jednou pro vždycky. Naše síla není jen v Slze. Naše síla je v tom, že jsme tři. Jsme Gurhanové! Dokud to budeme mít na paměti, budeme vládnout Slze a s ní budeme vládnout všem. Nikdo z nás není dost silný, aby Slzu ovládl sám."

Tři Gurhanové stáli svorně nad modře zářící Slzou a teprve teď cítili, že jsou silnější než kdykoliv před tím.

"Přisahejme na Slzu, že se nikdy neobrátime jeden proti druhému, bratr proti bratrovi!" poručil Goš.

Všichni tři současně položili dlaň levé ruky na Slzu a jeden po druhém pronesli slovo, které zamrazilo Bratsanda v kostech.

"Přisahám!"

Když se dým v chatrči rozptýlil a Bratsand s hlubokým povzdechem procitl z vidin, tekly mu po tvářích slzy.

"Doufal jsi, že se Gurhanové o Slzu pobijí?" zeptala se Damuni.

Přikývl.

"Možná Ler se Sibdasem by se o ni servali. Ale Goš ne. Ten je na to příliš chytrý. Máš proti sobě silného protivníka, Bratsande."

"I proto mi musíš pomoci, Damuni."

"Tvá kouzla jsou mocná, Bratsande. A nejsi tak hloupý, jak se snažíš vypadat. Dokonce si myslím, že jsi se sjednocením Gurhanů počítal." V jejím hlase bylo cítit obdiv k vyčerpanému, starému muži, který se unaveně opíral o stěnu chýše a civěl nepřítomně před sebe.

Bratsand mávl zamítavě rukou.

"Ler Gurhan je posedlý Tessou z Najů. To se ti povedlo, Bratsande. Kdybys mě chtěl naučit něco ze svého umění, snad bych ti mohla pomoci," navrhla Damuni.

"Je to nebezpečné," povzdychl si Bratsand. "Je to nebezpečné a bláhové, zahrávat si s city a probouzet v lidech vášně. Tak snadno se vymknou z kontroly, tak snadno se obrátí proti tomu, kdo je vyvolal."

Damuni potřásla hlavou a ptačí kosti v jejích vlasech zachřestily.

6.

Gurhan ležel v troskách. Studny byly plné mrtvých těl, pole zarostla bodláčím a mršiny dobytčat uhynulých na mor se nadouvaly podél cest. Krkavci ztěžka poskakovali mezi mrtvolami a přecpaná břicha jim nedovolovala vzlétnout. Nad celou zemí se vznášel nahorklý pach dýmu ze spálenišť. Bratsand pomalu projížděl vypálenými vesnicemi a městy. Dívka, která seděla v sedle za ním, se ho pevně držela za opasek a přes jeho rameno pokukovala vystrašeně po zpustlých guruhanských chlapech. Ti o ni ale nejevili zájem. Nelíbila se jim a Bratsand jim připadal až příliš nebezpečný, než aby si s ním chtěli kvůli tak ošklivé ženské něco začít.

Kůň začal kulhat a Bratsand byl donucen sesednout. Nechal dívku v sedle a vedl koně za otěž. Tak došli až na návrší, z nějž spatřili Gond, nové sídlo Gurhanů. Vypínalo se nad krájen na strmém skalním ostrohu a jeho hradby se draly vstříc nebesům s troufalostí hodnou pánů Slzy. Zástupy nevolníků dnem i nocí nosily po krkolomných stezkách nové a nové kameny, takže stavba neustále rostla, získávala na majestátnosti.

"Co když mě Gurhanové nepřijmou," vzdychla dívka. "Jsem šeredná."

"Budou mít, po čem touží," zabručel stařec. "Nic víc, nic méně. Ostatně stačí jen málo a lidé vidí to, co chtějí

vidět. Gurhanové chtějí krásnou Tessu z Najů. Pro ně budeš krásná."

"A pro tebe Bratsande?"

"Mé oči jsou staré," odsekl podrážděně.

"Mám strach," zašeptala stísněně.

"V téhle zemi mají strach úplně všichni."

Došli k bráně Gondu, kde právě Sibdas Gurhan křičel na stavitele a poháněl dělníky k většímu tempu.

"Rád tě vidím, Sibdasi Gurhane," pozdravil obřadně Bratsand.

Gurhan se k němu otočil a chvíli si ho prohlížel, jako kdyby si nemohl vzpomenout odkud Bratsanda zná. Pak ho poznal a zaklel. Prikázal Kolchovi, aby Bratsanda zabil při první příležitosti. Už ani na otroky není spolehnutí.

"Splnil jsem úkol, pane."

Sibdas neslyšel. Civěl na černovlásku v sedle Bratsandova chromého koně. Byla krásná. Nádherná. Rozhlédl se po dělnících, ale zdálo se mu, že si ti tupci dívčiny krásy příliš nevšímají. Ztracený Ler! Věděl, co dělá, když chtěl jen Tessu z Najů a žádnou jinou. Teď má všechno - Gurhan, Slzu i tuhle dívku.

"Rád tě vidím, vzácná paní," vypravil ze sebe a smekl čapku. "Pověsti o kráse Tessy z Najů dorazily až do Gurhanů, ale teď vidím, že daleko zaostávaly za skutečností."

"Příliš mi lichotíte, pane," zašeptala a sklopila oči.

Bohově, vzdychl si Sibdas. Pohyb jejích řas měl v sobě půvab l'omíhám větrem rozevlátých trav.

"Pro vás jsem Sibdas, paní," pronesl rozechvělým hlasem a pomohl jí sesednout z koně. Když sevřel v dlani její ruku, rozbušilo se mu srdce.

"Odvedu Tessu z Najů k panu Lerovi," vetřel se mezi ně Bratsand, ale Sibdas ho vztekle odstrčil.

"Zmizni!" křikl.

"Slíbili jste mi, že pustíte Avruka..."

"A tys tomu věřil?!" zasmál se Sibdas. "Vypadni odsud a buď rád, že ten tvůj bastard Avruk ještě vůbec dýchá!"

"Bez Avruka se nevrátím!" vykřikl Bratsand. "Úkol jsem splnil! Dostůj svému slovu, Gurhane!"

"Povídám zmiz! Zmiz, než bude pozdě!"

"Bez Avruka..."

Bratsanda umlčela rána pěstí. Vztekem nepřičetný Sibdas se na něj vrhl.

"Ty... ty si budeš klást podmínky? Ty?"

Srazil Bratsanda na zem a zrudlý námahou do něj kopal.

"Meč! Podejte mi meč!" křičel na stavitele, kteří před ním vyděšeně couvali.

Zděšený výkřik dívky zarazil jeho běsnění.

"Vyhoďte ho!" křikl Sibdas na pohůnky a obrátil se k dívce. Nabídl jí rámě.

"Následujte mě, prosím," vypravil ze sebe ještě celý zadýchaný a dívka se od něj nechala vést do nitra Gondu.

7.

Karavana se vlekla vysokohorským průsmykem. Vitr metal ledové krystaly do tváří poutníků, kteří se bořili vysoko nad kolena do sněhu a jen s námahou si razili cestu bouří.

"Vydržte! Vydržte ještě chvíli. Ještě kousek vydržte!" povzbuzovala Bar-ami své lidi. "Za průsmkem sejde z hor a budeme doma, u jezer."

"Lidé jsou unavení, paní," křikl na ni proti větru jeden ze sluhů a šlehl bičem nad hlavami otroků schýlených pod těžkými náklady. "Všichni si potřebují odpočinout!"

"To nesmí nikoho ani napadnout! Jinak tu všichni zmrzneme. Nikdo se nesmí zastavit! Půjdete pořád dál! Za to mi ručíš, chlače! Já vás dohoním!" rozkázala. Muž sklonil poslušně hlavu a vydal se za otroky.

Bar-ami odbočila z vyšlapané stezky, kterou rychle zasypával sníh. Začala stoupat vzhůru svahem, kde za závoji zvěřeného sněhu tušila kontury skalnatých vrcholů. Zapadala až po pás do sněhu, ale zarytá se prodírala stále vyš. Karavana sloužících a otroků jí zmizela v oblacích zvěřeného sněhu. Zůstala sama uprostřed běsnění živlů. Když se vyškrabala na vrcholků štůtu, byla ráda, že jí vánice zakrývá pohled do hlubin otevírajících se po obou stranách skalního hřebene, přes který přišla a kudy se bude muset vrátit do průsmku. Ledový víchř jí nedovolil pořádně se nadechnout. Musela se schoulit do klubíčka, aby jí nápor větru nesmetly. Vytáhla z pouzdra dlouhý, těžký nůž a chvíli s ním sekala do ledové krusty. Podářilo se jí odseknout tabuli ledu, kterou pak ještě chvíli opatrně přitěsávala nožem a nakonec ji tvarovala teplem vlastního dechu a zkrěhlých dlaní. Necítila bolest v omrzajících rukou, necítila do morku pronikající zimu. Toužila jen po jediném. Pomstít se.

"Je s tebou konec, ty ubožáku," šeptala si. "Dala bych ti všechno, stal by ses vládcem celého světa. Stačilo dodržet naši úmluvu. Mohls mít všechno, Goši. Všechno. Vyimmilajsem si jedinou věc. Jedinou podmínku!"

Pod jejíma rukama vznikala z kusu čirého ledu vypouklá čočka. Bar-ami ji zaklesla mezi kameny.

"Sliboval jsi, přísahal! A já bláhová jsem ti věřila. Jsi stejný jako tví bratři! Jedna jediná podmínka a tys ji nedokázal splnit! Nenávidím tě!"

Vytáhla z cestovního vaku prastarou železnou sošku ukutou wubskými čaroději. Zkrěhlými prsty z ní seškrabala nános rzi a zaschlé krve obětí. Chvíli zápolila se zarezlým uzávěrem, než se jí podařilo otevřít nevelkou výduť a vložit do ní chumáč hnědých vlasů smíšených s ryšavými vousy. Jen na chvíli zaváhala, ale pak zamáčkla uzávěr a položila sošku na kámen do závětrí ledové čočky. Vzhledla k zamračené obloze, odhadla dráhu slunce a spokojeně si prohlížela své dílo. Pak vstala a rychle zamířila přes hřeben zpátky do průsmku, aby dohonila karavanu.

8.

Zlomeniny v obličejí se Bratsandovi hojily jen pomalu. Na několika místech protrhly kosti kůži. Bratsand si přikládal na rány byliny, ale poranění se zanítilo. Trápily ho nesnesitelné bolesti a horečka. Stěží se dokázal dovéci k řece, kam v noci chodila pít vysoká. Hledal stopy, ale oči mu nesloužily. Musel dlouho hmatat v písku, než si byl jist, že našel otisky jeleních spárků. Opatrně sáhl pro špetičku koření a vystlal jím velkou šlépěj. Křísł a čekal, až mu chřípí pohladí vonný kouř. Nasál jej do plic a propadl se do vidin...

...meč narazil na meč.

Ler se s námahou bránil Sibdasovu útoku.

"Zbláznil ses, Sibdasi? U všech bohů, vzpamatuj se!"

"Zabiju tě!" chrčel Sibdas. Tvář měl brunátnou námahou a vztekem, v očích nepřítelny výraz.

Ler krvácel z rány na rameni a rychle slábl.

"Kde je Tessa? Kde je?!" řval Sibdas.

"Nevím! Přísahám, že nevím."

Na chvíli stáli proti sobě a ztěžka lapali po dechu. Byli jako dvě šelmy bojující na život a na smrt.

"Alespoň těsně před smrtí seber odvahu a bij se! A nebo mi Tessu přenech po dobrém. Možná tě pak ušetřím," křikl posměšně Sibdas a vyrazil k novému výpadu.

"Ty a Tessa?" vydechl Ler. "Dám ti všechno, ale Tessu ne. Vezmi si celý Gurhan i s Gondem, vezmi si Slzu, ale Tessu ti nenechám. K čemu by ti byla?! Dojdi si do podhradí do domu nevěstek a kup si třeba pět nejlepších, jaké tam seženeš. Dám ti peníze..."

"Kašlu na peníze! Chci Tessu!"

Ler zaútočil s novou silou. Nepřipustil by rozkol mezi Gurhany, ani kdyby tím mohl získat všechny poklady světa. Ale o Tessu se bude bít do poslední kapky krve.

Sibdas ustoupil ke zdi hodovní síně. Všiml si pochodně zaklíněné v kovovém držáku. Bleskurychle se zmocnil a vyrazil plamenem proti Lerově obličejí. Ler instinktivně zdvihl pravici s mečem, aby si chránil tvář. To Sibdasovi stačilo, aby mu vrazil meč do slabin. Ler zaúpěl a klesl na zem. Bflý koberec zrudl krví. Vládc Gurhanu se choulil bolestí a tiše umíral. Sibdas mu vykopł meč z bezvládné ruky. Poklekl a chył jej pod krkem.

"Kde je Tessa?"

"Nevím," procedil Ler skřz rty stažené bolestí.

"Já ... musím ji mít," šeptal Sibdas. Podíval se do tváře umírajícího a najednou mu bylo těžko. Všechno mu připadalo šílené. Svět se musel zbláznit. Jak jinak by dokázal Lera zabít. Hráli si spolu jako chlapi...

"Odpusť Lere," vyhrkl a do očí mu stoupily slzy. "Musím tu dívku mít. Nikdy jsem po ničem tak netoužil"

s jako po ní. Po jejích havraních vlasech ..."

V Lerových očích se kmitł poslední záblesk vědomí.

"Ráno někam zmizela," promluvil ztěžka. "Snad... Goš... ten by mohl..."

"Goši!" zařval Sibdas. "Kde jsi, Goši!"

Vyběhl s mečem v ruce ze síně a hnal se po točitých schodech do věže, kde Goš trávil celé dny se Slzou. Jestli tam teď má i Tessu...

"Jsi blázen, Sibdasi," šeptal si pro sebe Ler. "Její vlasy mají přeci barvu nejjemnějšího šinského lnu," usmál se a zemřel...

Bratsandova vidina začínala ztrácet kontury, jako kdyby ji zalévala voda. Procíł z vidění do chladné noci. Cíł, že kolem něj chodí laně s kolouchy, slyšel, jak noří tlamy do vody a pijí. Dovlekl se k řece a pil s nimi. Chladná voda ho studila v žaludku a srazila žár horečky, která mu spalovala útroby. Plazil se mokřým pískem a po hmatu hledal jelení stopy. Znovu nasypal koření do šlépěje a křísł ocílkou křesadla...

"Svoji ženu jsi poslal z Gondu pryč!" křičel Sibdas na Groše a tloukl jílcem meče do stolu. "Proč asi? Proč?"

"Já tady tu ženskou nemám, Sibdasi. Nezajímá mě. Je to přeci Lerova ženská!"

Sibdas se ušklíbl a v Gošovi zatrnulo.

"CojesLerem?!"

"Ten už žádnou ženskou potřebovat nebude."

Tessa je tedy volná, blesklo Gošovi hlavou. Mozek spontánně zareagoval na zprávu o Lerově smrti. První dobrá zpráva od chvíle, kdy ho Bar-ami opustila. Stříže od Velkých jezer nemohl lhát. Stačil jí jediný pohled a věděla, že i Goš je posedlý Tessou z Najů. Hned druhý den po příjezdu Tessy na Gond oznámila Bar-ami, že se vrací k rodnému klanu Wobů od Velkých jezer. Od té chvíle se Gošovi přestalo dařit.

Sevřel v dlani Slzu, ale ani ta mu nepomohla zapudit myšlenky na dívku, která mu učarovala od chvíle, kdy ji spatřil. Utekl k Slze. Ponořil se do práce. Budoval Gond, válčil s klany, které vytáhly proti Gurhanu, aby se zmocnily Slzy, snažil se obnovit život v říši. Cítil se vyčerpaný. Slza mu pomáhala, ale v jednom mu pomoci nemohla. Nedokázal potlačit strach z Bar-ami a vypudit z hlavy Tessu. Ler se prakticky vzdal vlády nad Gurhanem a věnoval se jen své nové ženské. Mohl se jí zmocnit násilím a nic by mu v tom nezabránilo. On se ale rozhodl získat si ji neustálým dvořením a drahocennými dary, jako král z dávných dob. Ler sice u Tessy neuspěl, ale i to neúspěšné, klopotné snažení mu Goš v skrytu duše záviděl.

"Vezmi si Lerův Gurhan, vezmi si Slzu," křičel Sibdas přes stůl na Goše. "Ale Tessu budu mít já."

"To, co mi nabízíš, už dávno mám," odbyl ho Goš. "Oba jste se zbláznili do té ženské a Gurhan je vám ukradený. Země dál pustne. Pokud půjdeme proti sobě, nepřinese nám Slza ani desetinu toho, co bychom z ní mohli získat. Nemá cenu se rvát. Musíme se spojit. V tom je naše síla. Když budeme držet Slzu a potáhneme za jeden provaz, máme šanci stát se vládci celého světa. Co je proti tomu jedna ženská! Vzpomeň si, co jsme si řekli na Ziparské skále. Jsme už jen dva, ale ještě stále máme šanci."

Kdybych tak sám dokázal uvěřit tomu, co říkám, blesklo mu hlavou. Život by byl hned o tolik snazší. Možná by se mu vrátila síla. Záchvaty slabosti ho týrají stále častěji.

Nevěřil mu ale ani Sibdas.

"To jsou jen kecy! Lži! Chceš mít všechno!" křikl, pomalým krokem obešel stůl a napřáhl proti Gošovi meč. "Nebudeš mít nic," zašeptal nenávistně.

"Sibdasi, neblázni," uklidňoval Goš bratra, ale v duchu se zaobíral představou, že když Sibdase zabije, bude mít Tessu jen pro sebe...

Ocel mečů zazvonila a Bratsand věděl, že i když z tohoto boje vzejde vítěz, budou Gurhanové poraženi. To je konec Gurhanu. Z Bratsanda spadla všechna tíha. Jeho myšlenky se volně toulaly a nechtěly se nechat spoutat bolestmi starého těla. Když zahlédl Tessu z Najů, jak si hraje u potoka na zahradě svého otce, usmál se. Pak se zhroutil na písek a laně popásající se na výhoncích pobřežních křovin poplašeně zvedly hlavy. Neposední kolouši poskakovali kolem nehybného těla, dokud je rozbřesk nezahnal od řeky do lesních houštin.

9.

Goš Gurhan se potácel chodbami Gondu. V jedné ruce držel zkrvavený meč, druhou svíral ve ztuhlých prstech Slzu Země. Hledal Tessu v rozlehlých prostorách Gondu celou noc. Našel ji schoulenou ve výklenku u schodiště do nejvyšší z gondských věží.

"Staneš se mou ženou, Tesso," vyhrkl.

Pokusila se před ním couvnout, ale držel ji pevně.

"Moje žena Bar-ami mě opustila, protože poznala, že miluju jen tebe. Ta wubská striga se sebrala a táhla domů k Velkým jezerům. Ať si táhne!" zařval.

"Tohle ti dám," pronesl Goš nepřítomně a vtiskl dívce do dlaní Slzu. "Vezmi si ji. Vezmi si, co chceš, ale musíš být moje!"

Dívka se nevěřícně dívala na Slzu ve své dlaní.

"Ne, Goši Gurhane," řekla pak tiše, ale rozhodně. "Ty..." zaječel Goš a napřáhl proti ní ruku s mečem. "Ještě mě budeš prosit..."

Vysoko nad vrcholky hor vyšlo slunce. Jeho paprsky dopadly na ledovou čočku a soustředily se na rezivě hrudi sošky.

Bylo bezvětří a ani nejmenší vánek neochladil kryt schránky. Pomalu se zahřívala. Chumáč Gošových vlasů a vousů se v těsné dutině začal zmítat jako klubko hadů. Jak slunce na své dráze stoupalo, nabíraly jeho paprsky pomalu na síle. Kov sošky se rozpaloval a vlasy v jejím nitru se kroutily narůstajícím žárem.

Groš se chytil za prsa. Kdyby mohl tu nesnesitelnou, palčivou bolest vyrvat z útrob a mrštit jí někam daleko, daleko...

"Budeš moje, Tesso! Moje! Jenom moje!" řval, jako by tím křikem mohl zahnat bolest, která mu trčela hrudí.

Vlasy a vousy vzplály plamenem. Byl to jen krátký zášleh, ale stačil, aby se odporlivou tváří wobské modly kmitl pitvorný úsměv.

Goš Gurhan zachroptěl. Z posledních sil se natáhl k Slze, ale byl příliš slabý, než aby přemohl kouzla živěná lidskou nenávistí.

Dívka na něj mluvila. Chtěl ji okřiknout, aby byla zticha.

"Já nejsem Tessa. Nejsem! Byl to jen klam."

Chtěl jí říct, že lže, ale nezbyly mu na to síly.

10.

Z Avruka zbyla jen troska. Sotva se držel na nohou. Ztěžka za sebou vlekl zbytky okovů. Damuni nestačila síla na jejich rozbítí. Řetězy rozdíraly Avrukovi nohy na živé maso. Pravá ruka mu bezvládně visela podél těla. Gurhanové si dali záležet, aby do ní již nikdy nemohl vzít meč. Nejstrašnější pohled skýtala jeho tvář. Uřezaný nos, vypálené oči. Zplihlé prameny špinavých, řídkých vlasů mu padaly do tváře. Trhal křečovitě rameny a z hrdla se mu dral kvílivý zvuk.

Při chůzi ho musela Damuni podpírat. Oba se jen pomalu vlekli podél toku Saltelu.

"Už tam budeme," chlácholila ho Damuni. Stiskem prstů levé ruky jí dal na vědomí, že rozuměl.

"Avruku," zašeptal Bratsand. Ležel na břehu řeky uprostřed změtí jeleních šlépějí a snažil se vstát. Nakonec se mu to podařilo. Neviděl. Byl schopen rozeznat tmavý stín pobřežních houštin od oslnivého slunečního svitu odrážejícího se od vodní hladiny. K tomu, aby poznal, že se mu vrací syn, vidět nepotřeboval.

"Vrátili jste se mi," šeptal Bratsand. "Oba jste se mi vrátili."

"Tvůj otec...", zašeptala dívka.

Avruk tiše zakvílel.

"Udělala jsem, co jsem mohla, Bratsande," zašeptala Damuni. "Ale přišla jsem pozdě. Tvůj syn vytrpěl více než mohl snést." Na okamžik se odmlčela. "Oslepili ho, zmrzačili. Po hrůzách, které přestál, nedokáže mluvit, Bratsande."

"K čemu by mu byly oči, u všech d'asů," zaklel Bratsand. "Jen klamou a šálí. Stačí trocha kouzel, trocha špinavých triků a člověk pak vidí něco, co neexistuje. Vidí, co chce vidět. Tobě to přece nemusím vysvětlovat, Damuni. Gurhanům stačilo jen pomoci trochou kouzel, a protože chtěli, viděli místo tebe Tessu z Najů. Každý viděl jinou dívku a všichni tři viděli jednu a tutéž. Omámila jsi je svým kouzlem, svou krásou. Sibdas si vysnil dívku s havraními vlasy a Ler plavovlásku. Měli ji mít. I ten nejnebezpečnější z nich, Goš, ti podlehl. Teď jsou mrtví. Všichni tři. Jen proto, že příliš důvěřovali svým očím a viděli, co si přáli vidět. Co vidíš ty, Avruku?"

Avruk stál bez hnutí a jeho tvář prozrazovala zmatek.

"Řekni, co vidíš, Avruku!" poručil Bratsand nesmlouvavě.

Avruk ztěžka polkl.

"Hora... má rozeklaný... vrchol..." pronesl s námahou a trhavě.

"Dál!" křičel Bratsand. "Co vidíš!"

"Chatrč... chatrč z kozí... a dívku... její vlasy... jako spadané listí... a ptačí peří... a kosti..."

"Dál!"

"Už nic... jen jméno... Damuni..." vydechl Avruk a bylo znát, že se mu ulevilo, když dívčino jméno vyslovil.

Damuni sáhla za halenu a vytáhla modře žhnoucí Slzu Země.

"Vezmi si ji, Bratsande," řekla a natáhla ruku se Slzou před Bratsandovu tvář. "Ty si s ní poradíš, tebe přece nemůže moc Slzy zlomit ani znetvořit."

Bratsand cítil příjemné teplo vycházející ze Slzy. Pokušení bylo silné, ale odolal.

"Dej ji Avrukovi. Ten ví, co s ní."

Avruk přejel prsty levé ruky po sametovém povrchu Slzy a pak ji velkým obloukem hodil do řeky. Slza se na okamžik zaleskla ve slunci a potom zapadla do vod Saltelu. Klesala stále hlouběji, až ji pohltil bezdný kal na dně řeky.

Pavel Houser

Láska na soustavě účtů

Kabalamantra, student prvního ročníku Ekonomické fakulty Univerzity aplikované magie, pohodlně leitoval u stropu svého pokoje a opakoval si látku na zítřejší zkoušku:

"...magické koule odepisujeme podle vyhlášky Ministerstva financí metodou lineárních odpisů. V případě kouzelných prstenů přihlížíme k novele výše uvedené vyhlášky, která ukládá všem účetním jednotkám odepisovat dotyčné komodity metodou stálého záporného úroku.

Vyvolání elementálové, oživé mrtvolky a džinové se neodepisují, protože je vzhledem k době jejich použitelnosti zpravidla považujeme za součást oběžného majetku. Účet 'Změna stavu elementálů' se ze zákona povinně doplňuje analytickou evidencí podle toho, zda se jedná o elementály země, vzduchu, vody a nebo ohně. Kouzlem oživené mrtvolky dělíme z účetního hlediska na upíry, ghuly, zombie a kostlivce..."

Z druhého rohu pokoje doléhala ke Kabalamantrovi. střelba. Džin, sloužící u něj v domácnosti, měl zrovna volno, a tak seděl u počítače, jeho mlžné oči sledovaly obrazovku a přízračné prsty zuřivě bušily do klávesnice. Zdá se, že akční hry jej snad nikdy neomrzí, pomyslel si Kabalamantra, v duchu se usmál a pustil se znovu do učení.

Škola ho příliš nebavila. Kdysi se těšil na praktická cvičení z nekromancie, laboratoře z vymýtačství a přednášky o ohnivých kouzlech, ale zatím se dočkal pouze takových předmětů, jako byl magický marketing a nebo účetnictví pro kouzelníky.

Už úvodní projev děkana fakulty svědčil o tom, že časy se mění a staré pojetí magie nenávratně mizí. Již samotný děkanův příchod tomu tenkrát jasně nasvědčoval. K řečnickému pultu se sice Krákorec (tak se děkan totiž jmenoval) dostavil tradiční teleportací, ovšem místo kouzelnické knihy svíral v ruce elegantní kožené desky a kouzelnický plášť byl nahrazen dokonale padnoucím smokingem; černý havran visel z klopky místo kapesníku a smutně koulel svými magickými očima.

"Studenti," řekl tenkrát děkan Krákorec, "uvědomte si, že naše společnost v současné době prochází zcela zásadními změnami. Pokud chcete být ve svém životě úspěšní, měli byste se v těchto změnách dokázat orientovat..."

Krákorec se odmlčel a pak spíše pro formu vyčaroval malý ledový blesk. Jeden ze studentů, kteří si zrovna prohlíželi v zadních lavicích pornografický časopis a byli tak líní, že ani neudržovali magické štíty, s leknutím vykřikl a zhroutil se k zemi, obličej pokrytý namodralou námrazou. Zatímco se celá posluchárna ještě smála a uklízečka polévala nešťastníka kýblem teplé vody, Krákorec už zase pokračoval ve svém projevu:

"Vzpomeňte příklad kouzelníka a černého mága Morolepra. Co bylo Moroleprovi platné, když dokázal

současné zahubit deset dobrých kouzelníků vysokých úrovní v mentálním souboji? Co mu bylo platné, že poroučel hvězdám, jaká znamení mají vytvářet na noční obloze? Co mu bylo platné, že se před ním páni vlkodlaků plazili a vrtěli podlézavě ocasy?

Nic mu to nebylo, milí studenti, nic mu to nebylo platné. Když zjistil, že nedokáže sám vést své účetnictví, pověřil tím trojici neschopných a líných upírů, kteří ještě ke všemu používali velice zastaralý podpůrný software. Následkem tohoto ignoranství bylo brzy Moroleprovo účetnictví v tak katastrofálním stavu, že auditor odmítl odsouhlasit účetní výkazy, daňový úřad vydal zatykač a pro Morolepra si přišla finanční policie."

Krákorec luskl prsty a země se otřásla. V posluchárně se propadla podlaha. Tentokrát všichni pozorně sledovali výklad, takže levitační protikouzlo bylo pro každého hračkou. Jen nešťastná uklízečka s kbelíkem a hadrem neměla zrovna den a zřítěla se do bezedných hlubin.

Krákorec to snad ani nezaznamenal a zakončil svůj úvodní projev: "Pamatujte, kříšťálovou kouli můžete oslepit, démona ošidit a klekánici znásilnit, ale proti finanční policii jste zcela bezmocní. Pokud porušíte platné zákony, nemáte šanci. Proto, aby se vám tohle nepříhodilo, ovšem studujete naši školu. Děkuji vám za pozornost."

Nikdo tenkrát netleskal. Ba i jízdni draci, kteří čekali na chodbě na bohatší studenty, na konci projevu téměř nedýchali a jen občas některý z nich vypustil oblak páry. Před finanční policií si nebyl jist nikdo živý, mrtvý ani nemrtvý.

Kabalamantra na to všechno vzpomínal, aby se nějak motivoval a konečně se naučil i poslední kapitoly skript, kde se psalo o provádění inventur ve skladech s neviditelnými a nehmotnými magickými předměty. Pořád mu to nějak ne a ne vlézt do hlavy. Pak si uvědomil, že kromě vrozené lenosti je zde ještě jeden rušivý faktor- hluk střelby z vedlejšího konce místnosti nabyt poněkud na intenzitě.

Už se chystal vyndat amulet, pomocí něhož by mohl v celém domě vyvolat kouzlo 'ticho', ale pak si najednou uvědomil, že výstřely k němu nedoléhají od počítače, ale odněkud z prostoru mimo dům. Rychle přidal magenergii do ochranného magického štítu a přikročil k oknu.

Tmavozelený tank se znakem vlny právě projížděl ulicí; z její protější strany na tank kdosi vrhl smrtící třístupňovou kletbu, která účinkovala okamžitě. Dělo ještě naposledy vystřelilo směrem k narychlo postavené barikádě, kulomety zmlkly a pak se obrněnec roztrhl a změnil v ohnivé peklo.

Kabalamantrův domácí džin v panice odskočil od monitoru, rozšlápl harddisk a pokusil se schovat do hromady reklamních prospektů, kde se hovořilo o tom, jaké jídlo by kupovali jednorožci, kdyby se je na to někdo ptal. Potom se džin z hromady zase vyhrabal ven a ukryl se raději do poloprázdné láhve od coca coly.

Ještě před tím, než tank explodoval, věděl už Kabalamantra, o co se vlastně jedná. Byla to jedna z v poslední době tak častých srážek mezi příznivci kdysi dávno utopeného Proroka a ekologickými aktivisty. Obě strany se vzájemně obviňovaly z používání černé magie a z uskutečňování zakázaných burzovních spekulací na pokles akcií. Jednotky Ministerstva financí ponechávaly zpravidla vyřizování účtů volný průběh a zasahovaly jenom výjimečně.

Příznivci kdysi dávno utopeného Proroka se už dlouho snažili prorazit ulicí, kde stál Kabalamantrův dům. Cesta totiž vedla k místní botanické zahradě, kde bylo obvodní ekologické centrum, a právě to mělo být konečným cílem útoku. Rady ohořelých tanků se znakem vlny ale svědčily o tom, že obránci zatím triumfují.

Kabalamantra se už chtěl znechuceně opět vrátit k problémům inventur, když tu z hořícího tanku zaslechl ženský křik. Nechápal, jak je něco takového možné dobrých pět minut poté, co byl tank třístupňovou kletbou proměněn v plameny. Pak si ale všiml, že oheň postupně mění barvu, lehké chvění, svědčící o přítomnosti elementála postupně mizí a namísto magického ohně začínají šlehat obyčejné rudé plamínky.

Kabalamantra možná neuměl evidovat úbytky upírů na soustavě účtů, ale v magii se vyznal jako málokdo a tak ihned věděl, o co se asi nejspíš jedná. Pokud byl v tanku někdo imunní proti magii (jako byli například všichni příslušníci Finanční policie, kteří právě z této skutečnosti čerpali většinu své moci), nic se mu zatím

nemohlo stát. Dokud působila kletba a v okolí řádil elementál, byla žena v naprostém bezpečí. Situace se pro ni ovšem radikálně změnila ve chvíli, kdy vzplál benzín.

Kabalamantra se vlivem okamžitého rozmaru rozhodl, že křičící ženě pomůže. Neměl k tomu žádný zvláštní důvod a mágové se obvykle pokud možno nepletli do záležitostí obyčejných lidí. Kabalamantra se nadto o ženy zatím vůbec nezajímal. Žil z peněz své bohaté tetický (a i o tu se zajímal jen tak málo, jak to jen bylo možné) a ke štěstí mu stačilo občas zmlátit služebného džina, vyhodit ho alespoň na chvíli od terminálu a donutit ho jít do supermarketu koupit zubní pastu a několik sucharů. Kdyby při studiu magie Kabalamantra neustále nezačínal přeskázkou v podobě nutnosti zabírat se daňovými soustavami a zbožiznalstvím, mohl být dokonalým prototypem šťastného kouzelníka.

Nyní tedy ovšem Kabalamantra podlehl zcela bezdůvodnému záchvatu altruismu a pod jeho vlivem se rozhodl oheň hořící pod jeho okny uhasit. S hašením obyčejného ohně neměl žádné praktické zkušenosti, protože doma si i párky ohříval většinou tak, že pod plotnou vyčaroval malého ohnivého dráčka, nicméně správně tušil, že se hašení požárů obvykle provádí nějakou tekutinou. Asi to kdysi viděl na videu, ale je také možné, že ke správnému řešení došel čistě intuitivně.

A tak popadl kousek od počítače ležící poloprázdnou láhev coca coly a mrštil s ní přímo do plamenů.

Džin se vyděsil na nejvyšší mim. Kdo už někdy viděl pořádně vyděšeného džina, ví, že není o co stát a pokud

necítíte nutkovou potřebu opravdu hodně extrémních zážitků, tak se při podobných příležitostech vždycky raději dívejte jinam, protože to, co byste jinak viděli, by vás pravděpodobně vůbec nepotěšilo.

Džin zařval. Džin zaskučel. Láhev s třeskem praskla a džin ještě jednou zaskučel. Potom pro změnu opět zařval a hroznou silou sebou praštil do zdi. Prásk! Kusy omítky pršely k zemi. Džin se odrazil od zdi a úplně popletený do ní narazil s ještě větší razancí.

Buch! Stěna praskla a pod Kabalamantrou se propadla podlaha. Přišlo to tak náhle, že ani nestihl odříkat levitační formulí. Nebylo to ale třeba, protože k zemi stejně nepadal. Proud vody z prasklého vodovodního potrubí ho nabral a vynesl vzhůru do úrovně o patro výš, kde zrovna undergroundový básník Aplaus Vodvaz dopíjel třetí láhev minerálky. Přetlak vody, který zřejmě nějaký vtipálek zase způsobil ve vodárně, smetl básníka i minerálku, jen Kabalamantru tvrdšíjně držel dál ve vzduchu.

Masa vod tekoucí a tryskající ze zdemolované zdi zatím vytvořila vodopád. Plameny uhasly. Salamandr, elementál ohně, definitivně utekl do jiné dimenze. Kabalamantra se stále neúspěšně snažil dostat z vrcholu vodního vířidla. Džin odpálil trubku se studenou vodou a třebaže venku bylo jinak nepříjemné vedro, začal mít Kabalamantra studené vody brzy dost- čarodějové totiž zpravidla nebyvají příliš otužilí. Už už chtěl vytáhnout kouzelnickou knihu a nalistovat nějaké zahřívací kouzlo, když tu se před ním opět objevil pomatený džin, vyrazil mu knihu z rukou a pořád ještě úplně mimo se odteleportoval do jiného časoprostoru přímo pod kopyta stáda diluviálních antipol pronásledovaných šavlozubým tygrem.

Tlak vody maličko opadl. Kabalamantra se začal postupně propadat sloupem tekutiny a posléze se velice ladně snesl na zem vedle uhaslých zbytků tanku patřícího sektě utopeného Proroka. Dívka, která předtím svým výkřikem způsobila celou patálii, ležela vedle. Nehýbala se, ale na první pohled bylo patrné, že dýchá. Nebylo na ní vidět žádné zranění a zřejmě pouze následkem šoku omdlela. Krk dívky těsně svíral nazeleňalý náhrdelník, ze kterého byla cítit po čertech mocná magie. Kabalamantra už chápal, proč salamandr nemohl dívce nijak ublížit.

Teprve když si protřel oči, prohlédl si kouzelník lépe osobu, kvůli které podstoupil tolik nepohodlí a ještě přišel o *zařízení* bytu a oblíbeného džina. Část šatů na dívce shořela a zbytek byl zase proudem vody přilepen tak těsně k tělu, že stejně nezakrýval vůbec nic, naopak přitažlivé křivky ještě zvýrazňoval.

Není potřeba říkat nic dalšího. Každému je jasné, že nyní Kabalamantra pocítil k dívce tak silnou lásku, jak jen to dovozovala skutečnost, že ho pozítří očekávala extrémně těžká zápočtová písemka z účetnictví.

Na dívku byl úchvatný pohled. Kolem se povalovalo několik mrtvých těl, která bychom očekávali leda tak v nějakém hodně nedbale vedeném řeznictví, ale to scenérii na kráse nijak neubíralo. Čtitelé Proroka měli kolem ohořelých krků stále ještě zavěšené drobné skleněné krychličky představující akvárium, v němž kdysi zakladatel jejich sekty našel svou smrt. Někteří z Prorokových stoupenců se domnívali, že skleněné krychličky mají ochrannou moc, ale většinou se mýlili.

Ani jejich odpůrcům na druhé straně ulice ale rozhodně nebylo do zpěvu. Ulice se totiž svažovala směrem k jejich

barikádě, takže proudy vod si to pochopitelně namířily stejným směrem. Ekologové vyděšeně povykovali, zmateně vyklízeli pozice a stahovali se k nedaleké botanické zahradě, kde chtěli před rozběsněným živlem zachránit vzácnou sbírku pouštních kaktusů.

Dívka procitla právě ve chvíli, kdy ji Kabalamantra zvedal ze země. Objala svého zachránce pevně kolem krku.

"Jsi v pořádku?" zeptal se jí hlasem plným lásky.

"Ano, teď již ano..." odpověděla ještě stále zadržávajícím se hlasem. "Mysleli si, že moje kouzlo ochrání i je. Řekla jsem jim to."

Podivně se usmála: "Hlupáci, jsou to všichni hlupáci. Byli by mě určitě zabili, kdybych neměla takovou cenu. Proto mě také unesli. Věděli, že Finklerk za mě jako výkupné zaplatí cokoliv..."

"Kdo je to Finklerk?" zeptal se Kabalamantra ne bez stopy žárlivosti. Podstoupil kvůli dívce ošlivý šok, bude muset najít disketu se záložní kopií své kouzelnické knihy a ještě možná nachladí při neplánované koupeli. I kdyby k dívce necítil lásku, zdálo se mu, že by tak jako tak na ni měl za prožité nepohodlí jisté právo.

"A kdo jsi ty, krásná vílo?" pokračoval Kabalamantra ve své otázce. "Vyhlížíš jako anděl a zlatá záře tvých vlasů předčí všechno, co dokáže stvořit magie."

Místo odpovědi se k němu ještě pevněji přitiskla a dlouhý polibek zabránil dalšímu vyptávání. Co mohou říct slova...

Kabalamantra se s uspokojením rozhlédl po přepychovém zařízení obrovské komnaty a ze džbánu si nalil plnou sklenici lehce fosforeskující tekutiny. Než se znovu rozhovořil, přešel zrakem své posluchače, jako kdyby kontroloval, zda věnují dostatečnou pozornost závěru vyprávění.

"A to je všechno. Tenkrát jsem se poprvé a naposledy zamiloval. Jenže ráno mi řekla, že to prý se mnou v posteli za moc nestojí a že se vrátí k Finklerkovi. Bohužel to nebyl její otec, ale snoubenec... Od té doby jsem už žádnou holku neměl teda, Babu Jagu, zombii i klekánici, ty všechny samozřejmě ano, ale obyčejnou ženskou z masa a kostí ne. Pořád totiž miluju tu svou první a jedinou..."

Tvář se mu na okamžik zachmuřila a v očích probleskl smutek. Pak ale pohlédl na knihovnu nacpanou téměř k prasknutí monografiemi o aplikované magii a znovu se usmál: "Víte, láska ale není všechno. Takhle jsem se mohl stát slavným mágem, takovým, jako byli čarodějové za starých časů, zatímco ostatní, i když měli sebevíc talentu a píle, byli nakonec zcela pohlaceni administrativní rutinou. Ještě dobře, že zde byl ten Finklerk. O té noci asi dodnes neví a za záchranu své snoubenky se mi odvečil tak štědře, že jsem od té doby šťastným kouzelníkem."

Jeden z hostů, mág s čepicí s hvězdami, černým sakem, digitálním diafem a uštváním neurotickým pohledem se zatvářil velmi užasle: "Snad jste nezachránil snoubenku TOHO Finklerka, který je vysokým činitelem na Ministerstvu financí?" otázal se hlasem plným posvátné bázně.

"Ano, právě toho. Jenom proto jsem mohl dosáhnout takových úspěchů a plně se věnovat opravdové magii. Chápejte," pohlédl vítězně na své posluchače, "od té doby mám zákonem povolenou zvláštní výjimku. Nemusím vést účetnictví."

ilustroval Karel Zeman